

PRIMORSKI DNEVNIK

Poština plačana v gotovini
Abb. ostale 1. grupe

Cena 150 lir

Leto XXXII. Št. 223 (9528)

TRST, sobota, 25. septembra 1976

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerkljimi, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdoba« v Gocvu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

PRIPRAVE ZA SESTAVO ZAKONSKEGA OSNUTKA O PREUSMERITVI INDUSTRIJE

VLADA BO PREDLAGALA USKLADITEV IZDATKOV ZA INDUSTRIJO S PROGRAMSKO POLITIKO

Sindikati zahtevajo jamstvo, da vlada ne bo preveč podražila javnih storitev - Važno zasedanje o politiki zaposlitve mlade delovne sile

RIM, 24. — Vlada pripravlja važne zakonske osnutke, s katerimi bo začela reševati, v okviru svojega programa, gospodarsko krizo. V tej zvezi je predsednik vlade Andreotti predsedoval danes sestanku, na katerem so nadaljevali z obravnavo zakonskega osnutka, ki se nanaša na denarno pomoč industriji, se pravi na preusmeritev industrijske proizvodnje, ki ga bo vlada odobrila na prihodnji seji 28. t.m.

Sestanka so se udeležili gospodarski in finančni ministri ter nekateri ministrski funkcionarji. Govorili so predvsem o uskladitvi določitve finančnih sredstev, ki mora biti v skladu s poročili, ki ga sedaj pripravljajo o gospodarski politiki v letu 1977 in z ukrepi, ki jih sestavljajo za pomoč industrijskim gradnjam na jugu.

Vlada bo na prihodnji seji razpravljala tudi o zakonu o pravični ravnosti in o zaposlitvi mladine. Po nekaterih vestih bodo o stanarini, gradnji stanovanj in ureditvi gradbenih področij odločili na seji 5. oktobra. Poročajo, da pravosodni minister Bonifacio sestavlja osnutek

pravil, ki bod urejevala vsa prava šanja stanovanjskih gradenj in določitve stanarin.

Obeben je vedno bolj živa razprava okrog vprašanj, ki jih bodo obravnavali na ponedeljkovem sestanku med vlado in sindikalno federacijo. V sindikalnih krogih poudarjajo, da delavske organizacije zahtevajo predvsem novo politiko o preusmeritvi industrijske proizvodnje, ki naj omogoči, da bodo podjetja postala tehnološko neodvisna, da se zmanjša in pozneje popolnoma odpravi odvisnost od tujine. Toda vprašanje prenosne industrije sindikati povezujejo tudi z vprašanjem cen. Pri tem ugovarjajo, da bodo z zakonom, ki ga pripravlja vlada, zahtevali od delavcev nove žrtve. Zato, pravijo sindikati, je treba načeti ponovno vprašanje administrativnih cen, ki so v pristojnosti vlade. Vsako povišanje javnih storitev nujno prizadeva kupno moč delavskih plač. Zaradi tega nekateri sindikalisti pravijo, da mora vlada iskati višje dohodeke predvsem na davčnem področju, se pravi z odločnim bojem proti davčnim utajam, z

odpravo nepotrebnih izdatkov in pa razlitzma v nekaterih državnih ustanovah in podržavljenih podjetjih, obenem pa z izboljšanjem učinkovitosti dela, v proizvodnih podjetjih in v ustanovah, ki nudijo javne storitve. Zato bodo sindikati zavrnili predlog o posplošni poražitvi javnih storitev, če ne bodo dobili zadovoljiva jamstva na te zahteve.

V zvezi s pripravami zakonskega osnutka o zaposlitvi mladine se je danes vsedravnno tajništvo federacije kovinarskih delavcev sestalo s predstavniki mladinskih organizacij KD, PRI, KPI, ACLI, PDUP, Avangardi operaia in Lotta continua in z njimi obravnavalo pobude v zvezi z reševanjem mladinske brezposelnosti. Predstavniki mladinskih organizacij so pokazali vse razumevanje za sindikalno pobudo in sprejeli sindikalne predloge. Na srečanju so podčrtali nujnost, da je treba sprejeti najbolj primerne ukrepe, da se mladi ljudje vključijo ne samo v dejavnosti socialne narave, temveč tudi neposredno v proizvodnjo. V tem pogledu so poudarili, da je treba mladini zagotoviti plačo na osnovi delovnih po-

godb v okviru politike razširitve proizvodnje in v povezavi delovnih mest za mladino, v okviru okrepitve proizvodne dejavnosti pod nadzorstvom državnih uprav.

Po drugi strani pa je zveza veleposelstnikov razpravljala o nedavnem predlogu za preureditev državne ustanove AIMA, ki se ukvarja z nakupom in prodajo viškov kmetijskih pridelkov in ki v vseh letih njenega obstoja ni znala uskladiti kmetijske politike s tržno politiko. Veleposelstniki se strinjajo z vladnimi predlogi o načrtu za povečanje pridelovanja živil, ki po njihovem mnenju predstavlja osnovni prispevek k načrtovanemu kmetijstvu. V tej zvezi pa veleposelstniki zahtevajo, da je treba sprejeti ukrepe za stabilnost trga kmetijskih pridelkov in tehničnih pripomočkov za kmetijstvo, izboljšati in povečati kmetijske pridelke, obenem pa sprejeti ukrepe za omejitev uvoza.

De Martino o odnosih s KPI

RIM, 24. — Bivši tajnik PSI De Martino je v intervjuju, ki ga bo jutri objavilo strankino glasilo »Avanti«, odgovoril na kritike, ki jih je sedanjí tajnik Craxi izrekel na njegov nedavni članek, posvečen odnosom s KPI. »Nikakor nisem predlagal združitve s KPI,« pravi De Martino, ampak sem samo opozoril na dejstvo, da je organična enotnost delavcev v boju za socializem eden izmed strateških ciljev stranke. Ta enotnost pa je lahko samo rezultat zgodovinskega procesa, za razvoj katerega obstajajo danes bolj ugodni pogoji kot v preteklosti.

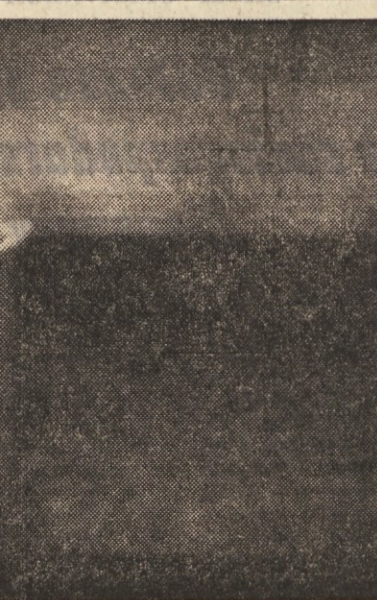
Potem ko je omenil, kako je KPI revidiral nekatera načela, ki so bila povod za razkol iz leta 1921, je bivši tajnik PSI dejal, da bi zaključek tega procesa lahko privedel do enotne stranke, ki bi združevala socialiste in komuniste ter vse druge napredne demokratske sile v Italiji. Dokler pa obstajajo dve stranki, je zaključil De Martino, je seveda koristno, da vsaka izmed njih deluje povsem avtonomno.

ATENE, 24. — Grški zunanji minister Dimitrios Bisis je odpotoval iz Aten v New York, da bi se udeležil rednega zasedanja generalne skupščine OZN, predvsem pa da bi navezal stike s svojim turskim kolegom Caglalangilom in pričakovanju začetka pogajanj med Atenami in Ankaro za reševanje medsebojnega spora.

CANDIDA CURZI

Ameriški predsednik Gerald Ford (desno) in demokratski kandidat za predsednika Jimmy Carter med televizijsko razpravo, na kateri sta orisala svoje poglede na notranje in predvsem gospodarske probleme ZDA. V kratkem se bosta oba tekmeča spet srečala pred televizijskimi kamerami, da bi razpravljala o ameriški zunanji politiki.

Ameriški predsednik Gerald Ford (desno) in demokratski kandidat za predsednika Jimmy Carter med televizijsko razpravo, na kateri sta orisala svoje poglede na notranje in predvsem gospodarske probleme ZDA. V kratkem se bosta oba tekmeča spet srečala pred televizijskimi kamerami, da bi razpravljala o ameriški zunanji politiki.

ZASEDANJE O INDUSTRIJSKIH MONTAŽNIH GRADNJAH V VIDMU

Znanstveniki pripravljajo potresni zemljevid kot osnovo za obnovitev porušenih krajev

Bo nad tektonskim prelomom v Furlaniji onemogočena obnovitev? - V senatu kmalu razprava o zakonu za pomoč Furlaniji - Komisar Zamberletti izdal ukrep o zasegi vseh nezasedenih stanovanj v furlanskih turističnih krajih

Srečanje izrednega komisarja Zamberletti z načelniki skupin v delnem svetu.

VIDEM, 24. — »Na obstoječih tektonskih strukturah v Furlaniji ne bo mogoče več obnoviti porušenih krajev, tudi če bi uporabili najbolj strogo protipotresno gradbeno tehniko.« To je ugotovila skupina znanstvenikov, ki je imela nalogo, da da predloge za obnovitev porušenih krajev v Furlaniji in Beneski Sloveniji. Na kratko povedano, po oceni znanstvenikov, katerih izsledke je tolmačil ravnatelj geofizikalnega zavoda v Trstu, na določenem območju ne bodo obnovili več nobene zgradbe. Kajto je to območje, se še ne ve.

Profesor Finetti je o tem govoril na zasedanju, ki se odvija na temo »Furlanija: industrializirane gradnje za hitro obnovo« v Vidmu in ki ga prireja italijansko združenje industrijskih montažnih gradenj. In da nekaj podatkov, ki se nanašajo na potresni zemljevid Furlanije - Julijske krajine, ki ga sedaj sestavljajo in v govoril o vprašanjih, ki so s tem trenutno najtesneje povezana. Najprej je poudaril, da je obmorski pas, ki vključuje Gradec in Lignano, varen pred morebitnimi potresnimi pojavi. Nato je govoril o značilnosti nekaterih drugih tektonskih razpok, poleg tiste, ki je bila izvor potresa 6. maja.

Na osnovno vprašanje pa, ki si ga ljudje sedaj postavljajo, ali bo ponovno prišlo do močnih potresnih sunkov, znanstveniki še niso dali odgovora. Profesor Finetti je izjavil, da je znanost glede predvidevanj in napredovanj potresov v popolni nemoci. Tega ne zmorejo danes niti v ZDA, niti v Sovjetski zvezi, Japonski ali na Kitajskem, kjer so sicer ustanovili podrobno mrežo »straž«. Poudaril pa je, da bodo v Furlaniji - Julijski krajini potresne pojave podrobneje proučevali in da bodo v tej zvezi postavili gostoto mrežo opazovalnic. Sicer pa je po mnenju prof. Finetti važen korak naprej tudi v dejstvu, da se sedaj sestavlja potresni zemljevid.

V senatu je danes predstnik Fanfani na kratki seji sporočil, da je senat odobril vladni zakonski osnutek za pomoč prizadetim krajem v Furlaniji - Julijski krajini, da bodo takoj sestavili posebno komisijo, ki bo zakonski osnutek v najkrajšem času proučila. Predsednik senata je izjavil, da ne izključuje, da bodo morali za razpravo o tem zakonu sklicati tudi dodatne nočne seje senata.

Komisar Zamberletti je danes objavil odlok o zasegi vseh praznih stanovanj v Lignano, Gradecu, Jesolu, Bibioneju, Caorlah in Ravasclettu.

RAZPLET DOGODKOV V LIBANONU

Palestinci začasno prekinili ogenj

Sadat se zavzema za čim večjo pomoč Palestincem, ki jim hočejo odvzeti pravico do nastanitve v Cisjordaniji

BEJRUT, 24. — Glavno poveljstvo palestinskih oboroženih sil je naročilo svojim bojnikom, naj prekinijo ogenj za 24 ur in naj ne odgovorijo na obstreljevanje sovražnih sil. Ukaz je podpisal glavni poveljni palestinskih oboroženih sil Jaser Arafat, ki ga je obenem takoj sporočil novemu libanonskemu predsedniku Sarkisu.

Predsednik izvršnega odbora palestinskega osvobodilnega gibanja pa je v poslanici ki jo je poslal novemu libanonskemu predsedniku poudaril, da je palestinsko osvobodilno gibanje pripravljeno prekiniti ogenj na vseh frontah v Libanonu, razen na območjih, »na katerih imajo pred seboj sionistično sovražnika«.

Kljub temu pa prihajajo iz Libanona poročila, da se boji na nekaterih območjih okrog Bejruta še vedno nadaljujejo. Za mir v Libanonu pa se vedno bolj zavzema egiptovski predsednik Sadat. Takoj po umestitvi novega predsednika v Libanonu Sarkisa je Sadat dal vedeti, da je pripravljen udeležiti se »malega arabskega vrha« za pročitve ukrepov, ki naj pripeljejo do konca vojne v Libanonu in obenem podprejo oblast novega libanonskega državnega glavarja. Predsednik Sadat je dal jasno vedeti, da Egipt ne namerava poslati svojih čet v Libanon, da pa je pripravljen nuditi pomoč v orožju novemu predsedniku. Glede »malega arabskega vrha« pa naj bi se srečali predstavniki Saudove Arabije, Libanona, Sirije, Kuvajta in Organizacije za osvoboditev Palestine.

Po drugi strani pa se libanonska desnica pripravlja na ostreje napade. V tej zvezi poročajo iz Kaira, da bodo Egipt in nekatere druge arabske države skušale z vsemi sred-

Slovenski in hrvaški pravniki proti preštevajanju manjšine

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 24. — Oba v avstrijskem parlamentu izglasovana zakona — zakon o zaščiti manjšin in zakon o preštevajanju prebivalcev posebnih vrst — sta nov in odkrit poskus revizije avstrijske državne pogodbe. Za zakonom o popisu je spretno prikrit namen, da bi tam, kjer je število pripadnikov manjšine manjše od 25 odstotkov prikazali, da te manjšine resnično sploh ni in torej ni avstrijskih obveznosti, da bi ji zagotovili pravice. To je v neposrednem nasprotju z državno pogodbo. Ta pogodba namreč ne pred-

Na Koroškem srečanje narodnosti sosednih dežel na pobudo obeh slovenskih krovnih organizacij

Orisano stališče koroških Slovencev do preštevavanja - Jutri v Globasnici protestna manifestacija

(Od našega posebnega dopisnika) CELOVEC, 24. — Na vabilu obeh krovnih organizacij koroških Slovencev, in sicer Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev so se nočijo zbrali v gostišču »Korotani« v Sekiri ob Vrbskem jezeru na srečanju narodnosti sosednih dežel predstavnikov manjšin in manjšinskih organizacij iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Navzoči so bili predstavniki slovenske manjšine iz Furlanije - Julijske krajine, predstavniki Italijanske unije, se pravi Italijanov, ki živijo v SR Sloveniji, zastopniki madžarske manjšine, ki živi v severovzhodni Sloveniji, predstavniki hrvaškega akademskega kluba z Durnaja, v katerem so vključeni hrva-

jski visokošolci iz Gradišanske in seveda zastopniki obeh koroških središnjih organizacij. Nadalje sta se srečanja udeležila Katalonec Jordana Costa i Roca, predsednik Mednarodnega sveta koroških Slovencev so se nočijo zbrali v gostišču »Korotani« v Sekiri ob Vrbskem jezeru na srečanju narodnosti sosednih dežel predstavnikov manjšin in manjšinskih organizacij iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Navzoči so bili predstavniki slovenske manjšine iz Furlanije - Julijske krajine, predstavniki Italijanske unije, se pravi Italijanov, ki živijo v SR Sloveniji, zastopniki madžarske manjšine, ki živi v severovzhodni Sloveniji, predstavniki hrvaškega akademskega kluba z Durnaja, v katerem so vključeni hrva-

organizacij dr. Franci Zwitter in dr. Matevž Grlic sta zbranim prikazala položaj koroških Slovencev in njihovo stališče do bližnjega šteta posebne vrste, ki ga nameravajo avstrijske oblasti izvesti 14. novembra. Štetja, ki predstavljajo poskus statističnega etnocida, proti kateremu se bodo koroški Slovenci uprli z bojkotom in sicer tako, da bodo namesto materinega, torej slovenskega jezika na vprašalni polji, navedli katerokoli varianto in ne svojega slovenskega jezika ali pa bodo ostali enostavno doma. Iz tega je zelo jasno razvidno, kako grobo diskriminacijo morajo doživljati koroški Slovenci, ki so za doseg svojih pravic primorani odpovedati se svoji nacionalni identiteti, rekli bi,

zatajati svojo narodno pripadnost. Po prikazu razmer na Koroškem in stališča koroških Slovencev se je razvila daljša diskusija v katero je posegel tudi predsednik SKGZ Boris Race, ki je zelo nazorno prikazal dvoletno uredno Avstrije glede koroških Slovencev in južnih Tirolcev. Srečanje se bo nadaljevalo jutri do polnoči, ob 11. uri pa bo v Celovcu tiskovna konferenca, na kateri bodo poleg zastopnikov organizacij koroških Slovencev sodelovali tudi predstavniki narodnih manjšin in manjšinskih organizacij. V nedeljo popoldne pa bo v Globasnici protestna manifestacija, na kateri bodo koroški Slovenci še enkrat rekli svoj odločni »ne« nakanam avstrijskih oblasti.

FRANC UDOVIČ

DANES

Predsednik vlade je tudi večkrat obiskoval z gospodarskimi in finančnimi ministri vsebinske zakonske osnutke, ki ga bo vlada odobrila na prihodnji seji in o katerem bo v ponedeljek razpravljala z voditelji sindikalne federacije. Sindikati se izredno zanimajo za ta zakon, saj so že večkrat povedali, da je preusmeritev industrije osnova za večjo zaposlitve tudi mlade delovne sile. V tej zvezi sindikalne organizacije postavljajo zahtevno omejitev podražitve javnih storitev, ki bi najbolj prizadele delavske družine. Glede zaposlitve mladine pa je bilo važno srečanje med kovinarskim sindikatom in mladinskimi organizacijami političnih strank.

Demokristjani se pripravljajo na parlamentarno bitko za zakonitev splava. O tem vprašanju so večkrat govorili tako na parlamentarnem seminarju KD, kot tudi na sestanku vodstva poslanske skupine. Mnenja predstavnikov posameznih struj so dokaj deljena, dokončno stališče bo zato zavzelo strankino vodstvo, ki se bo sestalo v začetku prihodnjega meseca. Med drugim bo moralo sklepati, ali naj KD predloži lastni zakonski osnutek o splavu.

Rodezijski ministrski predsednik je včeraj sporočil po radiu in televiziji, da njegova vlada pristaja na načelo črnske večinske vlade v Rodeziji. Iana Smitha je na ta sklep prisilil južnoafriški leader Vorster na podlagi anglo-ameriškega »paketa« predlogov za rešitev krize. Rodezijska vlada bo takoj začela pogajanja s črnskim voditeljem za sestavo prehodne vlade, ki bo po večini črnska. Nad vlado pa bo deloval državni svet, v katerem bo polovica belih in polovica črnskih predstavnikov. Predsednik sveta bo belec, toda brez pravice do glasovanja. Čez dve leti bi morala začeti veljati nova ustava, ki naj bi jo pripravil državni svet. V Londonu se je Kissinger sestel z zunanjim ministrom Crosslandom

Izredni komisar bo upošteval vlogo dežele pri svojih pobudah za prizadeto področje

Predstavniki deželnih političnih sil izrazili zadovoljstvo za Zamberlettijeva jamstva

Izredni vladni komisar Zamberletti se je včeraj sestal s predsednikom deželnega sveta Pittonjem in s predstavniki političnih strank deželnega sveta. Predsednik Pittoni je prikazal pomen sestanka in poudaril informativni značaj za boljše koordinacijo dela med deželnimi organi in izrednim komisarom.

Poslanec Zamberletti je najprej orisal značaj svojega mandata, ki ne nasprotuje deželni avtonomiji, temveč omogoča premostitev običajnih birokratskih poti, za hitrejšo in učinkovitejšo posego na prizadetem področju. Potrebno je pa v svestrarsko sodelovanje pri ukrepih in čim širša podpora pri izvajanju pobud. V nadaljevanju je Zamberletti orisal sedanje stanje na potresnem področju, ki zahteva postavitev montažnih hiš vsaj za marec, da se s tem zagotovi vrnitev prizadetega prebivalstva. Izredni komisar je določil nakup še 400.000 kvadratnih metrov stanovanjskih površin, saj je treba zagotoviti bivališča tudi tistim, ki jim potres ni poškodoval hiš, dokler ne bo dokončno pregleda o seizmični nevarnosti in ne bodo sestavili seizmološkega zemljevida naše dežele.

Nadalje je orisal socialne probleme v zvezi z začasnim preselitvijo prizadetega prebivalstva v obmorske kraje, probleme šolstva in v glavnih smereh tudi probleme socialnih struktur. V zaključku svojega pogoja je Zamberletti prikazal težave, ki nastajajo, ker je treba istočasno s skrbstvenimi pobudami in v ukrepih za gospodarsko obnovo področja, skrbeti tudi za seizmološke, geološke in hidrološke študije.

Po Zamberlettijevem poročilu so spregovorili načelniki deželnih svetovskih skupin. Predstavniki Slovenske skupnosti štoka je z zadovoljstvom sprejel tisti del komisarijevega govora, ki govori o kulturnem varstvu prizadetega področja kar je bistvene važnosti za slovensko manjšino videnske pokrajine. Svetovalec Colli (KPI) pa je poudaril izjavo poslanca Zamberlettija glede krajevnih avtonomij. Tudi socialistični svetovalec Zanfagnini je poudaril to značilnost poslančevega govora, izrazil pa je potrebo, da se izredni komisar periodično posvetuje in obvešča o stanju obnove ne samo deželni odbor, temveč tudi deželni svet. V razgovor so posegli tudi svetovalci Traumer (PLI), Morelli (MSI), Bertoli (PRI), Lonza (PSDI) in Biasutti (KD), ki so več ali manj izrazili zadovoljstvo za izjave glede deželne avtonomije.

Pred tem srečanjem se je izredni vladni komisar Zamberletti sestal z deželnim odborom. Tu mu je predsednik odbora Cornelli zagotovil vso podporo deželnih organov in prikazal važnost izjemnega tajništva za obnovo Furlanije.

Izredni vladni komisar Zamberletti je dejal, da so potrebna stalna srečanja z deželnim odborom za uspešno koordinacijo posegov v korist prizadetemu prebivalstvu. Logično bo vsa pristojnost pripadala izrednemu komisariju, ki pa bo upošteval tudi mnenja vseh deželnih dejavnikov. Med drugim je Zamberletti tudi orisal dejavnost oboroženih

sil za postavitev montažnih hiš.

Tako se je včeraj poslanec sestal z vsemi političnimi dejavniki dežele, oba sestanka sta bila predvsem informativnega značaja, pozitivno pa je dejstvo, da bo izredni vladni komisar, kljub svojim »diktatorskim« pooblastilom upošteval mnenja političnih pretstavnikov in dežele. Manj razvidna pa je vloga deželnega odbora, ki je s prihodom izrednega komisarja izgubil vse pristojnosti glede potresa razen neke posvetovalne vloge, ki je je Zamberletti ni jasno označil.

Podpora «Friulie-Lis» za obnovo prizadetih krajev

Delničarji deželne finančne družbe Friulia - Lis so na včerajšnjem obnem zboru soglasno odobrili obračun za preteklo finančno leto, ki se je zaključilo 31. marca letos. Iz glavnega poročila upravnega sveta o dejavnosti družbe v preteklem letu izhajajo tudi občuteni doprinosi v okviru pomoči za gospodarsko obnovo krajev, ki jih je prizadel potres.

V VILI MANIN PRI PASSERIANU Danes začetek mednarodnega mladinskega seminarja

Danes ob 11. uri se bo v vili Manin pri Passarianu pričel peti mednarodni študijski seminar, ki se ga bodo udeležili mladinci iz Slovenije, Koroške in Furlanije - Julijske krajine. Seminar, ki ga vsako leto izmenično prirejajo tri sosedne de-

VSE BIVSE GOJENKE IN GOJENCE Slovenskega dijaškega doma v Trstu vabimo danes na

srečanje ob 30-letnici

ki bo v vseh domskih prostorih od 16. ure dalje

Ob 18. uri so predvideni pozdravi.

Za dobro počutje nam bo igral kvintet POMLAD.

Razumljivo je, da se lahko srečanja udeležijo tudi moške, žene in otroci nekdanjih gojenk in gojencev.

Kdor si ni pravočasno oskrbel vabila, ga lahko dobi pri vstopu v dom, kajti vstop v dom je možen samo z vabilom.

Srečanje bo trajalo, dokler ne bo odšel zadnji udeleženec spat.

Vsem, ki se se niste odločili za obisk, sporočamo, da je tov. Bizjak poskrbel za vse in da učne ure in ukorov za morebitno zamudo ali kakšno drugo nerodnost ne bo.

PO NEURADNIH IN ŠE NE DOKONČNIH PODATKIH

Na srednjih in višjih srednjih šolah vpisanih 1525 dijakov (79 več kot lani)

Rešiti se mora pereče vprašanje samostojnosti poklicne industrijske šole - Podatki iz raznih šol

Novo šolsko leto trka na vrata, vpisovanje se je uradno sicer zaključilo, sprejemajo pa še zamudnike in morebitne prepise z ene na drugo šolo. Takih primerov skoraj ni, ali so zelo redki. Tako vodstvo vsake šole že ve, koliko bo v novem šolskem letu učencev in koliko novih moči bo potrebovalo. Dokončnih podatkov še ni, iz dosedanjih neuradnih podatkov o vpisu pa si lahko že ustvarimo sliko o sestavi na srednjih in višjih srednjih šolah in spoznamo, kam so se usmerili dijaki, ki so dokončali srednjo šolo.

V šolskem letu 1975-76 je dokončalo obvezno šolanje in opravilo mezo maturo na srednjih šolah skupno 230 dijakov (116 m - 114 ž), lani pa 224.

Na srednji šoli pri Sv. Jakobu je uspešno, napravilo malo maturo 27 dijakov (12 m - 15 ž), pri Sv. Ivanu 34 (18 m - 16 ž), v Rojani 9 (7 m - 2 ž), v Nabrežini 31 (11 m - 20 ž), v Proseku (tudi za Kriz) 42 (29 m - 13 ž), na Opčinah 37 (19 m - 18 ž), na Katinarji 9 (4 m - 5 ž), v Dolini 41 (16 m - 25 ž).

Na Opčinah si bosta danes objelila večno zvestobo

MIRA KRAUS in ROBI FRANCO

Novoročencema iskreno čestita ŠD Polet.

Danes si objelita večno zvestobo

ROBERT FRANCO in MIRA KRAUS

SPD Igo Gruden in ŠD Sokol jima iskreno čestitata in želiita obilo sreče.

že, bo odpr: deželni odbornik za kulturne dejavnosti Mizzau.

Letošnji seminar bo obravnaval temo, ki je v sedanjem dramatičnem položaju, v katerem se je znašla Furlanija, Beneška Slovenija pa tudi Tolminska, še posebno aktualna. Mladinci iz treh sosednih dežel bodo namreč razpravljali o vprašanih obnove manjših zgodovinskih centrov. Uvodno poročilo bo imel sam odbornik Mizzau, nakar se bo seminar nadaljeval po raznih delovnih skupinah, ki jih bo koordiniral arh. Marchesi. V prihodnjih dneh bodo udeleženci seminarja obiskali tudi številne prizadete kraje ter si ogledali razne znamenitosti. Seminar se bo zaključil v terek zvečer s odobritvijo zaključnega dokumenta s predlogi in smernicami za obnovo manjših zgodovinskih centrov.

DANES OPOLNOČI

S prihodom otožnih jesenskih dni povratek k običajni sončni uri

Kazalce na urah bomo morali premakniti za eno uro nazaj - Uvedba zimskih urnikov trgovin ter voznih redov vlakov in letalskih poletov

Opolnoči med današnjim in jutrišnjim dnem bo spet stopila v veljavo sončna ura. Nadomestili bomo torej tisto uro, kateri smo se odpovedali med 29. in 30. majem, ko so s prihodom lepih in sončnih dni uvedli legalno uro. Morali bomo torej premakniti kazalce na uri za 90 minut nazaj.

V Italiji obstaja legalna ali bolje rečeno poletna ura že enajsto leto, saj so jo prvi preizkusili leta 1965. Uradna motivacija te uvedbe je prihranjenje električnega toka in pa turistične koristi, saj bi na tak način vsi imeli eno uro sonca več.

Povratek k jesenski oc. sončni uri je povezana z raznimi menjavami na trgovinskem in prevoznem področju. S povratkom sončne ure stopi v veljavo zimski red vlakov, katerega objavljamo na 3. strani. Glavne spremembe so predvsem na vzhodnih mednarodnih progah, predvsem z zahodnoevropskimi državami. Opolnoči se bo torej menjal urnik «Direct Orienta» (bivšega Orient Expressa), «Simplon Expressa» do Beograda, nekaj povezav z Avstrijo preko Trbiža, nekaterih krajevnih vlakov za Ljubljano, ter veliko povezav z Jugoslavijo, Grčijo, Turčijo in drugimi vzhodnimi državami.

Manjši spremembe bodo tudi v letalskih zvezah s tržaškega letališča v Ronkah. Vsi urniki dopoldanskih letalskih poletov bodo ostali nespremenjeni, menjala pa se bo vsakdanja letalska povezava z Milanom (odprto 17.15 in 17.45) ter povezave Rim - Ronke - Dunaj, ki so ob torkih in petkih. Zimski urnik letal pa bo stopil v veljavo 31. oktobra.

S prihodnjim tednom bodo tudi odprli trgovine vseh vrst po novem zimskem urniku.

Uvedba sončne ure skoraj sovpadela z nastopom astronomske jeseni, ki nas je dohitela v sredo malo pred polnočjo. Vendar pa slovo od letošnjega poletja res ni bilo hudo. To je bilo deževno in mrzlo poletje z občasnimi neurji in mnogimi oblačnimi dnevi, sicer pa je bilo v svojih časovnih obdobjih zelo čudno. V prvi polovici julija smo se lahko kopali v lastnem potu. Priča smo bili množičnemu begu iz mesta, dolgi in zelo močni suhi, ki je uničila lep del kmetijskih pridelkov ter polnemu Krasu z vsakodnevnimi «medeljskimi» izletniki. Avgust pa je bil po trditvah meteorologov eden najmržljivejših v zadnjem stoletju: ni bil čas kopanja in sončenja, temveč jesenskih majic in oblek.

Povratek sončne ure sovпада tudi z ureditvijo vsakdanjega življenja in prilagoditvijo k vsakodnevnim enakomernosti. Ljudje so se vrnili z dopustov, otroci bodo spet šli v šolo, vrnil se bodo vse običajne skrbi. Prišla je tigatev, napovedali so zmerno dobro vreme, sicer pa napovedim ni kaj dosti verjeti.

S prihodnjim letom so napovedali, da bodo vse države Evropske gospodarske skupnosti imele legalno uro, ki pa bi morala trajati od

VČERAJ ZGODAJ POPOLDNE V ULICI CANTÙ

GOJENEC ZAVODA «PALUTAN» SLOVITO TRČIL Z AVTOMOBILOM

Sedel je v avtomobil vzgojiteljice ter se po nekaj metrih vožnje zaletel v drog električne napeljave Zdravniki so si pridržali prognozo

V zavodu za handikapirane «Palutan» v Ul. Cantù 45 se je včeraj zgodaj popoldne pripetila pretresljiva nesreča. Eden od gojencev te šole, ki usposablja handikapirane otroke in mladince za normalno življenje, se je zaletel z avtomobilom, ki si ga je bil «izposodil» od svoje vzgojiteljice, ter se resno ranil.

Do tega žalostnega dogodka, ki je močno odjeknil v krogih, ki se ukvarjajo s prevzgojo handikapiranih in problematičnih otrok in mladincev, je prišlo malo pred 13. uro. Tedaj je 18-letni Silvano Obran, začasni gost Palutana, sedel v avtomobil fiat 500, ki ga je bila vzgojiteljica Teresa Ronca por. Zambella iz Ul. Buonarroti 40 parkirala pred poslopjem inštituta, ter se s precejšnjo brzino odpeljal. Vzgojiteljica je bila namreč pustila ključe avtomobilu.

Poziv solidarnostnega odbora za Benečijo

Po zadnjih potresnih sunkih v Beneški Sloveniji nujno potrebujemo čim večje število prikolice. Zato pozivamo vse lastnike prikolice, naj jih dajo na razpolago do pomladi. Razpoložljivost prikolice naj lastniki javijo odboru na telefonsko številko 793-167.

Istočasno pozivamo vse, ki bi lahko, v primeru, da se to izkaže za potrebno, sprejeli potrebnost iz Beneške Slovenije pod streho in jim nudili oskrbo, naj se prav tak javijo na telefonsko številko 763-167 od 9. do 12. ure.

Uredništvo Primorskega dnevnika ponovno vabi vso slovensko javnost v zamejstvu, da prispeva v sklad Primorskega dnevnika za žrtve potresa v Beneški Sloveniji. Prispevke sprejemamo na tekočem računu v Tržaški kreditni banki št. 1840 ter v uredništvu P. d. v Trstu in Gorici.

Dve urici lahkotnega razvedrila s «Champignolom, vojakom po sili»

Na zamenjavi osebe grajena zgodba s prozorno karikaturou vojaškega nesmisla v vaudevillskem slogu

V pričakovanju nove abonmajske sezone nam je Stalno slovensko gledališče dolgočasa še eno predstavo iz prejšnje sezone, ki je odpadla zaradi znanih kriznih zapletov okrog našega gledališča. To predstavo nam je nudilo sinoči v Kulturnem domu in z njo poravnalo dogo.

Feydeaujeve komedije imajo en sam namen: sproščeno zabavati gledalce, popeljati jih v svet najbolj nemogočih in zato tudi smešnih zapletov, zaradi katerih nastajajo eksplozivne komične situacije, katerih učinkovitost je povrh lahko še po mili voji potencirana z režiserjevo domišljijo in igralsko briljantnostjo, pa še z vsem tistim, kar sodi k takim predstavam od glasbe do koreografije. Vaudevillski slog se pri njegovih komedijah ponuja kar sam od sebe, saj vaudevillška obleka ime-

nitno pristaja njihovi vsebini.

«Champignol ali vojak po sili» morda ni ena najboljših Feydeaujevih komedij, je pa nedvomno ena tistih, v katerih je imenitno poglavlje svoj viraš mehanizem, ki deluje natančno in ki tudi mora tako delovati, sicer bi se zapletanje situacij spremenilo v vrtiljak zmešnjave. Tako pa je v njem vse natančno odmerjeno, vse se zgodi v pravem trenutku in vsaka prejšnja situacija je izhodišče za naslednjo.

«Campignolova» zgodba temelji na klasični zamenjavi osebe in iz tega izhajajoča zapleta in razpleta, v katerem je mimogrede ovržana šibka salonska morala njenih akterjev.

Uprizoritev je pripravil režiser Mario Uršič, za sodelavce pa je imel scenarista Nika Matula, kostumistko Ksenijo Jeričević, kompozist Aleksandra Vodopivec ter avtorja pesmi Miroslava Košuta. Rezultat njihovih skupnih prizadevanj je bila dovolj prijetna in vedra predstava, ki je očito težila h karikaturanju oseb in situacij, a je kljub temu ostala v ustreznih mejah vaudevillske lahкотnosti.

V važnejših vlogah so nastopili Livij Bogatec kot Saint - Florimond ali Champignol po sili, Lidija Kozlovč kot Angele - Champignolova žena, Aleksij Pregarc kot Champignol (pravi), Joško Lukeš kot stotnik Camaret, Stane Starošinič kot poročnik Ledoux, Stanja Colja kot narednik Belouette, Alojz Milič kot kaporal Grosbon, Silvij Kobal kot Kamele, Miranda Caharija kot Kameleova hčerka, Adrian Rustja kot Celestin, Bogdana Bratuzeva kot Camaretova hčerka Adrienne, Zlata Rodoskova kot Charlotte in drugi. Kot gost je sodeloval Milos Batelino iz Akademije za igralsko umetnost iz Ljubljane.

Ne preveč številno občinstvo se je za dve urici zneblo vsakdanjih skrbi in se prijetno zabavalo. Tudi z aplavzi ni štedilo.

Novi urnik trgovin

Zveza trgovcev tržaške pokrajine je objavila zimski urnik trgovin, ki bo stopil v veljavo v ponedeljek, 27. septembra.

Trgovine s jestvinami, drogerije in cvetličarne bodo odprte od 8. do 13. ure in od 16.30 do 19. ure. Mlekarne in pekarnarje bodo odprte od 7.40 do 14. ure, v sobotah in pred prazniki od 7.40 do 13. ure in od 16.30 do 19. ure. Urnik ribarnic je ostal nespremenjen, in sicer od 8. do 14. ure. Trgovine s tehničnimi izdelki bodo odprte od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure. Trgovine z oblekami in raznim blagom pa bodo odprte od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19.30.

LEKARNE V OKOLICI

Boljence: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčinje: tel. 211-001; Proseki: tel. 225-141; Božje polje, Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Seljan: tel. 209-197; Zavrje: tel. 213-137; Mirije: tel. 271-124.

SKLEP UPRAVNEGA ODBORA SLORI

Odložen simpozij o sociogospodarskih problemih Slovencev v Italiji

Simpozij bo predvidoma januarja prihodnjega leta

V četrtek, 23. t.m., se je sesel upravni odbor Slovenskega raziskovalnega inštituta, da bi razpravljali o tekočih zadevah in predvsem o pripravi na simpozij o sociogospodarskih in prostorskih problemih Slovencev v Italiji, ki je bil najavljen za konec oktobra t.l. Spričo zadnjih potresnih sunkov v Benečiji in vsled tega spričo dejstva, da ne morejo poročevalci iz Benečije pravočasno pripraviti svojih referatov, je upravni odbor inštituta sklenil, da odloži simpozij. Z odložitvijo simpozija bodo imeli beneški referenti več časa na razpolago, da dokončajo svoje raziskovalno delo, predvsem pa, da bodo pripravili poseben referat o problemih, ki so nastali po katastrofalnem potresu maja in septembra t.l. v Nadiških dolinah in v Terski dolini.

Upravni odbor je zato sklenil, da bo simpozij o sociogospodarskih in prostorskih problemih Slovencev v Italiji od 27. do 29. januarja 1977 v Kulturnem domu v Trstu. Zaradi odložitve simpozija bodo raziskave, ki bodo služile za referate, postale bolj poglobljene, kar bo prav gotovo dvignilo tudi raven samega simpozija.

Upravni odbor Slovenskega raziskovalnega inštituta je ugotovil, da vlada za simpozij veliko zanimanje. Prejel je namreč veliko število prijav in tudi napoved nekaterih novih referatov in prispevkov. Glede dokončnega programa simpozija bo inštitut pravočasno javil število in naslov referatov in prispevkov ter imena poročevalcev.

Jutri v Trstu kongres ARCI-UISP

Jutri zjutraj ob 9. uri bo v prostorih «Capelle Underground» pokrajinski kongres ARCI - UISP, ka-

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - TRST

Kulturni dom

Repertoarna obveznost iz pretekle sezone

Predstava veljavna za lanski abonma

GEORGES FEYDEAU

Champigno ali vojak po sili (vaudeville v treh dejanjih)

Prevod Janez Negro

Besedilo pesmi Miroslav Košuta

Scena ing. Niko Matul

Kostumi Ksenija Jeričević

Glasba Aleksander Vodopivec

Plesji Janez Mejač

Režija MARIO URŠIČ

DANES, 25. septembra, ob 20.30 - Abonma red B - prva sobota po premieri.

JUTRI, 26. septembra, ob 16. uri - Abonma red C - prva nedelja po premieri.

Rezervacija vstopnic vsak dan (razen nedelje) od 10.30 do 12.30, prodaja eno uro pred začetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma, tel. 734-265.

Rezervacija vstopnic vsak dan (razen nedelje) od 10.30 do 12.30, prodaja eno uro pred začetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma, tel. 734-265.

Mladi čliski plesalci so najprej izvajali nekatere srednjeveške plesse, ki spadajo v kulturo andskih narodov, nato pa so spremljali karakteristične južnoameriške glasbe, občuteno izvedli več plesov iz raznih čliskih pokrajin severnih gorskih predelov pa do Ognjene zem-

SKLEP UPRAVNEGA ODBORA SLORI

Odložen simpozij o sociogospodarskih problemih Slovencev v Italiji

Simpozij bo predvidoma januarja prihodnjega leta

V četrtek, 23. t.m., se je sesel upravni odbor Slovenskega raziskovalnega inštituta, da bi razpravljali o tekočih zadevah in predvsem o pripravi na simpozij o sociogospodarskih in prostorskih problemih Slovencev v Italiji, ki je bil najavljen za konec oktobra t.l. Spričo zadnjih potresnih sunkov v Benečiji in vsled tega spričo dejstva, da ne morejo poročevalci iz Benečije pravočasno pripraviti svojih referatov, je upravni odbor inštituta sklenil, da odloži simpozij. Z odložitvijo simpozija bodo imeli beneški referenti več časa na razpolago, da dokončajo svoje raziskovalno delo, predvsem pa, da bodo pripravili poseben referat o problemih, ki so nastali po katastrofalnem potresu maja in septembra t.l. v Nadiških dolinah in v Terski dolini.

Upravni odbor je zato sklenil, da bo simpozij o sociogospodarskih in prostorskih problemih Slovencev v Italiji od 27. do 29. januarja 1977 v Kulturnem domu v Trstu. Zaradi odložitve simpozija bodo raziskave, ki bodo služile za referate, postale bolj poglobljene, kar bo prav gotovo dvignilo tudi raven samega simpozija.

Upravni odbor Slovenskega raziskovalnega inštituta je ugotovil, da vlada za simpozij veliko zanimanje. Prejel je namreč veliko število prijav in tudi napoved nekaterih novih referatov in prispevkov. Glede dokončnega programa simpozija bo inštitut pravočasno javil število in naslov referatov in prispevkov ter imena poročevalcev.

Jutri v Trstu kongres ARCI-UISP

Jutri zjutraj ob 9. uri bo v prostorih «Capelle Underground» pokrajinski kongres ARCI - UISP, ka-

lje. Čliska folklorna skupina je zaključila svoj nastop z izredno lepimi «Plesom svobode», v katerem mladi plesalci in plesalke napovedujejo svoji domovini lepšo bodočnost, v kateri ne bosta več prevladovala teror in smrt, ampak svoboda in življenje.

Teden solidarnosti s čliskim ljudstvom se bo zaključil danes ob 18.30 v dvorani trgovinske zbornice, ko bodo predstavili občinstvu grafično in litografska dela nekaterih znanih italijanskih umetnikov, ki jih bo združenje Italija - Čile prodajalo po političnih cenah, dobitek pa bo namenjen čliskim rodoljubom, ki se v Čilu borijo proti diktaturi.

Včeraj se je na tržaški univerzi nadaljevalo 13. zasedanje mednarodnega študijskega združenja «Fernand de Vissers», ki se ukvarja z zgodovino antičnega prava. Zasedanja se udeležuje veliko število strokovnjakov iz večine evropskih držav in je na visoki kakovostni ravni. V včerajšnjem dnevu zasedanja ni s spregovorili španec msgr. Olis Robleda, ki poučuje na gregorijanski univerzi v Rimu, prof. Giovanni Pugliese iz Rima, prof. Theodorides z univerze v Bruslju, prof. Nocera iz Rima, Matteo Marrone, ki poučuje na palemski univerzi, Sanfilippo iz Catanie, prof. Ovilva Robinson iz Glasgova ter Kouvemberg iz Amsterdamu.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - TRST

Kulturni dom

Repertoarna obveznost iz pretekle sezone

Predstava veljavna za lanski abonma

GEORGES FEYDEAU

Champigno ali vojak po sili (vaudeville v treh dejanjih)

Prevod Janez Negro

Besedilo pesmi Miroslav Košuta

Scena ing. Niko Matul

Kostumi Ksenija Jeričević

Glasba Aleksander Vodopivec

Plesji Janez Mejač

Režija MARIO URŠIČ

DANES, 25. septembra, ob 20.30 - Abonma red B - prva sobota po premieri.

JUTRI, 26. septembra, ob 16. uri - Abonma red C - prva nedelja po premieri.

Rezervacija vstopnic vsak dan (razen nedelje) od 10.30 do 12.30, prodaja eno uro pred začetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma, tel. 734-265.

Včeraj - danes

Danes, SOBOTA, 25. septembra

UROS

Sonce vzide ob 6.56 in zatone ob 18.57 - Dolžina dneva 12.01 - Luna vzide ob 8.52 in zatone ob 19.46.

Jutri, NEDELJA, 26. septembra

JUSTA

Vreme včeraj: Najvišja dnevna temperatura 20.2 stopinje, najnižja 10.6, ob 19. uri 18.4. Zračni pritisk 1016.2 mb pada, vlaga 72-odstotna, nebo malo oblačno s slabo vidljivostjo, veter zahodnik 5 km na uro, morje skoraj mirno, temperatura morja 20.8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 24. septembra se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo pa je 10 oseb.

Umrli so: 78-letna Giuseppina Spespor, Turel, 59-letni Carlo Stibiel, 77-letni Pietro Ienco, 34-letni Lorenzo Musella, 61-letna Marija Fonda vd. Racman, 64-letni Angelo Allegretto, 68-letni Pietro Fedrigo, 88-letni Vittorio Rikter, 85-letna Maria Zernich vd. Perini, 71-letna Elvira Cruzic.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

A. Barbo, Trg Garibaldi 4; Godina, All'Inga, Ul. Gimnastica 6; Chiari - Crotti, Ul. Tor S. Piero 2.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

Godina - Patuna, Campo S. Giacomo 1; de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Al. S. Andrea, Trg Venezia 2.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba za zavarovanje INAM in ENPAS od 22. do 7. ure: tel. št. 732-627.

V predprazničnih in prazničnih dneh dnevna in nočna služba deluje nepretrgoma od 14. ure predpraznične dne do 7. ure dneva po prazniku. To velja za zavarovance INAM, INADEL, ENPAS. Dnevni poziv na telefonski številki 68-441, nočni pa na številki 732-627.

Dne 23. septembra je mirno preminila naša draga mama, nona in sestra

MARIJA RACMAN

Pogreb bo danes, 25. t.m., ob 13. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice naravnost v cerkev na Pesku.

Pesek, 25. septembra 1976

(Občinsko pogrebno podjetje Ul. Zonta 7-C)

OBCINSKA UPRAVA
V DOLINI

organizira tradicionalni

**PRAZNIK
GROZDJJA**

V Boljuncu jutri, 26. septembra:

ob 15.30 nastopa godba iz Ricmanj;

ob 17.30 nastopajo TFS «Stu ledi», pevski zbor «F. Prešeren» iz Boljunca in folklorna skupina iz Vodnjana.

DELOVALI BODO DOBRO ZALOZENI KIOSKI

Vabljeni!

S SREČANJA MED ODBORNIKOM COCIANNIEM IN SEN. GIUSTOM

Naša dežela posebno zainteresirana za širšo reformo vojaških služnosti

Pri izdelavi predlogov je potrebno večje sodelovanje krajevnih uprav in drugih ustanov in organizacij

Med raznimi problemi, ki tajejo italijansko družbo in ki so potrebni temeljite preobrazbe, so vojaške služnosti. V prvi vrsti velja to za našo deželo, v kateri je, kot znano, koncentrirana večina italijanske vojske in v kateri so zato ravno vojaške služnosti velika naloga. Najbolj očitno se je to pokazalo ob katastrofalnem potresu, ki je prizadel Furlanijo, Beneško Slovenijo in sosednje predele. Izkazalo se je namreč, da predstavljajo vojaške služnosti veliko oviro pri prizadevanjih za obnovo prizadetih krajev. Ta problem pa občitimo tudi v naši bližnji okolici, v slovenskih vaseh, kjer so obsežna zemljišča vinkulirana v vojaške namene in na katerih prebivalstvo ne more opravljati svoje tradicionalne kmetijske dejavnosti.

V zadnjem času se vedno jasneje govori o reformi vojaških služnosti. Ministrski svet je namreč že sprejel posebni zakonski osnutek ter ga pred nekaj dnevi predložil senatu, kjer je v četrti od njem že razpravljala senatna komisija za obrambna in pravna vprašanja. Kakšen bo novi zakon? Ali bo odraz dejanskih potreb tistih krajev, ki jih sedanje vojaške služnosti najbolj tajejo? To bo seveda, odvisno tudi od doprinosu, ki ga bodo dale posamezne dežele ob sodelovanju vseh zainteresiranih krajevnih uprav, z našo deželo na čelu. V zadnjem času deželni organi Furlanije-Juljske krajine veliko govorijo o tem, občutnejša doprinosu pa ni bilo še videti, predvsem pa je še vedno skrajno pomanjkljiv sistem predhodnega posvetovalnega s krajevnimi upravami in drugimi javnimi ustanovami ter organizacijami.

Iz posebnega tiskovnega poročila deželne uprave je razvidno, da se je odbornik Cociani včeraj sestel s senatorjem Giustom, ki je član senatne komisije za obrambna vprašanja, in da sta skupaj proučila vprašanje reforme vojaških služnosti. Glavni je, izhajajoč iz predloženega problema iskati predvsem harmonično ravnotežje med dolžnostmi obrambe države in pravicami ter interesi krajevnih skupnosti, ugotovljati, da je sedanja vladna pobuda v veliki meri tudi rezultat posredovalne teže deželnih upravnih organov in deželnih parlamentov, da se vprašanje vojaških služnosti ugodno in skladno reši. Obenem je izjavil, da je predložil senatni komisiji dokument z analizo zakonskega

osnutka. V dokumentu je opozoril na vrsto točk, ki bi jih bilo treba spremeniti. V čem bi bilo treba skratka po njegovem mnenju prilagoditi besedilo zakonskega osnutka stvarnim potrebam in interesom tako vojaških sil kot krajevnih skupnosti? Potrebna je drugačna razdelitev in določitev vojaških vinkulacij, predvidenim mesečnim posvetovalnim odborom je treba zagotoviti večje pristojnosti predvsem glede določanja strelšč in podobnega, zvišati je treba odškodnine prizadetemu prebivalstvu za škodo, ki jo povzroča vojska, ravno tako morajo biti občine, ki jih oskudajo vojaške služnosti, deležne večjega podpora, krajevne uprave same bi morale v večji meri odločati o problemih vojaških vaj in podobno.

DANES IN JUTRI

ŠTEVILNI PRAZNIKI V NAŠI OKOLICI

V Podlonejru nagraditev najlepšega grozda

Kulturni krožek »Zvezda« iz Podlonejru priredi jutri na sedežu krožka v sodelovanju s Kmečko zvezo tradicionalni praznik grozda, na katerem bodo v popoldanskih urah nagradili najboljše grozd, ob 18. uri pa bo v imenu Kmečke zveze spregovoril Dušan Kodrič. Praznik se bo zaključil s plesom z ansamblom »L'immagine«.

V Trebčah pa bodo danes ob 18. uri otvorili praznik komunističnega tiska, ki ga prireja vaska vojaška KPI, ki so ga že prejšnji mesec zaradi slabega vremena odložili. Danes in jutri zvečer bo za ples igral ansambl »The Lords«, jutri popoldne pa bo shod, na katerem bosta spregovorila pokrajinski tajnik KPI Giorgio Rossetti in pokrajinski svetovalec Boris Iskra. V Milihah se bo danes nadaljeval pokrajinski festival mladine, ki ga prireja tržaška sekcija ZKMLFGCI, na katerem bo ob 19. uri v občinski dvorani »Squero« zanimiva okrogla miza na temo: »Nova organizacija študentskega gibanja za šolsko reformo in za zaposlitev«, na kateri bodo sodelovali predstavniki naprednih strank in organizacij. Ob 20.30 bodo predvajali Antonijev film »La notte«, današnji spored pa se bo zaključil z koncertom Gina d'Elisa.

GORIŠKI DNEVNIK

OB NAVZOČNOSTI GORIŠKEGA ŽUPANA DE SIMONEJA

Umestitev konzulte za vprašanja slovenske narodnostne skupnosti

Predsednik prof. Emil Valentinčič, podpredsednik dr. Mirko Primožič, tajnica dr. Vitomira Vesel - Priznanje pravic manjšine je pogoj za demokratični napredek

V četrtek popoldne so v beli dvorani goriškega županstva ustoličili mestno konzulto za probleme etnične manjšine. Poleg članov konzulte, ki so jih imenovala Slovenska kulturno - gospodarska zveza, Zveza slovenske katoliške prosvete in Sindikat slovenskih šolnikov, KPI, KD in PSDI, se je sestanka udeležil tudi župan Pasquale De Simone, ki je pozdravil člane tega posvetovalnega občinskega telesa in jim zatelel uspešno delo.

Na vabilu so soglasno izvolili za prvega predsednika profesorja Emila Valentinčiča, za podpredsednika dr. Mirka Primožiča in za tajnico dr. Vitomira Vesel.

Konzulto sestavljajo naslednji člani: Mariza Perat, Vitomira Vesel, Aldo Rupal, Mirko Primožič, Karel Primožič, Edmund Košuta, Jože Čej, Emil Valentinčič, Božidar Tabak, Kazimir Humar, Danilo Čotar, Lojzka Bratuž, Mirjam Koren, Levin Rožič in Marjan Cefarin.

Ob izvolitvi se je predsednik Valentinčič zahvalil za zaupanje ter izrazil zadovoljstvo, da se je po tolikih letih zavlačevanja umestila konzulta za vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v občini Gorica. »Vprašanja, s katerimi se bo morala konzulta v najkrajšem času soočiti, je mnogo. Nakazano so že v pravilniku, ki ga je goriški občinski svet sprejel s sklepom št. 23 na sejah 11. in 21. januarja ter 4. februarja 1974. Ta vprašanja so tako široka, kot je razgibano življenje naše narodne skupnosti v goriški občini in zadevajo splošno socialno, kulturno, prosvetno, gospodarsko in mladinskih problematiko.

Konzulta se bo zavzemala za to, da bo slovenska narodna skupnost

se odpori zmanjšani in s tem so bili ustvarjeni pogoji vsaj za nastanek tega telesa. Svoj delež pri ustanovitvi ugodnega ozračja za obravnavo naših vprašanj pa je prispeval tudi italijansko - jugoslovanski sporazum. Kakor smo mogli ugotoviti prav v zadnjem času, je tudi sama italijanska vlada pokazala pripravljenost, da se sooča z našimi vprašanji. Predsednik vlade Andreotti je takoj po pripravljenosti pokazal med svojim obiskom na potresnem področju, ko se je srečal s slovensko delegacijo in jo povabil v Rim na pogovore o zahtevah, ki mu jih je delegacija na srečanju v Vidmu opislala.

Zelimo, da bi se ugodno vzdušje za obravnavo naše problematike nadaljevalo in še izboljševalo, tako da

se bo tudi manjšinska konzulta — da se povrnemo k sedaj aktualnemu vprašanju za Goriško — uspešno vključila v snovanja za nov model razvoja naše skupnosti na podlagi globalne zakonske zaščite. Pri tem ji ne bo v veliko oporo samo enotnost prizadevanj, ki se bodo glede boja za enakopravnost oblikovala znotraj konzulte; ampak tudi podpora demokratičnih sil, ki vedno bolj spoznavajo, da je priznanje pravic Slovencev pogoj za demokratični napredek v naši družbi.

● V Trzinu in okolici avtobusi ne bodo vozili v ponedeljek od 9.30 do 11. ure. Uslužbeni medobinski avtobusnega podjetja se bodo sestali na skupščino med delovnim časom.

PRECEJ OSTRE IZJAVE KOORDINACIJSKEGA ODBORA

Pomanjkanje solidarnostnega čuta nekaterih lastnikov stanovanj v Gradežu

Marsikdo noče odstopiti svojega stanovanja - V Gorici ni načrtov v primeru izjemnega stanja

Goriški občinski koordinacijski odbor za pomoč žrtvam potresa se je v sredo, 22. t.m., sestel z goriškim prefektom Barrassom za usklajevanje pobud za boljšo organizacijo pomoči in zadevajo splošno socialno, kulturno, prosvetno, gospodarsko in mladinskih problematiko.

Konzulta se bo zavzemala za to, da bo slovenska narodna skupnost se odpori zmanjšani in s tem so bili ustvarjeni pogoji vsaj za nastanek tega telesa. Svoj delež pri ustanovitvi ugodnega ozračja za obravnavo naših vprašanj pa je prispeval tudi italijansko - jugoslovanski sporazum. Kakor smo mogli ugotoviti prav v zadnjem času, je tudi sama italijanska vlada pokazala pripravljenost, da se sooča z našimi vprašanji. Predsednik vlade Andreotti je takoj po pripravljenosti pokazal med svojim obiskom na potresnem področju, ko se je srečal s slovensko delegacijo in jo povabil v Rim na pogovore o zahtevah, ki mu jih je delegacija na srečanju v Vidmu opislala.

Občinski upravo zastopajo v omejenem odboru svetovalci Portelli, Ciuffarin, Moise, Zuccalli, pokrajinski sindikalni federacijo pa Giuliano Bon. Iz tiskovnega sporočila, ki so nam ga dostavili včeraj izgle, da je bil sestanek precej jalov. Izgleda, da goriški prefekt nima namena iti preko določil zakonskega dekreta iz dne 18. t.m., čeprav nastali položaj zahteva nekatere nujne ukrepe, za katere niso potrebna niti izredna pooblastila.

Koordinacijski odbor opozarja predvsem na dve zelo važni vprašanji. V Gradežu je vedno teže zagotoviti prosta stanovanja, ker izgle, da lastniki nimajo dovolj čuta solidarnosti. O tem vprašanju je že govoril tudi gradeški župan! Nadalje so cene nekaterih najosnovnejših artiklov v zadnjih dneh nezasišano narasle, kar zahteva takojšen ukrep — zamrzitve.

Clani koordinacijskega odbora nadalje opozarjajo na pomanjkanje vsakršnega načrta za primer izjemnega stanja za Gorico, kar ni mogoče opraviti z odgovorom, da tak načrt ni potreben ker se izjemno stanje v Gorici ne more pojaviti!

Imeti izdelan načrt za primer nujne, piše v komunikatu, ne pomeni ustvarjati alarmizma, ampak vliva zaupanje občanom, da ne bodo v primeru težke nesreče prepuščeni sami sebi.

Ob koncu pravi poročilo, je treba priznati nekaj pozitivnih ukrepov v korist krajevnega prebivalstva, ki so bili sprejeti po posredovanju predstavnikov osrednje oblasti — finansiranje izgradnje novega ločniškega mostu — vključitev goriške pokrajine v seznam provinc za katere velja odgoditev roka za predložitev davčne prijave.

V komunikatu je tudi dan primer sosednje Jugoslavije, kjer so pripravili ustrezne varnostne načrte, ne da bi siršo javnost opozarjalo na še odprta slovenska vprašanja in sploh na navzočnost naše skupnosti.

Zaradi postopnega uveljavljanja spoznanja v meščanskih sredinah, kako pristnost narodnostne skupnosti ne more predstavljati ovire za napredek naše splošne sredine, so

SINOČI SPET SKUPŠČINA V CERKVI

Pred zaključkom afere oporečniškega župnika?

Delegacija »krščanske skupnosti« Sv. Ane je bila v četrtek zvečer pri nadškofu Cocolinu, včeraj pa je bil pri njem župnik De Nadai

Bo župnik Alberto De Nadai ostal v naselju Sv. Ane, ali bo sledil ukaz goriškega nadškofa msgr. Cocolina in zapustil ali moral zapustiti župnišče v tem jugovzhodnem predelu Gorice? Odločitve škofije so sicer že dokončne, treba bo sedaj videti, kako jih bo omenjeni župnik spoštoval in kaj bo rekla tako imenovana krščanska skupnost v tem naselju.

Najenostavnejše je stališče te krščanske skupnosti, ki je že od vsega začetka sklenila na demokratični skupščini, da mora župnik De Nadai ostati v Sv. Ani.

V četrtek zvečer je goriški nadškof msgr. Cocolin sprejel 23-člansko delegacijo te krščanske skupnosti in se z njo zadržal v pogovoru nekaj ur. Z nadškofom sta bila tudi duhovnika Tuni in Ristits in čeprav ni bilo izdano nobeno javno poročilo, smo izvedeli, da je nadškof že takoj v uvodnih besedah dejal, da župnika De Nadaia v drugo župnijo. Baje je bilo srečanje mestoma precej burno, posebno ko sta v pogovor posegla ostala dva prelata.

Delegacija se je šele po polnoči vrnila v naselje Sv. Ane, kjer jo je pričakovalo nad dvesto vernikov, ki so ostali do tiste ure v domači cerkvi. Zaradi pozne ure so ljudje odšli domov, sklicali pa so za več-

raj zvečer ponovno javno skupščino v domači cerkvi, kjer so člani delegacije, ki je bila v četrtek pri nadškofu, podali poročilo o obisku. Ker je bila skupščina sklicana v pozni uri ne moremo o njej še poročati. Včeraj dopoldne je bil na skofiji pri nadškofu župnik De Nadai. Tudi tu nismo izvedeli nič točnega, zdi se pa, da je nadškof vprašal župnika če vztraja pri prvotni odločitvi, da ne bo umakne iz župnišča Sv. Ane. Ta naj bi bil potrdil svoje prvotno stališče.

Nič več blagajne v INPS na Travniku

Iz pisarne zavoda za socialno varstvo INPS v Gorici javljajo, da so popolnoma ukili blagajno za stranke, ki je doslej delovala v palači na Travniku, v priličnih prostorih. Delodajalci lahko plačajo razne socialne prispevke za svoje uslužbenice na poštinih uradih ali v izpostavih goriške posojilnice in Banca nazionale del Lavoro.

● Tovarniški svet tovarne Laminati Lisert v Trzinu je včeraj izročil ravnateljstvu vrsto zahtev, ki so jih na skupščinah sprejeli delavci zaposleni v tem podjetju.

● Prihodnji četrtek, ob 16. uri, bo v občinski knjižnici v Gradščici odprta skupščina združenja vzgojne gibanja. Pogovorili se bodo o delu v šolah v prihodnjem šolskem letu.

Umrli je Luigi Galbati župan v Foljanu

Včeraj zjutraj je nenadoma umrl Luigi Galbati, župan v občini Foljan - Sredipolje. Galbati je nenadoma postalo slabo, odjedel si ga v bolnišnico v Trzin, kjer je umrl. Luigi Galbati je bil komunist, za župana so ga izvolili po zmagi levčarske koalicije v njegovi občini v letu 1960 in je nato bil petkrat potrjen za župana. Imel je 60 let, rojen je bil v Luccu, zaposlen je bil v trziški tovarni ASGEN, v pokoj je šel leto januarja. Bil je zelo pri-ljubljen med ljudmi, odprl do vsakogar in odkrit demokrat. Danes bo njegovo truplo pripeljali v vežo županstva, pogreb pa bo jutri dopoldne.

● Društvo prostovolnih kvodajalcev v Gorici obvešča člane in prijatelje, da je sedež odprl vsak dan, razen ob sobotah in praznikih, od 18. do 19.30.

INTERPELACIJA SVETOVALCEV PSI

Bo farmacevtska tovarna onesnažila naše morje?

O celotnem vprašanju tovarne La Roche naj se razpravlja v deželnem svetu

Nameravana gradnja farmacevtske tovarne švicarske multinacionalne družbe La Roche na področju industrijske cone v Trzinu vzbuja polemike in zaskrbljenost v najrazličnejših krogih. Pisali smo že, da so se že letošnjo pomlad proti gradnji take tovarne izrekli socialisti v Trzinu, da imajo v zvezi s tem pomisleke sindikati, da so komunistični deželni svetovalci zavzeli kritično stališče, na drugi strani pa demokratijski in čežela vlada pristajajo, da bi tovarno začeli graditi čimprej.

Pred nekaj dnevi so deželni svetovalci PSI Devetag, Zaufagnini, Manzoni in Volpe poslali predsedniku deželnega sveta interpelacijo, s katero zahtevajo, da pride v deželnem svetu do obširne debate o tem vprašanju. V njihovi zahtevi socialistični svetovalci ugotavljajo,

da je bila naša dežela med prvimi v državi, ki je v prejšnjih letih pripravila več posegov na področju borbe proti onesnaženju. Izdelane so bile študije o onesnaženju Jadranskega morja v severnem delu prav tako je dežela dala negativno mnenje o gradnji nekaterih tovarni ki bi lahko onesnažile okolje. Švicarska družba Hoffman-La Roche si prizadeva zgraditi v Trzinu farmacevtsko tovarno, za kar je dobila zagotovila od rimske vlade, da dobi 90 milijard posojila po zelo ugodnih obrestnih in plačilnih pogojih rotacijskega sklada. Porabili bi kar 290.000 kv. metrov zemljišča, zaposlili pa bi največ 400 ljudi. Iz načrtov je razvidno, da bi ta tovarna potrebovala dnevno 150.000 kubičnih metrov vode, ki bi jo črpali na področju Trziča, to vodo bi potem, onesnaženo, izpuščali v morje. Socialistični svetovalci zahtevajo javno debato v deželnem svetu, da preučijo vse vidike tega vprašanja.

V tovarni Detroit v ponedeljek volitve tovarniškega sveta

V ponedeljek bodo v tovarni Detroit volitve v predstavništvo tovarniškega sveta. Delavci in uradniki bodo delegate volili po novem pravilniku, ki ga je sprejel pokrajinski sindikalni svet.

Slikarske razstave na Goriskem

Po opravljeni poletni sezoni so slikarske razstave že v vseh običajnih galerijah. V Gorici razstavlja te dni v galeriji Pro Loco furjanski slikar Anzil iz Certe, v galeriji Il Torchio slikar Aldo Scaramella, v galeriji La bottega pa goriški slikar Franek Marinotto, ki je pred nedavnim razstavljal v Trstu.

Slikar Renzo Moreu iz Ronk, ki je pred kratkim razstavljal v Tolmeči, bo od danes naprej razstavljal v prostorih letoviškega stanovanja v Sesljanu. V galeriji Rubens v Gradščici bodo prileti sezono drevi z razstavo grafika Federica Righia. Rojen je bil v Trstu, sedaj živi in dela v Milanu. V galeriji La Sfera v Trzinu pa je že nekaj dni odprta razstava slikarja Uga Pierottija.

Prosneto društvo Oton Župančič v Standrežu

priredi v Domu Andreja Budala tradicionalni

JESENSKI PRAZNIK

DANES, 25. t.m.: ob 17. uri šahovska simulanka; ob 19.30. tekmovanje v brisikoli; ob 20. uri ples z ansamblom Mejaši.

JUTRI, 26. t.m.: ob 14. uri slikarski ex tempore; zvečer ples.

Kino

Gorica

VERDI 17.15-22.00 »Qualcuno volò sul nido del cuculo«. J. Nicholson. Mladini pod 14. letom prepovedan. Barvni film.

CORSO 16.00-22.00 »Paperino & C. del Far West«. Barvni film.

MODERNISSIMO 16.45-22.00 »Pazzo, pazzo West«. J. Bridges, A. Griffith. Barvni film.

CENTRALE 18.00-21.30 »C'era una volta il West«. C. Bronson, H. Fon. da. Barvni film.

VITTORIA 17.00-22.00 »Lettomania«. C. Villani, H. Reems. Mladini pod 18. letom prepovedan. Barvni film.

Trzin

EXCELSIOR 17.30-22.00 »Bluf«. Barvni film.

PRINCIPE 18.00-22.00 »Il grande racket«. Barvni film.

Nova Gorica in okolica

SOCA »Zoro maščevalci«. francosko-italijanski barvni film ob 18.00 in 20.00.

SVOBODA »Nočni vratar«. ameriški barvni film ob 18.00 in 20.00.

DESKLE »Tarzan in črni panter«. ameriški barvni film ob 19.30.

Včeraj-danes

Iz goriškega matičnega urada

ROJSTVA: Pierpaolo Cian, Annalisa Peschera, Erica Simone, Marco Zuri, Giovanna Montanari, Gianluca Morini.

SMRTI: 86-letni upokojenec Paolo Cociani, 90-letni upokojenec Antonio Molinari, 75-letna prodajalka Vittoria Vellini.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Tavasani, Korzo Italia 10, tel. 25-76.

DEŽURNA LEKARNA V TRZINU

Danes ves dan in ponoči je v Trzinu dežurna lekarna Centrale, Trg Repubblicana, tel. 72-341.

GROZDJE za VINO SUPER ortofrutticolo

Ul. Flavia (zadnja postaja avtobusne proge št. 19)

TRST

VOZNI RED VLAKOV

TRST - BENETKE - BOLOGNA - RIM - REGGIO CALABRIA - CATANIA - MILAN - TURIN - GENOVA

Od hodi:

4.40 D Portogruaro - Benetke

6.05 R Benetke - Bologna - Firenze (preko Benetke); Milan - Genova (preko Mestera) (*)

6.25 L Portogruaro (nadaljuje do San Donà od 1.10. razen v obdobju od 8. do 12.4.1977); razen ob praznikih ter od 24.12.76 do 5.1.77

6.50 D Benetke - Rim in Turin (Mestre - Milan) (spalni vagoni Moskva - Rim) (1. in 2. razred Zagreb - Turin, Budimpešta - Rim in Zagreb - Rim; 2. razred Zagreb - Benetke)

8.03 DD Benetke

9.25 R Benetke - Rim (*)

9.40 DD (Direct Orient) Benetke - Milan - Domodossola - Ariz - Calais (spalni vagoni Atene - Istanbul - Pariz; pogradi 2. razreda Beograd - Pariz in Atene - Milan) - Verona - Brenner - München in Puttgarde

10.54 L Portogruaro - Benetke

12.32 D Benetke - Milan - Turin

13.40 L Portogruaro

14.40 DD Benetke

16.50 DD Benetke - Bologna - Rim - Neapelj - Reggio Calabria - Catania (pogradi 2. razreda Trst - Catania); vozi od 17.12.76 do 9.1.77 ter od 7. do 15.4.1977

17.18 L Portogruaro - Benetke (razen ob praznikih)

17.30 R Mestre (brez vmesnih postaj) - Milan - Genova (*)

18.05 L Portogruaro

18.54 DD (Simplon Express) - Benetke - Rim - Milan - Domodossola - Pariz (pogradi 1. in 2. razreda Trst - Pariz; spalni vagoni Benetke - Pariz; pogradi 2. razreda Beograd - Pariz in Atene - Milan)

19.23 L Portogruaro

20.28 D Benetke - Bologna - Lecce (preko Mestera) (drugi razred Trst - Lecce)

22.15 D Benetke - Milan - Turin - Genova - Marseille (spalni vagoni Trst - Turin in Trst - Genova)

22.25 DD Mestre - Bologna - Rim (spalni vagoni in pogradi 1. in 2. razreda Trst)

Prihodi:

1.43 DD Benetke

6.25 L Portogruaro (razen ob praznikih in od 24.12.76 do 5.1.77)

7.20 L Portogruaro

7.35 D Marseille - Genova - Turin - Milan (spalni vagoni in pogradi 2. razreda Genova - Trst in Turin - Trst)

7.45 DD Rim - Bologna - Mestre (spalni vagoni in pogradi 1. in 2. razreda Rim - Trst)

9.15 D Benetke

10.09 DD (Simplon Express) Pariz - Domodossola - Milan

Rim - Benetke (pogradi 1. in 2. razreda Pariz - Trst; pogradi 2. razreda Pariz - Beograd) - Lecce - Bologna (pogradi 2. razreda Lecce - Trst); 2. razred Vallorbe - Trst (samo ob sobotah od 2.10. do 20.11. in dnevno od 27.11.76 do 13.1.77)

11.05 R (Rialto) - Milan - Mestre (brez vmesnih postaj) (*)

12.13 DD Benetke

13.00 DD Catania - Reggio Calabria - Neapelj - Rim - Bologna - Benetke (pogradi 2. razreda Reggio Calabria - Trst; pogradi 1. in 2. razreda in spalni vagoni Catania-Trst)

13.40 D Milan (preko Mestera) - Benetke

13.55 L Cervinjan (razen ob praznikih in od 24.12.76 do 5.1.77)

15.15 DD Benetke

17.35 D Turin - Benetke

18.30 R Firenze - Bologna - Benetke (*)

19.03 DD (Direct Orient) Calais - Pariz - Milan - Benetke (spalni vagoni - Pariz - Atene - Istanbul; pogradi 2. razreda Milan - Atene in Pariz - Beograd)

19.16 L Portogruaro

20.03 D Benetke - Portogruaro (razen ob praznikih)

20.57 R Rim in Milan (preko Mestera) (*)</

RAZMERE NA POLJSKEM NISO NAVDUŠUJOČE

Vrsta načrtov in ukrepov ki naj deželo rešijo težav

Ne gre le za posledice suše - Preusmerjanje raznih industrijskih dejavnosti Načrti so dolgoročnega značaja in segajo vse tja do leta 1980 - Kaj vse se predvideva in kakšna so osnovna sredstva, da se dežela gospodarsko utrdi

VARSAVA, 24. — Kaže, da se bo moralo več držav pokoriti določeni zakon, ki so jim nekoč rekli "železni", da namreč ne smeš prodati, več kot pridelal, oziroma proizvedel, ker sicer prej ali slej ostaneš s prazno vrečo in ti tudi kopa denarja ne pomaga. Tako je poljski sejm, to se pravi poljski parlament v sredo sprejel nov državni program za ublažitev težav v gospodarstvu, predvsem v kmetijah in posledno s tem v oskrbi prebivalstva s prehrano, pa tudi v zunanji trgovini in v investicijski politiki. Tudi tokrat je bila vlada dovolj realna in ni iskala "magične palčice", ki naj ji pomaga iz težav, pač pa je predložila parlamentu in deželi racionalen, dolgoročen načrt, katerega izvedba zahteva avsejke napore, potrpežljivost, doslednost in časa, kot je v svem govoru podčrtal premier Piotr Jaroszewicz.

Jaroszewicz je podčrtal, da je bil program izdelan na temelju navodil nedavnega zasedanja CK PUDDR ter ob "vneti pomoči" samega generalnega sekretarja Edwarda Gierka. Predsednik poljske vlade je tudi ugotovil, da se na poti bolj dinamičnega razvoja Poljske od leta 1974 pojavljajo objektivne težave notranjega in zunanje značaja.

"Zavedamo se tega danes mnogo bolj kot še pred nedavnim, pred nekaj meseci, posebno se potem, ko smo zbrali podatke o letošnjem kmetijskem pridelku in ko smo ugotovili razmere na notranjem in zunanem tržišču". Tako ugotavlja Jaroszewicz, ki meni, da je treba prevzeti več konkretnih ukrepov proti "negativnim pojavom na vseh frontah". Razen ukrepov začasnega značaja je poljska vlada pripravila tudi dolgoročneje programe, ki bo vplivali tudi na izdelavo načrtov za razdobje do 1980. leta.

Kot smo že pred nedavnim zabeležili, je poljsko kmetijstvo v zadnjih treh letih pretrpelo veljavno škodo, ki jo danes ocenjujejo na obilnih 60 milijard zlotov. Pridelali so 6 milijonov ton manj žita kot so računali, kakih 15 milijonov ton manj krompirja in tudi okoli 300 tisoč ton mesa manj kot bi ga bili morali. Samo letos so našli za 4 milijone ton žita manj kot so pričakovali, nepopolne vremenske razmere pa so spravile v nevarnost tudi pridelek krompirja, sladkorne pese in drugih kultur. Zaradi pomanjkanja krme se je število govejv zmanjšalo za milijon glav, svinj pa za 2 milijona in pol. Seveda je glavni razlog vsega tega letošnja izredna suša, vendar pa ne smemo priti vse krivde nepopolnim vremenskimi razmeram.

Težave v kmetijstvu bodo občutno vplivale na oskrbo državljanov, povečan uvoz žitaric in prehranjevalnih blaga nasploh pa bo negativno vplival na zunanjetrgovinsko bilanco. Te razmere bo do neke mere ublažil državni sklep o izrednih sredstvih za povečanje naročil za domače tržišče ter skleno o uvozu 70 tisoč ton mesa in 10 tisoč ton masti. Toda tudi to ne bo povsem uravnalo tržnih potreb in nekaterega blaga na trgu ne bo dovolj. Zato vlada poziva državljanje, naj bodo pri prehrani zmerni, ko gre za porabo mesa in mesnih izdelkov, od industrije pa se zahteva naj razširi izbiro prehranskih artiklov z novimi različnimi vsebarkom ne mesnimi izdelki.

"Prepričan sem, da je rekel predsednik poljske vlade, da bo javnost z razumevanjem sprejela napore vlade za normalizacijo oskrbe in za izboljšanje razmer na notranjem tržišču. Veliko važnost ima v tem iskreno sodelovanje med oblastmi in nacionalno skupnostjo. Potrebna so potrpežljivost, disciplina in vztrajnost, pa tudi odpor proti tistim, ki bi radi s svojimi spletkami izzvali vznemirjenje na notranjem tržišču."

Precejšen del poljske industrije bo moral svojo proizvodnjo preusmeriti, kar bo industrija morala dati več blaga za široko potrošnjo in se bodo zato zmanjšali morebitni investicijski načrti. Vlade oblasti so najavile še oster boj proti špekulativnosti, proti slabim kakovostim izdelkov, proti razmetavanju, pa tudi proti čezmernemu zaposlovanju delovne moči in proti nizki produktivnosti. Od trgovine pa se zahteva, da bojkatira slabe izdelke, slabo blago. Poljski tisk pa ima nalogo, da razvija ustrezno prepovedno kritiko.

Vlada je hkrati izdala vrsto ukrepov za spodbujanje dejavnosti individualnih kmetijskih proizvajalcev, posebno tistih, ki so vključeni v sistem kooperacije. Poljska vlada vzpodbuja celo tiste samostojne kmete, ki povečujejo obdelovalno površino na svojih posestvih. Ne smemo pozabiti, da zakon dopušta na Poljskem tudi posestva do 50 ha površine, pri čemer se je ugotovilo, da poljski "samostojni" kmet obdeluje le toliko zemlje, kolikor mu zadošča za nekakšno avtarkično življenje in pridelal le malo viška za trg. Toda sama beseda pobuda ne zaleže. Vsaj v veliki meri ne. Tega se poljske oblasti za vedajo in zato so v Varšavi sklenili, da bodo za modernizacijo kmetijstva in prehranske industrije v sedanjem petletnem razdobju porabili 560 milijard zlotov. Po mnenju predsestnika poljske vlade pa bo to zahtevalo nekakšno pregrupiranje investicij in gradbene dejavnosti v korist proizvod-

nje blaga široke potrošnje. Piotr Jaroszewicz je ostro napadel nekatere pojave v investicijski politiki in sicer tako imenovane pretirane apetite, pa tudi neupravičeno večanje stroškov pri gradnji novih objektov.

Da bi se preprečilo prodiranje preko "plafona", je vlada že dvakrat zapored zmanjšala oziroma omejila investicijska sredstva in se zato pričakuje, da bodo v letošnjem proračunskem letu ostale naložbe na lanskotni ravni. Razen tega se podvzema ostri ukrepi za pobijanje neracionalne investicijske porabe in za vzpodbujanje čim hitrejšega usposabljanja novih objektov za proizvodnjo blaga, ki je namenjeno notranji oskrbi in izvozu.

Med glavnimi ukrepi za ureditev vseh treh vprašanj so tudi novi ukrepi za ureditev proračunske porabe. Samo v javni administraciji

so prihranili kakih 20 milijard zlotov. Hkrati pa izpopolnjujejo nov sistem finansiranja in vodenja v gospodarskih objektih. Posebno pozornost namenjajo posvetiti uravnoteženju in zunanji trgovinski bilanci in sicer tako, da bodo zmanjšali zunanjetrgovinski deficit, ki znaša že nekaj nad 7 milijard zlotov, z večjim izvozom, izvozom pa, ki ne sme prizadevati notranjega trga oziroma njegove zaželenosti.

Računajoč z dolgoročnim značajem vseh teh ukrepov oziroma tega programa so predsednik vlade in člani parlamentarne komisije ne prestando v svojih izjavah odločno poudarjati, da je v tem trenutku najpomembnejši dejavnik hitrejšega razvoja in nadaljnjega dvigovanja življenjske ravni — "večja disciplina, večja produktivnost in bolj organizirano delo".

I. M.

Sončni zaton ob dalmatinski obali

HUDE POSLEDICE ZADNJEGA POTRESA BODO NAČRTE ZAVRLE

Postopno napredovanje Tolminske v nekaterih zgovornih številkah

Upadanje števila prebivalstva - Opuščanje gorskih kmetij - Ob osvoboditvi niti enega industrijskega podjetja - Naraščanje števila ljudi, zaposlenih v industriji

Občina Tolmin je po površini največja občina v Sloveniji, saj meri 939,3 kv. km. Zunanja podoba kaže hribovit, raje gorat obraz z globokimi grapami ob tokovih Soče, Idrijce in Bače. Nekaj ravni površin je ob tokovih Soče in Idrijce. Grčasto valovita je šentvitskogorska planota z vasi: Šentvitska gora, Daber, Zakraj, Polje, Prapetno brdo, Pečine, Ponikve, Logaršče in Gorsk vrh. Šentvitska planota ima zelo ugodno lego za pridelovanje semenskega krompirja in za sadjarstvo. Ker ima zelo velike površine travnikov in senožeti, je precej razvita živinoreja.

Pod občinjo Tolmin spada tudi 2836 metrov visoki Triglav. Najnižje mesto občine pa je 125 metrov nad morjem ob izlizu Vogrščka v Sočo na meji z občino Nova Gorica.

Pred sto leti je živelo na površini sedanje občine Tolmin 32.000 prebivalcev, po šteju iz leta 1971 pa je bilo v občini 21.931 prebivalcev. Ker v občini ni bilo nobene industrijskega obrata, so se ljudje odseljevali v druge kraje.

Pred prvo svetovno vojno in med leti 1918 - 1941 se je s kmetijstvom preživljalo nad 80 odst. prebivalstva. Danes je v kmetijstvu zaposlenih le še 18 odst. prebivalstva. Nekdanje travnatne površine v višjih legah zaraščajo gozdovi. To je vplivalo tudi na občuten padec števila govejv, prašičev in ovac. Naslednja razpredelnica kaže nekdanje in današnje stanje živinoreje:

Stanje živine Stanje živine
1966 1975
govedo: 11.943 glav 8.718 glav
prašiči: 2.508 glav 571 glav
ovce: 6.720 glav 1.982 glav
konji: 537 glav 260 glav

Odgovorni za kmetijstvo so ob teh številkah začeli razmišljati, kako bi zaustavili tako občutno upadanje števila živine. Izdelali so načrt za preusmerjanje kmetij, ki je predvideval preusmeritev 203 kmetij v petih letih. Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev načrt ni bil v celoti dosežen, vendar se je pokazalo, da je bil uspešen. V tem letu let v prihodnjem letu bodo preusmerili še 20 kmetij in so v ta namen predvideli 7.766.000 dinarjev.

Zadnjih nekaj let so kmetje opustili visokogorske pašnike, ker jim primanjkuje delovne sile — pastirjev in mlekarjev. Delovna načrta Kmetijske zadruge Tolmin — oziroma njena pospeševalna služba — predvideva ureditev in oživitve 9 planin, 7 planinskih pašnikov za govedo in 2 pašnika za ovce. Lani so začeli urejati planino Pod Kurno, kjer bodo postavili moderen hlev in bodo pašnike tudi gnojili.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Zanimanje, ki ga bo kazal za vas in vašo dejavnost, ne bo izkoreninjen. Sprostito se in nekoliko odpočijte.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Napak bi bilo, če bi se za svet obračali na nestrokovnjake. Pustite svoj ponos ob strani, da ne zabredete v težave.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Zanesite se na svojo intuicijo, vendar pa tudi na strokovno sposobnost sodelavca. Zelo lep večer.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Čustva naj vam ne bodo vodila pri odločanju o poslovnih zadevah. Čaka vas veliko naporov, bolj malo pa zadoščenja.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Če boste obranili ravnotežje, se vam ni kaj bati. Kljub temu ne odklanjajte tujih nasvetov. Pošta ali sporočilo.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Pozorni bodite nad početjem delovnih tovarštev ali poslovnih tekmecev. Neveščeno a koristno srečanje.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) S spretnostjo in marljivostjo boste vendarle uspešni. Drugič več previdnosti ali vne. Ljubosumni boste.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Češar koli se boste lotili, vse vam bo šlo izpod rok. In vendar ne boste dosegli vidnega rezultata.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Bolj dosledni bi morali biti in hkrati pokazati več zaupanja vase. Z nekom boste načrtovali bližnjo prihodnost.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Zavihajte rokave, ker se vam ne bo več nudila takšna prilžnost. Lepo razpoloženje v družini.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Lepe perspektive za vašo dejavnost. Manj pa bo konkretnih rezultatov. Več duševnega zadovoljstva za vas in vaše.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Oseba, s katero imate največj posla, se bo kujala morda celo po pravici. Ne računajte z zadovoljstvom, ko ga ne zaslužite.

lavec. Bile so prvi zarodki kasnejšega začetka razvoja industrije na Tolminskem. Leta 1950 so bile ustanovljene še naslednje delovne organizacije: Bača v Podbrdu, Avtoelektro v Tolminu, Trenta v Bovcu za 120 krav molznic.

Po osvoboditvi v sedanjih tolminskih občini ni bilo niti enega industrijskega obrata. Obstajalo je nekaj obrtnikov, nekaj trgovin in gostiln. In to je bilo vse. Zato "e bi" treba misliti na ustanovitve vsaj nekaj večjih delovnih organizacij, ki bi dale kruha vsaj najmanj potrebnim delavcem. Tako so leta 1946 nastale: Čevljarstva druga, Planika, Avtoprevoz, Mizarstva in žaga v Klatvžah ter Lesno industrijsko podjetje v Bovcu.

Vse te delovne organizacije pa so takrat zaposlovale le okrog 600 del-

Vsak četrti prebivalec v občini je zaposlen, kljub temu je še vedno okrog 1.500 delavcev, ki se vozijo na delo v druge občine. Odgovorni politični in gospodarski delavci si prizadevajo, da bi se delovna mesta v občini hitreje odpirala, da bi tako vsi delavci imeli zaposlitev in kruh doma.

Ta pregled moramo, žal, zaključiti z ugotovitvijo, da so zadnji močni potresni sunki — v soboto 11. septembra in v sredo 15. septembra prizadejali občutno materialno škodo, ki bo močno vplivala tudi na gospodarstvo občine. Vse sile bo treba usmeriti v odpravljanje posledic potresov, zato pa bo zmanjkalo sredstev in moči za takojšnji nadalji razvoj.

A. P. - Ogarev

Na filmskih platnih

SERGE GAINSBURG:

«JE T' AIME MOI NON PLUS»

Pred kakim letom je povzročila precejšen škandal erotično obarvana popevka Sergeja Gainsbourga, ki jo je izvajal s svojo ženo Jane Birkin. Popevka se nam je zdelala še kar ljubka, pa čeprav se na zadevno glasbo ne spoznamo veliko. O Gainsbourgu pa vemo, da je človek z dobrim okusom. To se posredno vidi tudi po njegovem osebnem načinu oblačenja. Zato bi bili pričakovati, ne glede na kvaliteto, da bo ustvaril, prijeten film, ko se je kot filmski režiser preizkusil z delom, ki povzema naslov te pesmi in v katerem je njegova žena kot pevka tudi protagonista.

"Je t'aime moi non plus" (Je t'aime moi non plus — Io ti amo io nemmeno) pa je film, ki skuša na vsak način izbežati gledalčev okus. Ne mislimo toliko na idejo, da nameni Birkinovi skoraj hermafroditično vlogo (čeprav nas subjektivno to početi, kot Jancsó jevo z igralko Therese Anne Savoy, ki je pravi hermafrodit v "Vizi privat, publiche virtutis", precej moti). Mislimo predvsem na doslednost, s katero film ambivalentno vso zgodbo v namerno umazanih in grbih ambientih, začne s smetiščem v prvem prizoru, in te ambience posnema na najbolj "umazan" način: mislimo na "grdo" uporabo premikov kamere in zoomov.

ALBERT THOMAS:

«Emanuelle Nera N. 2»

Če je bila zasluga filma Joeja D'Amata «Emanuelle Nera Orient Reportage» v odgovori vsaki prijave doslednosti, je film Alberta Thomasa «Emanuelle Nera N. 2» še vedno osnovan na poskusih, da erotične scene poveže z dosledno pripovedjo. Na srečo se ta pripoved ne jemlje prenesno, prav tako ne poskuša ironije za usako ceno. Rezultat je tako znošen, čeprav skrajno povprečen.

Igralka ni več izredno lepa Laura Gemser, ki je kot Tajka pravzaprav rumenopolta ženska, ampak običajne in morda iztvalne lepa Ajita (pod anonimnim psevdonimom Emanuelle Nera), ki je v resnici črnka etiopskega porekla. Poleg nje igra Sharon Lesley in Dagmar Lassander.

Pozabili smo: film je, seveda, kljub imenoma, italijanskega izvora.

CONRAD ROOKS:

«Chappaqua»

Začele so se projekcije «tržaškega kina d'essais» v dvorani Abbazia z istimi kriteriji, ki smo jih že lani kritizirali, kljub kvaliteti posameznih filmov. Ob filmu prvega večera na ne moremo govoriti o kvaliteti, čeprav je treba priznati pobudi, da je končno prikazala v Trstu film, ki je kar iz 1966. leta.

Conrada Rooksa film «Chappaqua» (Chappaqua) je tipičen primer «avtorskega» filma, kakršnega je uveljavljal v 60. letih. Proizvedel ga je sam režiser, ki je Amerikan, a skuša postaviti v stik lastno kulturo z ekstremomas evropske (predvsem francoske) in skrajno-zahodne azijske kulture; in sami ameriški komponenti pa se

Iz umetnostnih galerij

Annamaria Ducaton in Carmelo Vranich

Carmelo Vranich je v zadnjih letih nanaglo zaslovel zaradi svojih uspehov na nekaterih slikarskih ex tempore tekmovanjih. Mogli pa smo ga spoznati letos tudi po sliki platnice za letošnji program tržaškega mednarodnega festivala znanstveno-fantastičnega filma. In ta slika visi sedaj tudi na razstavi njegovih del v Sesijski dvorani tamkajšnjega sedeža turistično-gostinske ustanove za obalni pas nabrežinske občine in predstavlja nekaj v globino tal segajoč prerez Trsta. Hkrati s Carmelom Vranichem razstavlja v sesijski dvorani tudi Annamaria Ducaton. Slike obeh razstavljalcev se posrečeno dopolnjujejo v vzponu nadstvarnega razpleta domišljije in ključu razglabljanja sozvočja sile moškega in prefinjenosti ženskega postvarjanja vizij.

Carmelo Vranich v svojih slikah povezuje simbiozo organskega in anorganskega sveta, čistost zelene prirode in tajnostnost podzemnega sveta, biologije s čudovišnimi ustvaritvami visoko diferencirane tehnične omike. Čeprav vse to ustvarja surrealističen videz prikazanih motivov, je v njem tudi nekaj več in sicer ne lahko umljivo problematika sedanjosti ali pa tudi knjiga, ki pa je ne morejo vsi gledalci brati, oziroma razumeti. Ogled njegovih del in razmišljanje o njih nas vodi do neke osrednje misli, ki jo morda stitimo ali zaslužitmo že v naslovih slik kot so npr. «Genetična informacija», «Prebujenje naključja», «Tovarna ideja», kjer se drobni možgani mravlje projicirajo na maso človeških možganov.

Carmelo Vranich vsekakor učinkovito združuje dvotirnost likovnega domišljanja na eni strani stvarnega, na drugi pa nadstvarnega sveta, oboje pa prikazuje ostro izčrpano in izrisano, premis: pa segajo v globoko perspektivo ozadi njegovih hladnih barv.

Prekipevajoče pa so v barvni razkošnosti žarki otenkov in močnih kontrastov, ki zapljujejo valovito razgibanost likov, slike, ki jih je prinesla na to razstavo Annamaria Ducaton. V njih vse vre in buta preko robov kot, da bi ta sanjsko nadstvarni svet hotel prestopiti v našo resničnost.

Ducatonovo smo že lani srečali v miramarskem Centru za teoretično fiziko, kjer se je prav tako predstavila s celotno osebnostjo. Tokrat pa ima nekoliko večje slike z bolj napadalo učinkovitostjo kot sta npr. sliki «Mrtva školjka» in «Vljudbenost», pa tudi kaka druga. Očitno je, da Annamaria Ducaton ne pozna ustvarjalne stiske. Njena domišljija je zelo bogata. Slikarka ustvarja v širokem razponu nekakšnih sanjskih prizvodov in hrepenenja mladostnih spominov z neposredno zagnanostjo ženske občutljivosti, kar jasno a vendar neviljito prinaša iz slik kot so npr. «Plava misel», «Miza iz otroštva» in še nekatere druge. V teh slikah pa ne vidimo bega v nestvarno idiličnost, ki je značilna za največ, katerim se Ducatonova ponekod približuje, pač pa intenzivno ispravljanje lastnih globljih duhovnih usledin, ispravljanje lastne notranjosti. In vse to sprošča z naravnost chagalovsko močjo.

Milko Bambič

BERITE REVILJO

DAN

Skrivnost izgubljenega škornja

Piše in riše
CIRIL GALE

34.

RADIO VELEIZIJA

SOBOTA, 25. SEPTEMBRA 1976

ITALJANSKA TELEVIZIJA

Prvi kanal

- 13.00 Poljudna znanost: risani filmi
- 13.30 DNEVNIK
- 14.00 Tenis: Italija — Avstralija za Davisov pokal
- 18.30 Izžrebanje lot 'je
- 18.35 Nabožna oddaja
- 18.55 Nogometna tekma: ITALIJA — JUGOSLAVIJA
- V odmoru okoli 19.45 DNEVNIK
- 21.00 VEČER Z LORNO LUFT
- Znana pevka in umetnica Judy Garland, ki je umrla pred nekaj leti, je zapustila veliko dediščino, namreč veliko muzikalnost svojima dvema hčerama, Lizi, ki jo je imela z režiserjem Minnelljem, ter Lorni, ki jo je imela s filmskim producentom Luftom. Lorna Luft je danes stara 23 let. Dolgo let je živela pravzaprav od slave svoje matere, hkrati pa je sledila vzpnu svoje sestre Lize. Nato pa je sama stopila na oder in pred kakimi tremi leti je močno zaslovela in sicer skoraj hkrati s svojo sestro. Toda obe, Liza in Lorna, sta zasloveli v ZDA in drugod, Lorna pa je bila posebno malo znana v Italiji. Ob njej bo danes sodeloval tudi Walter Chiari.
- 21.55 DNEVNIK
- 22.05 Posebna oddaja dnevnika 1
- Ob koncu ZADNJE VESTI DNEVNIKA 1

Drugi kanal

- 18.30 Proglasitev zmagovalcev nagrade Italija 1976
- Oddaja v evroviziji iz Bologne.
- 19.15 Rubrika dnevnika 2: Ankete in pisan spored
- 19.45 Športna sobota, tedenska oddaja
- 20.00 Dnevnik 2 — ODPRTI STUDIO
- 20.45 KDO, KJE, KDAJ: ISADORA DUNNCAN
- 21.50 DNEVNIK 2 — druga oddaja
- Ironični nasmeji Reneja Claira: MOLK JE ZLATO
- Ob koncu DNEVNIK 2 — ZADNJE VESTI

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

Ljubljana

- 11.00, 12.05, 13.05 TV SOLA: Umetnost, Vzgojna posvetovalnica, Jugoslavija, itd.
- 17.50 Polcihinder in gomoljast nos, serijski film
- 18.40 Obzorini
- 18.55 Nogometna tekma: ITALIJA — JUGOSLAVIJA, prenos iz Rima
- 20.45 Risanka
- 21.00 DNEVNIK
- 21.20 Tedenski zunanje politični komentar
- 21.30 TV ŽEHNIK
- 22.00 Moda za vas
- 22.10 BARABA, francoski film
- Film je pred šestimi leti napravil Claude Lelouch in igrajo v njem Jean Louis Trintignant, Cristine Lelouch, Daniele Delorme itd. Claude Lelouch je zelo znan francoski filmski režiser, pa čeprav ga francoska kritika ne uvršča med vrhunske filmske ustvarjalce. Film Baraba je eno njegovih dobrih del. Gre za zabavno kriminalko z zapleteno vsebino.
- 00.05 POROCILA

Koper — barvna

- 18.55 Nogometna tekma: ITALIJA — JUGOSLAVIJA
- 20.30 Otroški kotiček
- 21.15 DNEVNIK
- 21.35 MASCEVALCI, film
- 22.25 Veliki raziskovalci
- 23.15 Objubljena dežela, film

Zagreb

- 18.55 Nogomet: ITALIJA — JUGOSLAVIJA
- 21.15 Celovečerni film
- 22.50 Beograjski sabor: festival zabavne glasbe

TRST A

- 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.05 Jutranja glasba; 11.35 Iz tedenskih sporedov; 13.30 Glasba po željah; 15.45 Oddaja za avtomobiliste; 17.00 Glasbeni spored; 18.30 Šostakovič, Simfonija št. 1; 19.10 Zenski liki v romanu; 19.40 Pevska revija; 20.35 Tone Penko: «Scabiosa trenta», radijska igra; 21.15 Ritmični orkester; 21.30 Popevke; 22.30 Glasba za lahko noč.

KOPER

- 7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 18.30, 21.30 Poročila; 8.50 Glasbeni spored; 10.15 Glasbeni portret; 11.15 Orkester lahke glasbe; 12.05 Glasba po željah; 14.00 Srečanje z Ivo Zanicich; 14.35 Plošča tedna; 15.30 Ital. zbori; 16.00 Glasba in pesem; 16.45 Pesem sledi pesmi; 19.30 Prenos RL; 20.30 in 21.35 Glasbeni vikend; 23.00 Plesna glasba.

RADIO 1

- 7.00, 8.00, 13.00, 19.00 Poročila; 7.15 Glasbeno-govorni spored; 8.30 Jutranje popevke; 9.00 Vii in jaz; 11.00 Poletni program; 12.15 Najnovejša lahka glasba; 13.20 Preizkušajo se diletanti; 14.00 Drobce Koncert.

SLOVENIJA

- 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 20.00 Poročila; 6.15 Danes za vas; 7.20 Rekreacija; 7.50 Na današnji dan; 9.08 Glasbena matineja; 10.05 Pinorski tehnik; 10.35 Mladina poje; 12.03 Sedem dni na radiu; 13.10 Godala v ritmu; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Doma

Vedno žive sanje

Bolgarski zgodovinarji in publicisti na bolj ali manj ovinkast način ubijajo sanje o »veliki Bolgariji«

SOFIJA, 22. sept. (Tanjug) — Sofijski časopis »Istoriški pregled« je v najnovejši številki očital nekemu sovjetskemu zgodovinarju, ker je tiste, ki v Bolgariji obsojajo mirovne pogodbe iz Berlina, Bukarešte (1913) in Neullyu (1919), označil za revanšiste in veleovinske. Po opozorilu, da je treba »nacionalno vprašanje pazljivo obravnavati« — opozorilo je namenjeno sovjetskemu zgodovinarju — piše omenjeni časopis, da to niso bile mirovne pogodbe, temveč »nepravilni diktati, ki so jih buržoazija in imperialisti vsilili bolgarskemu narodu in s katerimi so bolgarski narod razkosali.

»Ni treba, da bi vsakogar, ki ne odobrava teh pogodb, označevali za revanšiste in veleovinske. Proti pogodbam, sklenjenim v Neullyu, niso bili samo reakcionarni krogi in vladajoča buržoazija, temveč sta proti njej nastopila bolgarski narod in bolgarska komunistična partija, ker je izrazito krivična in — so jo Bolgariji vsilili anglo-francoski imperialisti.«

Ta z dokajšnjo obzirnostjo izrečeni očitki leti na sovjetskega zgodovinarja D. B. Meljercja in ga vsebuje omenjeni njegovi knjigi Sovjetsko-bolgarski odnosi 1917–35, ki je izšla lani v Minsku.

Bolgarski recenzenti ne citirajo Meljercja in tudi ne obravnavajo podrobnosti v omenjenih pogodbah, očitno pa je, da branijo neuresničene sanje o »veliki Bolgariji« na podlagi sanstefanske mirovne pogodbe, ki jo je Rusija diktirala premaganim Turčiji. Ta pogodba, še istega leta razveljavljena na berlinskem kongresu, je predvidevala, da naj bi v okviru osvoboditve Bolgarije prišla tudi nebolgarska ozemlja — vsa Makedonija, vranjsko okrožje v Srbiji in okrožje Korčac v Albaniji.

Ce vemo, da je bila Makedonija po bucareški mirovni pogodbi razdeljena med tri sosedbe in da je to razdelitev pogodba iz Neullyu kratkoročno sankcionirala, je popolnoma jasno, da so neuresničene sanstefanske pretenzije povod za takšno obrambo velikobolgarskih šovinistov in revanšistov in za očitke sovjetskemu zgodovinarju, čigar knjiga je bila sicer v celoti ocenjena kot uspešna.

»Istoriški pregled« vsebuje v zadnji številki časopisa tudi odkrite, neposredne šovinistične napade na makedonsko narodno identiteto in boj makedonskega naroda za njegovo samostojnost.

V obliki recenzije nekoga zbornika, ki je leta 1974 izšel v Sofiji na čast 75-letnici bolgarskega zgodovinarja Tuša Vlahova, so pripadniki makedonskega naroda na več mestih dobili etiketo »makedonski Bolgari«, njihov boj za samostojnost pa je recenzent opremil s etiketo »narodnoosvobodilnega boja Bolgarov v Makedoniji«.

O slavljenju piše, da je

»zaslužen znanstvenik in ugleden zgodovinar-marksista, med drugim tudi raziskovalec zgodovinskega razvoja makedonskih Bolgarov«.

Bili so časi, ko je Tuše Vlahov o Makedoniji in njenem narodu drugače pisal. Še avgusta 1949 je v listu »Očistveni front« zapisal: »Po neuspešnih balkanskih vojnah, ki so pripeljale do razkosanja Makedonije, se je makedonski narod znašel v še hujšem suženstvu. Srbski in grški šovinisti so začeli z najsurovejšim nasiljem denacionalizirati makedonsko prebivalstvo, njihovi bolgarski sobratje pa so odstopili pirinško okrožje svojim plačanim najemnikom »vrvostom«, da so iz njega naredili oporišče reakcije in svoje šovinistično-osvajalne politike v razmerju do Makedonije.«

Tuše Vlahov je na straneh istega časopisa leta 1951 govoril o osvobodilnih aspiracijah bolgarske buržoazije in dvora, v glavnem do Makedonije, in zapisal tudi naslednje: »Monarho-buržoazni krogi so mobilizirali tisk, univerzitetno znanost, književnike in intelektualce, da bi svetu dokazali, da je Makedonija bolgarska, da mora pripadati Bolgariji. V zavest bolgarskega naroda so vcepili misel, da Makedonci s hrepotenjem pričakujejo združitve z »materjo-domovino«. Za svoje osvobodilne cilje sta dvor in bolgarska buržoazija s posebnim uspehom izmislila tudi nekatere emigrantske kroge.«

V recenziji zbornika na čast Tušu Vlahovu, čigar zgodovinske je tako spremenljivo, je ob nekem članku niska vstaja 1841 omenjena kot bolgarska vstaja. Med akcijami, ki so v začetku štiridesetih let imele pozitivno vlogo pojavljanja bolgarskega narodnega vprašanja na evropskem prizorišču, hkrati s niskim omenja tudi pirotsko okrožje.

Velikobolgarske trditve v razmerju do makedonskega naroda obravnava še sestavek, posvečen mednarodnim kulturnim stikom in manifestacijam bolgarskih muzejev 1878–1944. Iz spisov bolgarskih buržoaznih zgodovinarjev povzema trditve, češ da »makedonski spomeniki potrjujejo, da pripada makedonsko prebivalstvo bolgar-«.

skemu narodu, fotografije makedonskih cerkva in fresk pa »dokazujejo, da gre za etnično sorodnost tamkajšnjega prebivalstva z bolgarskimi«.

Bolgarski zgodovinarji poskušajo svoje prilaščanje zgodovinske preteklosti makedonskega naroda razširiti tudi na kolege iz drugih držav, o čemer priča poročilo o mednarodni konferenci, posvečeni stoletnici bolgarske vstaje proti Turkom.

»Istoriški pregled« piše, da je eden od referatov na tej konferenci, ki je bila maja letos v Sofiji, imel naslov Narodnoosvobodilno boji v jugozahodni Bolgariji leta 1876. V njem piše, da je »narodnoosvobodilno gibanje v Makedoniji od petdesetih do sedemdesetih let 19. stoletja neločljiv del splošnega boja bolgarskega naroda proti turški fevdalni in nacionalni zgodovini. Tukaj je obstajalo gibanje z izrazitim bolgarskim narodnim značajem.« Referent je orisal poglavne manifestacije Bolgarov iz jugozahodne Bolgarije in njihov prispevek k vsebolgarski narodni revoluciji v obdobju pred dogodki 1875–76, piše »Istoriški pregled«.

V uvodnem članku o volitvah za ustavodajno skupščino v Bolgariji oktobra 1945 nasteva ta znanstveno-teoretični časopis inštituta za zgodovino pri bolgarski akademiji znanosti deseti plenum bolgarske KP iz avgusta 1945 med pomembnimi dogodki, ne omenja pa njegove resolucije o makedonskem vprašanju, odnosa do makedonskega naroda, njegove državne skupnosti in Makedoncev v pirinški Makedoniji.

BERITE REVIVO DAN!

Hamilton S. Amerasinghe

Na začetku 31. zasedanja generalne skupščine OZN so predstavniki ogromne večine držav članice svetovne organizacije izvolili za predsednika letošnjega zasedanja srilankskega veleposlanika v OZN Hamiltona S. Amerasingheja. Izvolitev uglednega diplomata Sri Lanke za predsednika zasedanja GS OZN nedvomno pomeni tudi priznanje državi gostiteljici pete konference nevrščenih držav, vsa; posredno pa tudi priznanje aktivnosti nevrščenih skupnosti med vrhom v Colombo in po njem.

Amerasinghe, ki ga po dololetni diplomatski karieri ocenjujejo za ugledega, prožnega, v prvem trenutku pa odločnega in nepopustljivega diplomata, se je rodil leta 1913 v glavnem mestu Sri Lanke, St. Paulu. Študiral je na »Sinhalen« oddeku londonske univerze, kjer se je posvetil specializaciji »zahodnoevropske klasike«. Po končanem študiju se je vrnil na Ceylon, že s 26 leti pa je bil sprejet v vlado službo. Poslej je Amerasinghe v celjski vladi opravljal različne dolžnosti, kasneje pa se je povsem posvetil diplomatski službi.

V Colombo je Amerasinghe najprej postal predsednik volilne komisije za razpis dolžne reke Gajoje, nato je postal direktor oddelka za državno blagajno in finance, hkrati pa je v imenu svoje države opravljal funkcijo pomočnika guvernerja mednarodne

dne banke. Pred odhodom v Stokleno palačo ob East Riverju je bil Amerasinghe veleposlanik v Indiji in Afganistanu (od 1963 do 1967). Nato ga je diplomatska pot zanesla v Združene narode, kjer so ga izvolili za predsednika konference OZN o morškem pravu (ta pot je bil ohranil tudi po izvolitvi za predsednika zasedanja GS). Dinamični srilankski diplomat se je namreč že leta 1968 v različno ločil reševanju problemov, ki so povezani z uporabo morških naravnih bogastev in z vprašanji ozemelskih vojsk. Istega leta so Amerasingheja izvolili za prvega predsednika odbora OZN za mirnoizolno izkoriščanje morških bogastev.

Poleg teh funkcij je srilankski diplomat tudi predsednik posebnega odbora OZN za Indijsko ocean, od 1969 pa je tudi preiskovalnik posebnega odbora OZN za proučevanje izraznega ravnanja na zasedenih arabskih ozemljih. Pred tremi leti je vladar Sri Lanke imenovala Amerasingheja za njenega stalnega predstavnika v OZN. V krajšem vmesnem obdobju pa je bil srilankski veleposlanik v Braziliji.

Amerasinghe, ki mu diplomatski kolegi priznavajo izredno marljivost, je tudi pri vrhu liste tako imenovanih »tihih« kandidatov za novega generalnega sekretarja svetovne organizacije.

Letala so še naprej polna

Kljub vsemu velja zrak še vedno za najvarnejše prometno območje - Zastopnik Inex Adrie v ZRN: Drugo leto bo letelo z IAA v SFRJ še več turistov

OD NAŠEGA BONSKEGA DOPISNIKA

FRANKFURT, septembra — Ravno ko se je razvedelo, da je v trčenju letala Inex Adrie izgubilo življenje vseh 107 zahodnonemških turistov, so na kölnskem letališču začeli »stopati« potniki v letalo DC-9 iste družbe. Kdo si bo premislil? Kaj bo z leti, ki so že dokončno pripravljeni? Kaj bo s prometom iz ZRN, od česar ima ljubljansko letalsko podjetje znaten delež dohodka?

Tragedija je strašna, ampak življenje mora iti naprej. Zato so takšna vprašanja aktualna tudi že v prvem trenutku po nesreči. In glej: kot da se ni nič zgodilo, tako rekoč vsi potniki so prišli v letalo tisti petek popoldne. Prav tako tudi v soboto, nedeljo... Letala letijo polna, kot nekoč. Kakor koli so že takšne letalske nesreče strašne, velja zrak še vedno za najbolj varno prometno območje, letalo pa za najbolj varno in hitro prevozno sredstvo. Prav neznan del milijonov letalskih potnikov postane žrtev letalskih nesreč, če primerjamo leto s številom mrtvih na cestah (preko 14 tisoč na leto v ZRN) ali železnih glede na število potnikov.

V frankfurtskem generalnem zastopništvu Inex Adrie (firma se imenuje GrimeX) beležijo odgovori tistih potnikov, ki so rezervirali in plačali polet. V prvem letalu je bilo namesto pričakovanih 94 sicer samo 90 potnikov, le za dva pa je dokazano, da sta odpovala iz strahu. V soboto jih je iz Kölna poletelo vseh 86 potnikov Dubrovniku.

»Vse nesreče pri Inex Adrie

so nas hudo prizadele, čeprav ne direktno v naših poslovnih rezultatih,« pravi šef frankfurtske zastopniške trdnice GrimeX Bogomir Gradišnik in se prepusti spominom 15 let nazaj, ko so s prvim letalom (DC-6B) takratnega Adria-avioprometa jeseni 1961 pripravili prvi let za zahodnonemške turiste. »GrimeX je od vsega začetka generalni zastopnik ljubljanskega prevoznika za ZRN. Ko še ni bilo niti turistov niti zdomcev, so leteli na vse strani, med prvimi tja v Hongkong, Bali in Tokio. Danes je to vsakdanji let, ampak takrat še ni bilo niti Lufthansine zračne flote niti čarterjev, takrat smo bili pionirji.« pregleduje Gradišnik uspehe IAA in tudi svoje.

»Prihodnje leto imamo že zaključeno in vsaj deset odstotkov več kot letos bomo prepeljali zahodnonemških turistov v Jugoslavijo.« razgrinja generalni zastopnik Inex Adrie poslovne perspektive. »Trenutno jim stisko rešuje JAT s svojimi letali, ampak ko bodo njegova letala pozimi prepolno zasedena z izrednimi in čarterskimi leti, bo morala IAA najti svo-

jo trajnejšo rešitev, najeti novo letalo,« razmišljajo v Frankfurtu.

S splošno oceno o domnevnih slabših turističnih sezoni v GrimeXu ne soglašajo, saj so tako po urah letenja kot po finančnih rezultatih pri Inex Adrie bolj odrezali kot lani. Letos bo njihov porast okoli šest odstotkov glede na laniški promet. Ker pa prihaja pri »gastarbajterskih« zimskih in poletnih čarterskih letih do izrazitega zastojanja, število naših delavcev v ZRN se je od septembra 1973 do danes vendarle zmanjšalo od 550 tisoč na skoraj 350 tisoč, število vseh jugoslovanskih od blizu milijona na okoli 550 tisoč — lahko dosegajo rast samo s pravimi turisti.

Lani je Inex Adria prepeletela s 554 leti iz ZRN od 41 tisoč jugoslovanskih potnikov. Vsega pa so imeli lani okoli 300 tisoč potnikov iz ZRN oziroma 1750 letov s 6200 urami letenja (dobra polovica vsega prometa pri IAA). Turiste vozijo seveda pretežno na Jadran, zdomce pa na vsa večja letališča. V sezoni jugoslovanskih letališč so pravkar sprejeli novo: Maribor. »Krstni« polet so

opravili pred dnevi, in sicer ravno v Köln in nazaj. Tudi za novoletne počitnice namenjajo poleteti na mariborsko letališče, če se bo seveda pojavilo dosti potnikov. Pač pa računajo več na ljubljano, saj niso mogli med laniškim zimskim počitnicami napolniti niti enega letala z »ljubljančani«.

Po zagrebški katastrofi v ZRN ponovno zastavljajo občutljivo vprašanje, zakaj prevažajo zahodnonemške turiste ravno tja letala. Konkurenca na tem trgu je huda, vse huja. Domača letalska flota stoji pogosto brez potnikov, ko tuji čarterski prevozniki letijo s polnimi letali. Inex Adria je, denimo, skoraj izključni prevoznik za veliko zahodnonemško turistično agencijo NUR (Neckermannove trgovske mreže). Potovale agencije se ne odločajo po lepih očeh, marveč po cenah: tuja konkurenca mora ponuditi nižje cene. In če je ta tuji prevoznik povsem točen, če lepo ravna s potniki — potem so mu naročila zagotovljena. »Na absolutnem vrhu po zanesljivosti je znano združenje turističnih agencij TUI (v ponesrečenem letalu je imelo dobro polovico svojih potnikov) za leto 1974 imenovalo jugoslovansko delovno organizacijo. Domači čarterski družbi Condor in Germanair sta se morali zadovoljiti s slabšo oceno. ANTON RUPNIK

Razsipni Madžari

Zakaj naši sosedje po nepotrebnem zapravljajo na kupe denarja — Televizor, ki trenutno lovi samo Budimpešto

OD DOPISNIKA TANJUGA POSEBEJ ZA DELO

BUDIMPEŠTA, septembra — Kadar se sosedbe oblečejo v lepe in izizvalne obleke in znanec kupi avto, ki ni bil niti trabant niti moskvik, ali zgradi hišo, ki po razsežnostih ali čemur si že budi pretega ustajalne normative, prihaja do glasnih ali polglasnih komentarjev o tem, »kako so zmogli«. Tudi v Budimpešti je te dni glasilo Nepsabadšg pisalo o tej zadevi, pa ne toliko o tem, od kod denar, temveč kako se porablja.

Dokler denar priteka na družbeno upravičljiv način, vprašanje, kako se bo porabil, ne bi smelo nikogar preveč zanimati. Odloditev, kako to državljan porabi svoj pošteno prislužen denar, naj bi bila v sodobni družbi povsem njegova. Če pa gre za razmetavanje denarja, na katero mnogi opozarjajo kot na defektni fenomen nekega do ločenega sloja oziroma dela družbe, je treba nanj usmeriti samo toliko pozornosti, kolikor je na naga potreba družbe, ki mora zvedeti, če je bil denar zakonito pridobljen.

Ne gre za izobilje

časopis nadalje opozarja, da na Madžarskem ne gre za razpisništvo zaradi izobilja, ampak to je posledica povsem nasprotnega pojva — pomanjkanja. Pomanjkanja v sistem, kar ponujajo državljanu — porabniku, ki je svoj denar s težavo zaslužil povsem sam, in zdaj razmišlja, kaj bi zanj kupil, da bi zadovoljil eno svojih osebnih potreb.

Tu ne gre za elementarno pomanjkanje, s katerim so Madžari že zdavnaj opravili

in se ne marajo nanj niti spomniti več, kot so bile na primer vrste v trgovini. Blaga je danes veliko več, vendar bi morali trgovci kreniti v novo smer: hkrati z velikopoteznim razvojem trgovine bi morali zagotoviti tudi veliko obsežnejšo izbiro blaga in storitev, da bi se lahko vsaj posameznik prosto odločil, kaj bi kupil za svoj manjši ali večji zaslužek.

Neki državljan je ob primeru s pivom lepo demonstriral to nesvobodo porabnikov pri odločanju za nakup, ki se

Kaj je »musaj«

V madžarskem slovarju ob staja beseda »musaj« (mušaj), ki bi v prevodu pomenila »morar«. Ta »musaj« pogosto omenjajo, kadar občani kupijo proti svoji volji oziroma »zapravljajo«, saj kako bi drugače rekli postopku pri nakupu televizorja. Ta televizor, za katerega je pred leti plačal 6.180 forintov, je bil zelo kvaliteten, imel pa je napako: zunaj Budimpešte ni mogel loviti programa. Sledila je sprememba pri izdelavi aparata in pojavi se je nov za 1.300 forintov dražji od starega. Pravijo, da je sodobnejši in lahko lovi programe iz zunaj glavne mesta. Občan, ki se ne misli seliti iz glavnega mesta, je ključu te-

Druga je tista, da je podražitev spremenljivo pojasnilo, da so zdaj izdelani čevlji modernejši, trajnejši in kvalitetnejši, kar pa demantira vsak pameten čevljar, saj je bila življenjska doba starih, cenejših čevljev veliko daljša kot se danjnih. Porabnik, če hoče ali ne, mora kupiti te drage čevlje, ki mu ne ustrezajo.

Nakup po želji

Ta porabnik, ki ne živi v izobilju, a je kljub temu pri siljen razsipati, na primer ku-

pi polavtomatski pralni stroj, ki bi ga že »dovajal« želel opustiti, saj je neodoben, če o je lahko našel na trgu avtomatnega pralnega stroja brez velikih težav ne more priiti. Tako se je pojavila neusklajenost med željami porabnika na eni ter ponudbo trgovine in proizvajalcev na drugi strani, kar vse sili porabnika, da ravna na način, ki ga dela razpisnika.

Iako porabnik svojega pošteno zasluženega denarja ne more porabiti, kakor bi sam hotel, saj so se vmešali drugi dejavniki, močnejši od njega in njegovih pravic.

Poraba denarja ni več njegova osebna oziroma zasebna zadeva, odkar industrija in trgovina odločata namesto njega, je napisal Nepsabadšg in ugotavlja, da gre pravem za proizvodnjo in upravljanje z njo, kar določa preveč porabniške sfere.

Kaj zadeva mojo majhno porabniško sfero, je pisal občan, si želim imeti samo toliko pravic, da bom sam svoj gospodar in bom lahko sam odločil, za kaj in kdaj bom porabil svoje forinte.

MILOS COROVIC

Ali je bilo mogoče predvideti potrese v Furlaniji?

Neprepračunljivost neke stihije

Realnost nam ne more dati spodbude za večjo znanstveno samozavest

Letošnji potresi v severovzhodni Italiji imajo dve značilnosti. Prva je pojavljanje rušilnih potresov s skoraj enakomerno razporeditvijo v osrčju Evrope, druga pa, bolj nenavadna in povsem izjemna, je ponovitev rušilnih potresov na skoraj istem mestu po nekaj mesecih.

Res je, statistika potresnih pojavov v tem delu Evrope nas preseneti, in če si ogledamo širše območje severne Italije in obrobni geološki enoti, ugotovimo, da je to potresov razmeroma dosti. V preteklosti so potresi celo hudo poškodovali območja, kjer jih danes ne pomnijo več. Švicarski Basel, na primer, je 18. oktobra 1356. leta prizadel rušilni potres, ki je porušil več kot 30 naselij in gradov. V seizmičnem pogledu zelo mirni Strassbourg v Franciji so 1669. leta pestili močni potresni sunki in celo London je v šestnajstem in osemnajstem stoletju utrpel nekaj potresnih poškodb.

Področje Karnije, beneških Alp in zahodnega Korčarja Julijcev so v preteklosti večkrat prizadeli močni potresi z jakostjo do 9 stopnje po Mercallijevi dvanajststopenjski lestvici. Celotna Padska nizina ali, bolje povedano, Zemljina skorja globoko pod njo je prizorišče pogostih in dokaj močnih potresov. Toda statistična pogostnost vseh teh pojavov je takšna, da doslej ni vzbujala posebnega strahu. Tudi seizmološka klasifikacija celotnega območja severne Italije sodi v nižjo cono kot pa, na primer, ozemlja blizu Messine, Reggio ali Avezzana.

Kratek izveček iz potresne zgodovine severne Italije kaže na nekaj posebnosti. Če zajamemo širše območje z različnimi tektonskimi formacijami in ne le trenutne potresne cone v Italiji in upoštevamo vse močne rušilne potrese od 8 stopnje MSK lestvice naprej ter sežemo še v dokumentirano zgodovino tja do začetkov tretjega stoletja naše dobe, dobimo tole sliko:

severna Italija v obdobju	število potresov z jakostjo 8 stopnje MSK ali več
3.–10. stoletje	8
11.–15. stoletje	22
16. stoletje	1
17. stoletje	2
18. stoletje	1
19. stoletje	6
20. stoletje (do 15. sept. 1976)	8

Očitno je torej, da je širše območje severne Italije postalo potresno aktivnejše v preteklem in v našem stoletju. Stari zgodovinski podatki so sicer lahko pomanjkljivi, toda čas od 16. do 18. stoletja je dovolj dobro dokumentiran, da o pravilnosti statistične ne moremo dvomiti.

Ti statistični podatki zajemajo seveda potresna območja od Gardskega jezera do Verone, Vicenze, Belluna, Felstra in Tolmezza in v veliko skromnejšem obsegu tudi območje okoli Gemone (Humina) in Cedad.

Potresna aktivnost območja okoli Gemone (Humina), predvsem premiki ob prelomnici severno od tega, danes izginejo mesta, je bila majhna vse

do današnje dobe. Izjema je bil velik potres 26. marca 1511, ki je porušil to mesto in z njim veliko mest in naselij vse do naše Dolenjske, opustošil Tolmino, porušil ali hudo poškodoval vse zidane objekte v tedanji Ljubljani, porušil veliko naših najpomembnejših gradov in povzročil hude poškodbe celo v Benetkah.

Ob takem izjemnem tisočletnem pojavu nihče ni pričakoval hudega potresa v dvajsetem stoletju. Potres iz leta 1511 je po avtorjevih ocenah imel magnitudo po Richterju 7,4, kar pomeni, da je po količini energije bil vsaj desetkrat močnejši od letošnjega majskega potresa. Od celotnega števila 40 potresov v severni Italiji, ki so v skoraj dvajsetih stoletjih povzročili v severni Italiji veliko materialno škodo in terjali na tisoče človeških življenj, je bil do majskega potresa na območju Humina zabeležen le en sam potres in še za tega ni bilo povsem jasno, ali je bil epicenter iz leta 1511 blizu Humina ali pa bliže našim krajem.

Nedavni dogodki so obrnili na glavo vse statistične metode. Zgodilo se je, da je območje, ki sicer nikoli ni bilo, strogo potresno vzeto, izjemno aktivno, postalo aktivno zdaj, in še več: modeli sproščanja potresne energije v serijah naknadnih potresov, katere so zaznali vsi seizmologi sveta, so se pokazali kot varljivi.

Kaj so seizmologi mislili pred potresi v Furlaniji o njeni seizmičnosti? Če smo odkriti in pregledamo dela nekaterih italijanskih avtorjev, moramo povedati, da so predstave bile povsem napačne. Geologija namreč, ki jo lahko spremljamo na površju, utegne biti tako površna, kot je lahko napač-

na predstava o procesih deset ali dvajset in več kilometrov pod nami. Prevladalo je mnenje, da bi v skrajnem primeru lahko večji del prizadetega območja v Furlaniji uvrstili v področje osme potresne stopnje, in če bi to storili ter sprejeli predpise za konstrukcijsko varnost objektov do osme stopnje, bi danes na področju Furlanije imeli mnogo manjše poškodbe objektov.

Skupina ameriških seizmologov, ki sta jo vodila S. T. Algermissen in D. Perkins in ki je preučevala seizmičnost, balkanskega območja in deloma njegovega obrobja, je, na primer, ugotovila, da je na prizadetem področju 70 odstotkov verjetnosti, da potresi v 200 letih ne presežejo pospeškov 20 odstotkov težnostnega, torej približno 200 cm/s². Letošnji potresi pa so ta model zavrnili, saj je v manj kot petih mesecih ožje potresno območje bilo štirikrat (!) podvrženo močnejšim pospeškom gibanja tal ob potresih, hkrati pa seveda tudi objekti, ki so nanje postavljeni.

Pesimisti med seizmologi so ugotovili, da bi se na tem območju pojavili potresi z magnitudami največ do 6,0, zadnji dogodki pa so po naših ocenah dali en pojav z magnitudo 6,5, dva pojava z magnitudo 5,8 do 5,9 in še četrtega z magnitudo 6,1 do 6,2. Kaj pomeni tak, nepredviden potek dogodkov za objekte, je jasno. Večkratno ponavljanje silnih obremenitev na objekte daje kumulativni rezultat: skupno močnejšo potresno stopnjo. Z drugimi besedami: zbirni učinek vseh štirih močnih potresov na zahodu tolimskega območja ustreza potresu, ki bi bil močnejši od 9. stopnje po Mercalliju!

Nikoli v seizmološki zgodovini evropske celine se še ni zgodilo, da bi v petih mesecih na skoraj istem področju so bil rušilni potresi s tega magnitudnega razreda. V tem smo si z italijanskimi strokovnimi kolegi, upoštevaje izjave ravnatelja tržaškega geofizikalnega observatorija prof. I. Finetti, povsem edini.

Letošnji dogodki bodo temeljito spremenili seizmološke zemljevide osrednjega dela Evrope in seveda tudi dela naše domovine. Ne gre le za formalne popravke, temveč predvsem za nekaj bistvenih posegov, ki smo jih doslej kaj radi opuščali. Pač zato, ker je bilo enostavneje in — ceneje.

Ob tragičnih potresih na Kitajskem se je pojavilo tudi vprašanje, kako varovati potencialna potresna območja tudi takrat, ko ni potresov? Napovedi potresov so danes teoretično že možne, seveda le nepovedi v ožjem ob-

močju, če je to primerno opremljeno, če razpolaga z zadovoljivim številom strokovnjakov in če je družba voljna prenašati bremena takšnega opazovalnega sistema skozi vrsto let tudi v časih, ko se strah pred potresnimi katastrofami že zdavnaj umakne iz podzvesti ljudi. Integrirani opazovalni sistem na območju Humina, povezan z osrednjim računalnikom in vsebujoč več neodvisnih seizmoloških ter geofizikalnih metod, bi ob stalni interpretaciji podatkov dejurnih skupin seizmologov in drugih geofizikov utegnil tudi opozorilo, da se pripravljajo novi potresi, toda seveda le, če bi ga postavili na ožjem območju, kjer se je zbirala potresna energija za tri nove rušilne potrese.

K sreči tokrat ni bilo veliko žrtev. Kaj pa bi bilo, če bi se žarišče premaknilo pod Videm (Udine)? Ali bi bila uvedba drugega integriranega opazovalnega sistema še nekoristna? Današnja situacija pri naših sosedih in tudi pri nas nam ne more dati spodbude za večjo znanstveno samozavest. Če kdo misli, da se z nekaterimi oddaljenimi seizmološkimi postajami, kot so Ljubljana, Podsmreka, Cerkljica in Trst, da napovedati potrese, misli narobe. Z podatki iz teh postaj se z veliko težavo da komajda razločiti nekaj osnovnih značilnosti potresnih žarišč.

Vlado Ribarič

Svetloba in sence (foto Drago Medved)

„Lepa je ta zemlja“

V Grosupljem je vse pripravljeno za spominsko slovesnost ob petindvajsetletnici smrti našega velikega rojaka Louisa Adamiča

V soboto bo v avli osnovne šole »Louis Adamič« v Grosupljem osrednja spominska slovesnost ob 25-letnici smrti ameriškega književnika slovenskega rodu Louisa Adamiča. Manifestacija prireja skupščina in družbenopolitične organizacije občine Grosuplje, kulturna skupnost Grosuplje, republiška konferenca SZDL, Slovenski etnografski muzej, Društvo slovenskih pisateljev in Kulturna skupnost Slovenije. V imenu domače občine bo spregovoril predsednik občinske skupščine Grosuplje Janez Lesjak, slavnostni govor v imenu slovenskih pisateljev bo imel pisatelj Ivan Bratko, v imenu ameriških rojakov in ožjih sodelavcev pokojnega Adamiča pa bo govorila pesnica Ana Krasna. Bralci bodo tudi odlomke iz Adamičevih del »Vnučik«, »Pela bosta zbor osnovne šole in moški pevski zbor Grosuplje«.

»Za Adamičovo proslavo je vse pripravljeno,« je potrdil predsednik občinske skupščine Janez Lesjak. Poudaril je, da so posebej v ta namen kraj očistili in preuredili zlasti Adamičev park, asfitali pa so tudi odsek krajevne ceste od Grosuplje do odcepa proti Biatu in zaselku Praproče, kjer se je Adamič leta 1898 rodil. Pobuda za posebnost šolske ure o Adamiču, ki jo je sprožila grosupeljska občina, se je razširila ob razumevanju republiških organov za šolstvo tudi po vseh šolah v Sloveniji. Tako bo mlada generacija vsaj zdaj izvedela kaj

več o veliki vlogi pisatelja Louisa Adamiča, ki je, čeprav je postal Američan, ostal zvest svoji nekdanji domovini in se z njo vred vključil v boj za sodbodni demokratični socialistični razvoj v svetu.

Strokovnjaki Slovenskega etnografskega muzeja so v tem času zbirali in uredili tudi precej novega gradiva, ki ga bodo razstavili v preurejenem Adamičevem muzeju v njegovi domačiji v Prapročah, kamor bodo gotovo v soboto poramali številni slovenski ljudje.

Medtem ko so bili doslej prikazani nekateri predmeti iz Adamičeve zapuščine, zlasti v zvezi z njegovim literarnim delom, samo v eni sobi domačije v Prapročah, so zdaj pridobili za muzejske namene še eno sobo, kjer bodo prikazali predvsem Adamičovo družbeno in politično delo, ki so svoji teži prav nič ne zaostaja za njegovo literarno pomembnostjo. To naj bi bil tudi zamelek bodočega slovenskega izseljenskega centra, ki bi ga morda sčasoma uredili prav v tej stavbi.

V luči 200-letnice ZDA dobiva tudi Adamič svoje še posebno mesto, saj je bil s svojo knjigo »Narod narodov leta 1944 prvi, ki je z odmevom v javnosti približal dejstvo, da ameriška civilizacija ni samo delo Anglosaksoncev, ampak delo številnih drugih priseljencev, od katerih je vsak vnesel nekaj svojega. Izraz »narod narodov« si je Adamič res izposodil pri ameriškem pesniku Waltu Whitmanu, vendar je v svoji skoraj 400 strani obsežni knjigi

razgrnil široko paleto Američanov iz Italije, Španije, Mehike, Francije, Nizozemske, Švedske, Rusije, Nemčije, Afrike, Jugoslavije, Norveške, Grčije, Poljske in Irske ter tako utemeljil

venski in jugoslovanski skupini izseljencev v Ameriki. »V Clevelandu je na primer časopis, ki izhaja iz slovenskega, leta 1936 od svojih bralcev, naturalizira-

tem navedel vrsto misli Nikole Tesla, med drugim stavek: »Ta novi svet ne bo svet poptetanih in ponižanih, ampak svobodnih ljudi in svobodnih narodov, enakih v dostojanstvu in človeškem spoštovanju.«

Med razstavljenimi dokumenti v drugi sobi Adamičevega muzeja v Prapročah bo, kot so nam pokazali v etnografskem muzeju Slovenije, tudi več novih odkritih in doslej ne-

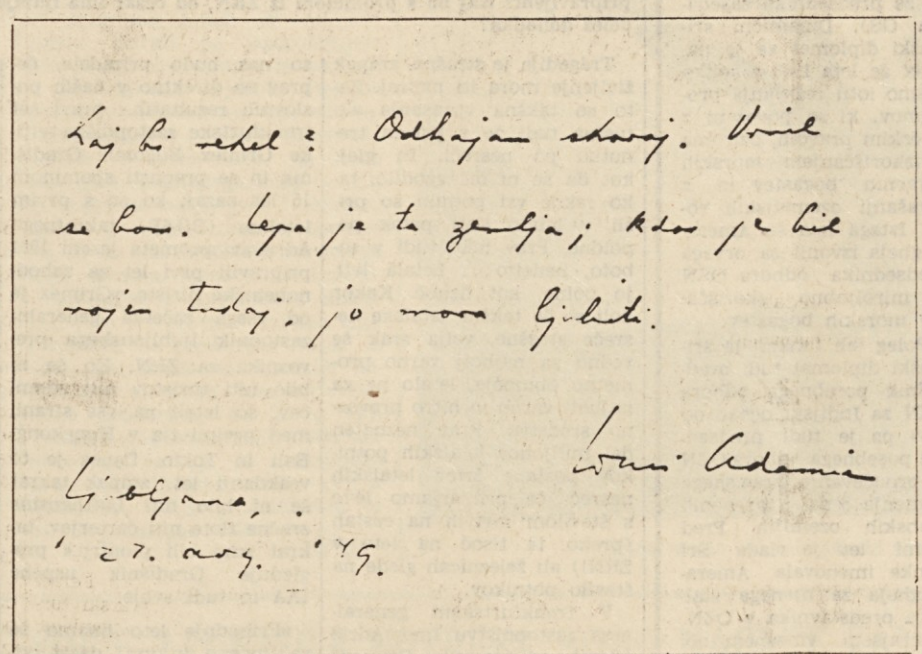
ki ga je Adamič pisal 3. septembra 1943 sovjetskemu veleposlaniku, poznejšemu ministru za zunanje zadeve Andreju Gromiku, kot predsednik južnoslovanskega odbora v ZDA, v katerem je predlagal, da bi vlade Sovjetske zveze, ZDA in Velike Britanije čimprej stopile v stik z AVNOJ in njegovim predsednikom dr. Ivanom Ribarjem. Iz nekega drugega prepisa pisma iz decembra leta 1942 lahko razberemo, kako je Louis Adamič pridelal na svoje stroške v hotelu Willard v New Yorku večerjo in novinarsko konferenco za številne vplivne ameriške publiciste in novinarje, da bi jim razkrinjal Mihajlovičovo vlogo v okupirani Jugoslaviji. Pismo izseljencev Antona Klavžarja iz East Molana po drugi strani razodeva, koliko Adamič je imel preprosti ameriški Slovenci v Louisa Adamiča in njegov bo.

»Imajte potrpljenje... že lim vam, da delate še naprej tako in ohranite svojo čast tako, kot ste jo došli.« Eno izmed Adamičevih pism prijatelju Roglju pa dokazuje, da je imel zelo dobro in hitro povezavo z vsem, kar se je dogajalo v Jugoslaviji med vojno.

Toda ne gre samo za Adamičovo korespondenco s pomembnimi državniki in politikami. Morda je zapustil Adamič pravega biser svojega rodoljubnega ljubezni v drobnem zapisu pri svojem bratcu Tomu Kamenaricu v Ljubljani, tik pred svojim zadnjim odhodom iz Slovenije, ki ga je kmalu nato zadela smrt.

»Kaj bi rekel? Odhajam skoraj. Vrnol se bom. Lepa je ta zemlja; kdor je bil rojen tukaj, jo mora ljubiti. Louis Adamič, Ljubljana, 27. avgusta 1949.«

BOGDAN POGACNIK

FAKSIMILE ADAMIČEVEGA SPOROČILA

njihovo bodočo enakovredno pot v Ameriki. Na strani 249 je zelo odprto zapisal: »Sam sem izšel iz jugoslovanske skupine, iz njene slovenskega dela, in zato to skupino morda poznam še bolje kot drugi.« Kljub temu pa je bil brez rokavic tudi do svoje lastne skupine. Zelo ostro je tudi v tej knjigi nastopil proti vsem nazadnjaškim elementom v slo-

nihih Američanov, terjal, da glasujejo za demokrate zaradi tega, ker so nekoč republikani osvobodili črnce, ki zdaj z belci konkurirajo za zaposlitev. Med špansko državljansko vojno je isti časopis zagovarjal Franco in v letih 1943 do 1945 podpiral v Sloveniji tiste, ki so sodelovali z Nemci. Kljub temu pa je po glasilo o jugoslovanih proglasno povzdignil in pri-

znanih, a vendar zelo značilnih in zanimivih rokopi-sov in člankov.

Odloček iz članka v časopisih Nova doba (New Era) iz zapuščine pokojnega Janka Rogla na primer pripoveduje, kako je Adamič leta 1940 predsednik Roosevelt imenoval za svetovalec v posvetovalnem odboru Narodnega sveta ZDA za narodno obrambo. Razstavili bodo tudi pismo,

Bojpod Snežnikom

Odkritje spomenika: štirje partizani neso ranjenca — Ilegalna bolnišnica, lekarna in letališče za evakuacijo

CERKNICA, LOZ, 23. sept. — V soboto in nedeljo bo v Babnem polju pod Snežnikom, na katerem bodo odkrili veličasten spomenik partizanskim bolnišnicam, ki so bile v zavetju stoletnih gozdov varno zatočišče za več kot dva tisoč ranjenih partizanov med 1942. in 1945. letom.

Hkrati bodo odkrili spominsko ploščo partizanski lekam Planjava, največji in najuspešnejši tovrstni ilegalni ustanovi, saj je z zdravili, sanitetnim in medicinskim materialom odlično oskrbovala domača vse partizanske enote po Sloveniji in deloma tudi na sosednjem Hrvaškem, za kar imata zasluge tudi magistra farmacije Boris Andrijač in Branko Grahek, ki je dlje časa vodil tudi podružnico te lekarne, in sicer SVPB Nanos v Brkinih. Šef farmaceutske sekcije sanitetnega oddelka pri glavnem štabu NOV je v enem medvojnih poročil zapisal naslednje:

Zdravila od vsepovsod

»Trdim, da je danes terenska lekarna Planjava sposobna izdati vsako naročilnico, ponavljam, prav vsako naročilnico sanitetnega materiala, seveda če ni pretirano zahtevna.«

Terenska lekarna Planjava je bila v resnici centralna partizanska farmaceutska postaja v Sloveniji. Skozi njo je prihajal sanitetni material po 17 kanalih, in sicer iz Milana, Torina, Trsta, Ljubljane in drugih bližnjih mest. Toda Planjava ni bila samo lekarna, temveč tudi nekakšno valedrogerija z lastno zelo razvejano proizvodnjo. Z vsem potrebnim je preskrbovala tri partizanske bolnišnice in 47 najrazličnejših partizanskih enot od korpusa do etapne bolnišnice v bližnjem Kušlju.

Prva partizanska bolnišnica

postojanka pod Snežnikom je nastala na Prezidentskem Benčurku septembra 42. leta in se je kasneje razvila v tako imenovane Ute, to so bila zasilna zavetišča za ranjene borce. Sprito vse bolj ogorčen boj je v globokem zavetju snežniških gozdov in v varni bližini partizanskega Babnega polja, kjer niso poznali izdajalca, nastalo še osem bolnišničnih postojank, ki so zaradi konspiracije dobile imena po bližnjih krajih: Pudoč, Podob, Stari trg, Predgora, Broj 7 (na hrvaški strani) in druge, v katerih je bilo 300 ležišč. Posebej zanimivo je, da razen vodstva celotne SVPB — S (slovenska vojna partizanska bolnišnica Snežnik) nihče od osebja in ranjenec ni vedel več kot za svojo postojanko — bolnišnico. Vsa izmed njih je imela po 30 do 50 postelj, zdravnik in medicinsko osebje ter oskrbovalce, skratka borce za zaščito, ki so morali hkrati poprijeti za vsako delo.

V bližnjem Nadlesku so partizani poleti 1944 organizirali tudi zasilno letališče, s katerega je med 21. julijem in 9. septembrom istega leta z zavezniškimi letali odletelo v italijanski Bari 611 ranjenec: 507 iz slovenskih in 104 iz hrvaških partizanskih enot.

Partizansko letališče

V nedeljo ob 11. uri bo na travnatu letališču spet oživel. Na njem bo pristalo in vzletelo letalo Dakota, ki bo demonstriralo medvojno dogajanje, odvažanje ranjenih

partizanov, otrok in žena. Za to je poskrbel Janez Nedog, eden zadnjih medvojnih komisarjev SVPB — S.

Pri celotni organizaciji, spominskih obeležjih in delih na terenu je bila najbolj poštovovalna domača mladina, saj je na štirih delovnih akcijah sodelovalo tudi po sto mladink in mladincev iz loške Kovinoplastike, Babnega polja in drugih okoliških krajev.

Srečanje v Loški dolini

Veliko partizansko slavo, posvečeno spominu na partizanske bolnišnice pod Snežnikom, bo pod pokroviteljstvom republiške konference ZSM Slovenije, udeležili pa se ga bodo številni nekdanji ranjenici, terenci, zdravniki in bolniško osebje ter borce, ki so med NOV kakor koli sodelovali v bojih in pri organizaciji te enkratne partizanske ustanove, in to s slovenske kot s hrvaške strani, saj so ljudje-terenci in borce delali z roko v roki.

Skratka, vsa Loška dolina je zaradi priprave na veliko partizansko slavo v Babnem polju že več mesecev na nogah, in sicer od posameznikov do organizacij in delovnih kolektivov, saj so od Breštovega Marofa do Kovinoplastike in novomeške Krke ter GG vsak po svoje in udarniško prisločili na pomoč, da slovesno in dostojno obude spomin na vse tiste, ki so tod v boju z okupatorjem dali svoja življenja.

NIKO LAPAJNE

Iz vojnih dni

Sir William, britanski častnik s Sutjeske

Ob izidu slovenskega prevoda F.W. Deakina

„Gora trdnjava“

V Ljubljano bo prihodnji četrtek prispel Frederic William Deakin, ugledni britanski zgodovinar, vodja prve britanske vojne misije pri vrhovnem štabu, nosilec mnogih odlikovanj, nekdanji rektor St. Antony's Collegea v Oxfordu in pisec številnih znanstvenih razprav. Pri državni založbi Slovenije bo ob izidu slovenskega prevoda Deakinove knjige »Gora trdnjava« 1. oktobra tiskovna konferenca. Dr. Dušan Biber, znanstveni svetnik Inštituta za zgodovino delavskega gibanja, je ob tej priložnosti orisal osebnost uglednega gosta in svoje vtise ilustriral tudi z zanimivimi drobci iz britanskih dokumentov, kakor je svoj čas poročal Deakin sam ali pa so drugi poročali in menili o njem.

»Ne pozabite obiskati St. Antony's Collegea v Oxfordu, če že greste v Anglijo,« mu je jeseni 1960 leta priporočil dr. Krill, zgodovinar in svetnik v političnem arhivu nemškega zunanjega ministrstva v Bonn. Zapisal je z velikimi črkami: DEAKIN — TITO. Da ne bi po naključju pozabili, da gre za vodjo prve britanske misije pri vrhovnem štabu! Takrat sem preučeval nemško-jugoslovanske odnose med obema vojnama ter problematiko nemške manjšine v Jugoslaviji. Zdelo se mi je zato dovolj, če obiščem Chatam House, kraljevski inštitut za mednarodne odnose v Londonu.

»Ne bo vam žal,« se je spodbujal nemški kolega, saj je sam nekaj časa študiral v Oxfordu v tem kolidžu. UNESCO, katerega štipendist sem bil takrat, je uredil vse potrebno. Nekega hladnega zimskega popoldneva v začetku februarja 1961 leta me je na železniški postaji v Oxfordu pričakala ljubezniva gospa, predstavnica British Councila. V svojem avtomobilu me je odpeljala v starinski kolidž na ulici Woodstock. Drugi dan me je rektor in univerzitetni profesor Frederic William Deakin sprejel v svojem kabinetu. Bil je mož vitke postave, živahnega, vprašujočega pogleda, toda umirjenih, zadržanih kretenj. Ob cherryju, uvoženem iz Španije, se je razpletel dolg pogovor, kot bi bila že stara znanca, vse do kosila pri katerem so se zbrali gostje z univerz in »celine« in onstran velike luže.

Slušatelji podiplomskega študija so bili iz najrazličnejših delov sveta in raznih znanstvenih disciplin. Po predavanjih gostov z drugih univerz se je razvila živahna razprava, konfrontacija tez in pogledov. Čas

obiskav v St. Antony's Collegeu je presenetljivo hitro minil, vtise in tematiko je bilo skoraj nemogoče urediti.

Tiste dni je prof. Deakin dokončeval svoje veliko delo »Brutalno prijateljstvo«, v katerem je razkril vrsto novih spoznanj o odnosu med Hitlerjem in Mussolinijem ter o padcu italijanskega fašizma. »Če ne bi bilo Deakinove knjige, verjetno še danes ne bi deklarificirali mikrofilm-skih posnetkov italijanskih dokumentov.« Mi je kasneje v Washingtonu zatrjeval eden izmed vodilnih uslužbencev nacionalnega arhiva g. Robert Wolfe.

Univerzitetni docent F.W.D. Deakin je kot mnogi britanski znanstveniki in univerzitetni profesorji v drugi svetovni vojni vse svoje intelektualne in druge sposobnosti posvetil boju proti silam osi. Kot tridesetletni kapetan v štabu Special Operations Executive (Uprava za specialne operacije) v Kairu je bil določen za šefa prve britanske vojne misije, misije, ki so jo v noči med 27. in 28. majem 1943 nad Durnimortem v Crni gori »z nič hudega slutečo« navinostjo iz letala spustili v sovražni obroč. Tako menim Deakin v uvodu svoje knjige »Gora trdnjava«, napisane z osebno prizadetostjo in občutljivo stjo udeležena bitk in preboja na Sutjeski ter s tenkočutnostjo in kritičnostjo strokovnjaka zgodovinarja.

Po končani drugi svetovni vojni je prof. Deakin pomagal Winstonu Churchillju pri zbiranju in odbiranju gradiva za njegove znamenite spomine. Tako je mnogo prej kot drugi zgodovinarji dobil vpogled v nepregledno množico zaupnih britanskih dokumentov, ki so znanstveni javnosti večinoma postali dostopni v začetku leta 1972. Čeprav v opombah ni navedel virov, je prof. Deakin za delo, ki ga Slovenci po zaslugi Državne založbe Slovenije sicer pozno, pa vendarle dobivamo v prevodu, uporabljal vrsto šele zdaj dostopnih dokumentov.

»Ko je premier nedavno bil v Severni Afriki, je poslal državnemu ministru v Kairo brzojavko z zahtevo, naj se kapetan Deakin pošlje na sestanek s premierom skupaj s poročilom o najnovejšem položaju v Jugoslaviji.

Ne vem, kateri politični dogodek je mogel spodbuditi premiera, da je poslal tako brzojavko, toda meni je znano, da je kapetan Deakin bil njegov prijatelj v času miru in da mu je pomagal pri branju zgodovine in dokumentov za »Marlborough«. Je mlad univerzitetni predavatelj v Oxfordu, katerega mnenje je premier cenil.« Je pisal sekretar Churchillovega osebnega kabineta major Morton in sporočil, da je kapetan Deakin že odskočil s

padalom v Jugoslavijo. Toda iz Kaira prispela poročila so bila v popolnem nasprotju z dosedanjim politiko britanskega zunanjega ministrstva. Na posebnem sestanku v Foreign Officeu — »Jaz ne morem prevzeti odgovornosti, da te dokumente enostavno zamolčim,« je pisal major Morton — je bilo potem sklenjeno, da se poročila o Jugoslaviji predložijo Churchillju z opombo, da so ju vsi pristojni omenili kot neustrezne. »Tako,« misli major Morton »bi lahko premiera odvrnil od branja teh memorandumov,« je bilo zapisano v uradni beležki.

»Njegov osebni kabinet je z občasovanjem vredno obzirnostjo sporočil znanjem ministru, da ni noben poseben politični dogodek, kakor kaže, sprožil Churchilllova sporočila,« piše o tem lahko bi rekli s prav tako občasovanjem vredno obzirnostjo sam pisec Deakin v svoji knjigi, ne da bi omenjal prej navedene značilne nadrobnosti.

Šele danes, ko so mnogi britanski dokumenti dani na voljo znanstveni javnosti ter so tudi sami udeleženci in člani britanskih misij spregovorili na znanstvenih posvetovanjih, se razkrivajo doslej neznani in neslutni hudi notranji boji, polemike in tudi potikanja okrog formuliranja in izvajanja britanske uradne politike nasproti narodnoosvobodilnemu gibanju v Jugoslaviji. Zgodovinska znanost pa bo morala nekoč ugotoviti in prikazati tudi osebno vlogo prof. Deakina in njegov, često ne ravno majhen ter odločilen vpliv na določanje te politike, o čemer sam iz skromnosti raje molči.

Tako je Deakin, tedaj že podpolkovnik, 12. julija 1944 napisal daljši memorandum »Vojni položaj partizanov v Srbiji,« kar je bilo prav v času, ko bi se moral maršal Tito prvič sestati z zavezniškimi vrhovnim poveljnikom na Sredozemlju generalom Wilsonom. Svoja razglabljanja in promocijsko analizo je Deakin končal z ugotovitvijo: Mihajlovičeve sile so doživele neuspeh v Srbiji. Partizani so s skrbno taktiko organiziranja in vodenja bitk na izključni osi novi borbe proti okupatorju uspešno hitro uničili mit, da vsi Srbi stoje za Mihajlovičem.

V mnogih zelo vplivnih britanskih uradnih krogih, med drugim tudi v britanskem zunanjem ministru, je tedaj še vedno bilo globoko zakoreninjeno mnenje, da je Srbija vsa za četnike, za Dražo Mihajloviča, za kralja Petra in da je to pomemben, celo ključni element pri načrtovanju britanske politike. Nič čudnega torej, če so Deakinov memorandum poslali na vpogled sedaj že pokojnemu polkovniku Baileyu, šefu britanske misije v štabu Draže Mihajloviča.

Polkovnik Bailey je komentiral sleherni odstavek Deakinovega memo randuma in skušal zavrniti in pobiti njegove ocene ter trditve. »To tendenciozno, nerealno in trmasto stališče lahko samo škoduje, morda neopopravljivo, bodočim anglo-jugoslovanskim odnosom ne glede na to, kakšna je povojna podoba Jugoslavije,« je sklenil polkovnik Bailey.

Britanci so prestrezali in dešifrirali nemške zaupne depеше, poslane po radijskih zvezah. Toda tako dobljenih dokazov o sodelovanju četnikov in okupatorjev niso mogli tudi javno uporabiti. Zato se je na pomlad 1944 Churchill osebno obrnil na Deakina, naj mu pošlje fotografijo četniškega vojvode, ki je v družbi italijanskega generala in drugih italijanskih oficirjev proslavljal svoje napredovanje v višji čin kraljevskega jugoslovanskega oficirja.

Med sovražno peto ofenzivo v boju na Sutjeski je kapetana Deakina ranila ista bomba kot maršala Tita, kapetan Stuart pa je padel smrtno zadet. O zgodovinskem sedenju AVNOJ v Jajcu 29. in 30. novembra 1943 je prva poročila v tujino prinesel prav major Deakin. Po naključju je Deakin ostal živ, ko je sovražno letalo tiste dni napadlo improvizirano letališče, s katerega bi morala odleteti prva partizanska vojna misija v zavezniški glavni stan na Sredozemlju pod vodstvom Iva-Lole Ribara.

Tito je sporočil kominterne o najavljenem prihodu britanske vojne misije v vrhovni štab in se zavzel, tedaj brez uspeha, da tudi Sovjetska zveza pošlje svojo misijo. Toda 22. maja 1943 je iz Moskve prišel nasvet, naj bo zelo previden nasproti tej misiji, ki ne sme priti do pomembnejših podatkov o načrtih narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. Treba je ohraniti polno svobodo sklepov in akcij ter o vsem stalno obveščati, je naročala kominterne.

Če upoštevamo, da so britanski zvezni oficirji že od oktobra 1941 bili v štabu Draže Mihajloviča, da je zavezniška pomoč tedaj prihajala k četnikom, ki so jim neupravičeno v zunanem svetu pripisovali partizanske zmagi, si lahko predstavljamo, kako kočljiva je bila naloga prve britanske vojne misije pri vrhovnem štabu. K sreči so se ohranile depеше te misije s konspirativnim nazivom »Typical«. Še danes so pretresljivi pozivi za pomoč, ki jih je med peto ofenzivo pošiljal Deakin. Javljal je v kratkih skopih stavkih, oddanih po radiu v premorih med bitkami, da partizanom primanjkuje tudi zdravila in sanitetni material. Celu povoj se snemajo s še nezacelejenih ran, da lahko obvezujejo nove ranjence!

»Odkar je major Deakin pred šestimi meseci odskočil s padalom v Jugoslavijo, je vselej pokazal veliko iniciative in predanosti dolžnosti v težavnih in nevarnih okoliščinah. Njegov osebni pogum v akcijah ob številnih priložnostih je pripomogel k udržitvi britanskega prestiža v Jugoslaviji in k vzpostavitvi dobrih odnosov s partizani. Njegovo junaštvo, njegova vzdržljivost, potem ko je bil ranjen v peti nemški ofenzivi maja 1943, ko so se partizanske sile komaj izmaknile uničeno številčno premočnega sovražnika je vzbudila občudovanje vseh prizadetih. Njegovo delo v Jugoslaviji je bilo velikega pomena in trajne vrednosti,« beremo v poročilu z dne 10. decembra 1943, poslanem iz Kaira predsedniku britanske vlade Winstonu Churchillju.

Po vrnitvi v Jugoslavije je Deakin iz Kaira kmalu odšel v Bari, od koder je pošiljal razna poročila in priporočila glede britanske politike do Jugoslavije. Še pred koncem voj-

ne je bil Deakin sprejet v diplomatsko službo kot prvi sekretar britanskega veleposlanstva in je bil tudi odpravnik poslov v Beogradu. Kmalu pa se je poslovil od obetajoče diplomatske kariere ter se 1946. leta vrnil k svojemu poklicu univerzitetnega učitelja in znanstvenika, zgodovinarja, neutrudnega raziskovalca.

Tudi v ohranjenih dostopnih poročilih, memorandumih in analizah, ki jih je pošiljal Deakin diplomat, je čutili akribijo, kritičnost in objektivnost znanstvenika, ki ga predvsem zanimajo dejstva, ne pa mnenja in razpoloženje predstojnikov.

V zgodovinski retrospektivi od zlo- ma Avstro-Ogrske do opisa partizanskih akcij na Koroskem je Deakin v daljšem memorandumu osvetlil sredi aprila 1945. leta korosko vprašanje. Ko je razpravljal o manjšinski politiki v predvojni republiki Avstriji do koroskih Slovencev, je zapisal:

»Nobenega dvoma ni, da je v teh letih avstrijska uprava storila vse, da bi asimilirala ta »nadležni« element v svoji sredini in poudarila tevtovski značaj koroske pokrajine. Nemška manjšina v Sloveniji je lahko podobno odobravala tako taktiko.« V daljšem memorandumu o jugoslovanski armadi, ki ga je odpravnik poslov Deakin 17. oktobra 1945 poslal iz Beograda, beremo: »Posebnost sedanje jugoslovanske armade je, da je edina armada v Evropi, ki se je razvila neposredno iz protiosnega odprniškega gibanja.« V pregantno pisani retrospektivi razvoja partizanskih enot, oborožitve, taktike, oskrbovanja, rekrutiranja in zvez je bila posebej poudarjena vloga komunistične partije:

»Komunisti so dosegli svoj prekašujoči položaj sprito dejstva, da je njihova izkušnost in izurjenost bolj ustrežala razmeram gverilskega bojevanja kot pa katerekoli druge skupine, kot tudi sprito tega, da so v svojih vrstah imeli veliko izredno inteligentnih ter hrabrih mož in žena, ki so se bili pripravljeni žrtvovati za stvar, v katero so neomajno verovali.«

V poglavju v političnih komisarijih, komunistih ki so v vojnem času združevali borce različnih političnih pogledov okrog širokega političnega programa, beremo: »Politični komisarij v partizanskem gibanju so si zaradi svoje hrabrosti in vztrajnosti, ki je ni presegel nihče v partizanskem gibanju, dejansko kmalu pridobili ugled. Nedvomno je kombinacija teh dveh značilnosti, poguma in političnega

vodstva, veliko prispevala k prestizu komunistične partije med vojno in pripomogla, da je v očen čel obdržala ta prestiz tudi po njej.«

Po osvoboditvi so politični komisariji imeli težavno nalogo vzgajati ne-pismene in politično nevedne rekrute ter utrditi bratstvo in enotnost.

»Težko je prepričati celo izobražene Srbe, da vsi Hrvati niso odgovorni za ustaške pokole Srbov, ki jih je organiziral Ante Pavelić, ali pa prepričati Hrvate, da ne gre vseh Srbov obtoževati za politično centralizacijo in preganjanje Hrvatov, ki so jo vodile predvojne vlade v Beogradu. Takim predsodkom se zlasti težko odpovedo kmetje, ki tako kot kmetje povsod po svetu nimajo nikakršne volje menjati svojih življenjskih navad in mišljenja.«

Morda teh nekaj odlomkov iz časov pred več kot tridesetimi leti dovolj nazorno kaže pomen, vlogo, način mišljenja in slog znanstvenika v vrtnici vojnih in političnih dogajanj. Najbolj zgornjo pričevanje o tem velikem in skromnem možu, prijatelju naših narodov, borcu za resnico o partizanih v časih najhujših preizkušenj so njegova dela, zlasti njegova knjiga »Gora trdnjava«.

Kot mnogi partizani je tudi prof. Deakin razmeroma kmalu odšel v pokoj, toda le kot rektor in univerzitetni učitelj. Kot Winston Churchill se je tudi Deakin naselil v južni Franciji. Toda njegov nemirni duh ne počiva in vse do danes vztrajno, neutrudno nadaljuje svoje znanstvene raziskave. Profesor Deakin je z referati sodeloval na mnogih mednarodnih in jugoslovanskih znanstvenih posvetovanjih o drugi svetovni vojni, usmerjal je in spodbujal mnoge najvidnejše britanske zgodovinarje, strokovnjake za to obdobje z dragocenimi nasveti in bogatimi izkušnjami. V zadnjih letih se poleg zbiranja gradiva za zgodovino italijanskega fašističnega napada na Etiopijo posveča tudi raziskavam, kako so Britanci zbirali in vrednotili podatke o identiteti in osebnosti maršala Tita.

Upravičeno lahko pričakujemo, da bodo Deakinova bodoča dela pomembna tudi za jugoslovansko zgodovino. Pisje, v skladu z britansko tradicijo je kraljica Elizabeta podelila Deakinu plemiški naslov. Sir William pri-najam k nam ob izidu slovenske izdaje njegove knjige »Gora trdnjava« kot borce s Sutjeske, borec za resnico o partizanih, znanstvenik, ki ima še mnogo kaj povedati in napisati.

dr. Dušan Biber

Tito in Deakin novembra 1943 v Jajcu (foto arhiv Dela)

NOGOMET

V PRIJATELJSKEM SREČANJU V RIMU

Jugoslavija bo proti Italiji igrala danes brez Jerkovića

Tudi v italijanskem moštvu je prišlo po tekmi z Dansko do sprememb

RIM, 24. — Jutri se bosta na olimpijskem stadionu v Rimu pomerili med seboj italijanska in jugoslovanska državna nogometna reprezentanca in sicer v prijateljskem srečanju.

Za obe enajsterici bo tekma predstavljala pomemben test: za Jugoslovane zato, ker bodo tokrat vključili v moštvo več novincev, ki bodo morali upravičiti zaupanje tehničnega vodstva in prispevati k igri, s katero je Jugoslavija v zadnjih sezonah ponovno stopila na pot povratka v krog evropske (in delno tudi svetovne) elite; za Italijo pa pomene-

važno tekmo z Anglijo, ki bo na sporedu letos sredi novembra. V italijanski ekipi je prišlo za tekmo z Jugoslavijo do nekaterih sprememb v moštvi. „I bo igralo“ taki postavi: Zoff, Rocca, Tardelli, Patrizio Sala, Bellugi, Scirea, Causio, Capello, Graziani, Antognoni, Bettega. Rezerve bodo Castellini, Mozzi, Maldera, Pecci, Benetti, Sala, Zaccarelli, Savoldi in Pulici.

V jugoslovanskem moštvi je prišlo do presenetljive spremembe. Tehnični vodja Toplak je po današnjem treningu na olimpijskem stadionu namreč sporočil, da Jerković ne bo igral, ker ga je jugoslovanska nogometna zveza zaradi nešportnega obnašanja na zadnji prvenstveni tekmi suspendirala za štiri tekme. Postava „plavih“ za jutrišnjo tekmo z Italijo bo zato taka:

Svilar, Jelikić, Hadžiabdić, Peruzović, Jurčić, Bogičević, Zungul, Mužinić, Djordjević, Nikolić, Šurjak. Rezerve: Katalinić, Ivezic, Muslim, Halilhodžić.

ATLETIKA

Novacco

bo tekel 100 km

Znani tržaški dolgočasni Aldo Novacco bo jutri v Miljah skušal postaviti nov rekord v teku na nenasladni razdalji 100 km. Njegov cilj je čas, ki bi bil boljši od 7 ur in 9 minut, ki naj bi jo vseh šestdesetih klubov Maratona predstavljali svetovni rekord. Verjetno pa so vesti o tej progi neopollne, kajti svetovni rekord bi je moral biti boljši. Pri tem, na primer, je treba upoštevati, da je bil pred kratkim v ženski konkurenci dosežen čas 7 ur 50 minut.

Novacco je star 26 let, po poklicu je bolničar v tržaški splošni bolnišnici. Za seboj ima že vrsto podob-

nih podvigov. Lani je že sodeloval pri štafeti 4x100 km, letos pa je nastopil tudi v teku Firenze - Faenza, kjer je dosegel čas 7 ur in pol. Tek naj bi uradno meril 100 km, baje pa je proga celo za 5 km daljša in treba je prekorati Apenine. Prav na podlagi tega bi moral Novacco na atletskem stadionu v Miljah poskusiti s precejšnjo lahkoto. Iz tira bi ga lahko spravila le trenutna slabost. Novacco je letos nastopil tudi v maratonskem teku in dosegel odlične čas 2 uri 35 minut.

Atlet bo startal jutri ob 15. uri.

KOŠARKA

«VZHOD-ZAHOD» V GORICI

Zadnje sekunde usodne Olimpiji Goriškemu Pagnossinu prvo mesto

Finalna tekma je bila živčna - Mladi Mariborčan Vilfan navdušil

Goriški Pagnossin je v četrtek zvečer v Gorici v srečanju, ki je veljalo za prvo mesto turnirja «Vzhod-Zahod», nepričakovano premagal Čosičev Olimpijo s 94:32, potem ko so bili ljubljanci skoraj do konca srečanja v vodstvu. V finalu za tretje mesto pa je benški Canon s precejšnjo lahkoto premagal Maribor, ki vsekakor ni bil enakovreden nasprotnik ostalim trem ekipam, ki so nastopile na tem turnirju. V mariborskih vrstah pa je prijetno presenetil mladi Vilfan, ki je s svojimi 45 koši navdušil maloštevilno občinstvo.

Canon — Maribor 1 2:94 (58:38)

CANON: Gorghetto 13, Carraro 20, Barbazza 3, La Corte 9, Suttle 40, Pieric 6, Rigo, Dordai 6, Tavasani 13, Ceron, Puiatti 2.

MARIBOR: Bambić 12, Vilfan 45, Vujačić 2, Vezjak 11, Dobrin 10, Lovše 10, Poljan, Pehlić, Lah 2, Jerončić, Gazal 2.

SODNIKA: Allegretto iz Trsta in Papa iz Caserte.

PM: Maribor 14:18, Canon 14:22. Mariborčani so brez dvoma stopili na igrišče v želji, da bi prikazali lepo igro, kajti pričakovati nekaj več od tega srečanja, je bilo skoraj nemogoče. Razlika med obema ekipama je bila namreč prevelika, da bi Vilfan in tovariši lahko upali na zmago. Ob tem pa moramo opozoriti, da je Maribor večkrat spravljal v težave Zorzičeve varovance, ki so podcenjevali nasprotnika in igrali zelo slabo v napadu in v obrambi, tako da so dali prosto pot prodorom Mariborčanov.

Canon si je že od vsega začetka nabrala rahlo prednost, ki jo je ob koncu polčasa povečala na 20 kosov. V drugem delu je Vilfan polnil koš z vseh strani in je bil prava uganika za benško obrambo, ki ga ni znala zaustaviti. Sam Američan Suttle, ki je bil znatno višji od mladega Mariborčana, ga ni zmoget, saj mu je ta metal žogo kar izpod rok.

Pagnossin — Olimpija 94:32 (50:53)

PAGNOSSIN: Savio 19, Garrett 24, Soru 4, Gregor, Ardessi 20, Fortunato 19, Campestrini, Flebus 8, Beretta, Bruni.

OLIMPIJA: Papić 16, Ivanović, Vujačić 6, Subotić 10, Jelovac 26, Čosić 22, Gvardjančić 3, Križnar 9.

SODNIKA: Mogorovic iz Trsta in Gorlato iz Vidma.

PM: 16:22 za Pagnossin; 14:18 za Olimpijo.

PON: Čosić in Jelovac.

V dramatičnem finalu je goriški Pagnossin v zadnjih trenutkih tekme dohitel Olimpijo in ji dve sekundi pred koncem srečanja zadal zmagoviti koš. Ponovila se je v bistvu slika letošnje olimpijade, ko je Slavnič zadal italijanski reprezentanci zmagoviti koš prav ob izteku srečanja. Slavničev podvig je

Ekipi starih in mladih Prosečanov, ki sta se pomerili med seboj v prijateljski nogometni tekmi

KOŠARKA

NA TURNIRJU «POMLAD»

Olimpija bo danes nastopila v Trstu

Tržaška ekipa Dopolavoro Ferroviario bo priredila košarkarski turnir za igralce prvenstva «pomlad». Turnirja se bodo udeležile štiri ekipe: Ferroviario Trst (prireditelj), ljubljanska Olimpija (gost turnirja), Bor in Servolana.

Turnir bo danes, 25. septembra z naslednjim sporedom:

9.00 Ferroviario - Bor
11.00 Servolana - Olimpija
15.00 mali finale za 3. in 4. mesto
16.30 koš za tretje mesto (A liga)
19.00 finale za 1. in 2. mesto
Sledilo bo nagajevanje in družabni večer z zakusko.

CANCIA

SEUL, 24. — Na nogometnem turnirju za pokal predsednika korejske republike je Brazilija premagala 2. postavbo Koreje z rezultatom 3:0. V drugem srečanju je prvo domače moštvo porazilo N. Zelandijo z 2:0.

CAGLIARI, 24. — Na mednarodnem odbojarskem turnirju je Italija premagala Finsko z rezultatom 3:0. Italija, ki je po znani olimpijski polemiki in uporu starejših reprezentantov popolnoma prenovila svojo vrsto, je proti Finski zaigrala zelo dobro.

FIRENCE, 24. — Jutri bo na dirkališču v Mugellu motociklistična prireditelja, kjer bosta v razredu 500 kubikov nastopila tudi Anglež Phil Read in Italijan Giacomo Agostini. Read bo dirkal na motorju MV, Agostini pa verjetno na suzuki.

CHIASSO, 24. — V prijateljski nogometni tekmi sta Juventus in domače moštvo igrali neodločeno 2:2. Za Juventus je oba gola dal Capuzzo, za domačine pa je en zadetek dosegel tudi stari Altifini, ki je še lani igral za italijanskega prvotigaša.

PULJA, 24. — Prve težave Mateja Partova na poti k dvoboju, kjer bo prvič branil evropski naslov proti Italijanu Traversaru. Jugoslovanski

Totocalcio

Ascoli - Como	1 X
Avellino - L.R. Vicenza	X
Brescia - Sambenedetti	1
Cagliari - Spal	1 X
Catania - Lecce	1 X 2
Modena - Rimini	1
Monza - Novara	1 X
Taranto - Atalanta	X 2
Ternana - Palermo	1
Varese - Pescara	1
Alessand. - Cremonese	X
Massese - Arezzo	1
Spezia - Teramo	1 X 2

TOTIP

1. — prvi	1 1
drugi	X 2
2. — prvi	1 2 1
drugi	2 1 X
3. — prvi	1 1
drugi	2 X
4. — prvi	X 2
drugi	2 1
5. — prvi	X X
drugi	1 1
6. — prvi	X 2

TENIS

ZA DAVISOV POKAL

Italija in Avstralija pri neodločenem izidu

V obeh srečanjih posameznikov presenečenja

RIM, 24. — Italija in Avstralija sta prvi dan teniškega dvoboja za polfinale Davisovega pokala zaključili pri stanju 1:1. Neodločen izid je v skladu s predvidevanji, vendar sta se dve borbi posameznikov zaključili prav obratno od prognoz.

V prvem srečanju je bil Barazzutti že na robu poraza proti veteranu Newcombu, Avstralcu pa so pred odločilnim naporom pošle moči in Barazzutti je nepričakovano zmagal. Ključ njegove zmage je bila igra, ki je prisiljala Avstralca, da je veliko tekal po igrišču in se s tem prekomerno utrudil. Odločilen je bil že prvi set, ki je trajal kar 55 minut in ki se je končal pri stanju 7:5 za Italijana, medtem ko je Newcombe vodil že s 4:1. Ostala dva seta je Barazzutti zmagal brez težav s 6:1 in 6:4. Dvoboj je trajal točno dve uri igre.

Do presenečenja je prišlo tudi v drugem srečanju, kjer je bil Panatta proti Alexandru favorit. Italija je imela vsaj na papirju možnost, da povede kar z 2:0 in s tem že postavi resno hipoteko na končni izid. Nasprotno se je Avstalec izkazal kot dober igralec in Panatto prisilil k predaji. Srečanje, ki je trajalo približno dve uri se je končalo z rezultatom 3:0 (7:5, 6:3, 6:4) za Alexandra.

V drugem dnevu bo na sporedu igra dvojic.

BOKS

Ali in Norton v odlični formi

NEW YORK, 24. — Uradni zdravnik športne komisije države New York je pregledal Muhameda Alija (Cassiusa Clay) in Kena Norton, ki se bosta prihodnji teden pome-

nila v dvoboju, ki bo veljal za svetovni naslov boksarske težke kategorije. Zdravnik je po pregledu izjavil, da sta oba bokarja v izredni fizični kondiciji.

Med pregledom je bil Clay kot po navadi zelo zgovoren. Nortonu je povedal, da je v formi in da ga bo uničil. Napovedal je taktiko, ki bo zelo napadalna.

Norton ni nasledel izzivanja. Malomarno je povedal, da se skuša Clay otestiti psihološkega pritiska, ker se ga boji.

Organizatorji dvoboja so zelo zaskrbljeni, ker gredo vstopnice za dvoboj zelo počasi v prodajo. Od 64 tisoč sedežev Yankee Stadiuma so jih doslej razprodali le približno 25 tisoč. Cene gredo od 170 do 18 tisoč lir. Minimalna norma naj bi bila v 40 tisoč gledalcih.

Smatrajo, da bo obisk razmeroma majhen tudi zaradi velike kriminalne dejavnosti v mestnem delu, kjer se nahaja Yankee Stadium.

MONTELUPO FIORENTINO, 24. — Belgijski kolesar Roger De Vlaeminck je zmagal na dirki za VN Montelupa, ki je veljala tudi za italijansko ekipno prvenstvo. Ekipno je naslov osvojila SCIC.

OBVESTILO

Slovenski pomorski klub «CUPA» obvešča svoje člane in prijatelje, da bodo letošnje društvene regate v Sestlanskem zalivu 25. in 26. septembra. Prva regata bo danes, 25. septembra s startom ob 15. uri. Vpisovanje v društvenem prostoru od 13. do 14. ure.

Druga regata bo jutri zjutraj s startom ob 10. uri. Vpisovanje od 8. do 9. ure.

Nagrajevanje najboljših posadk bo med družabnim večerom, ki ga bo društvo priredilo teden kasneje.

KOLESARSTVO

10. POKAL SV. JUSTA

Člani Adrie bodo skušali ponoviti dosedanje uspehe

Med nastopajočimi tudi dvojica kolesarjev iz Slovenije

V letošnjem letu praznujejo tržaški kolesarji veterani vrsto jubilejev. Po jubileju deseti dirki za pokal Lonjerja bo jutri na sporedu deseta izvedba dirke na kronometer za dvojice za pokal Sv. Justa. Tekmovanje organizira Pedale Triestino, odvijalo pa se bo na 26 km dolgi progi z Opčin preko Proseka in Gabrovca do križišča pri Šempolaju ter nazaj. Prireditelj je na dirko povabil vrsto znanih imen, med katerimi bodo tudi nekateri priznani kolesarji iz Veneta, verjetno pa bo nastopil tudi italijanski prvak kategorije Bonilauri. Skupaj bi se moralo predstaviti na cilju, ki bo ob 4. uri pred vojašnico na Pruskehi cesti, okrog d'ajset dvojic. Med njimi bosta tudi para lonjerskega kluba Adria in sicer Maruši in Marušič ter Marušič in Bonanno. Prva dva sta že večkrat nastopala skupaj v boju proti času vendar pa imata tokrat velikih ambicij, saj je Marušič le pre! kratkim prišel spet s treningi in ni še v najboljši formi. Več možnosti za dobro uvrstitev pa imata Marušič in Bonanno. Marušič bo sicer prvič tekmoval v pari, vendar pa je že v nastopih posameznikov dokazal, da lahko vzdrži ud tempo, ki je potreben pri podobnih tekmovanjih. Bonanno pa je v tej disciplini že star znanec, saj nastopa prav na dirki za pokal Sv. Justa celo vrsto let in vedno z dobrimi rezultati.

Poleg tega pa je treba omeniti, da bo tokrat nastopil na dirki tudi par iz Slovenije. Svoje sodelovanje sta najavila brata Dežman, člana kolesarskega kluba Kokrica iz istoimenskega kraja pri Kranju. Sloven-

ski kolesarja, ki sta začela nastopati šele lani v kategoriji veteranov, bosta prvič nastopala na dirki na kronometer. Na kratki progi bi se morala dobro odrezati.

R. Pečar

NOGOMET

Jutri v Doberdolu

zaključni turnir

V Doberdolu bo jutri zaključni nogometni turnir SD Mladost. Ob 14. uri se bosta potegovali za 2. mesto enajsteric Mladost in Krasa, sedla pa bo tekma za 1. mesto med Sovodnjami in Juventino.

Danes Vesna — S. Giovanni

V okviru priprav na nogometno prvenstvo 2. amaterske lige, ki se bo začelo v nedeljo, 3. oktobra, bo danes ob 15.30 kriška Vesna igrala prijateljsko tekmo z mladinsko ekipo S. Giovanni. Ki nastopa v deželni prvenstvu. To bo zadnja priložnost za novega trenerja Finotta, da preveri formo svojih igralcev, ki se niso v prvi tekmi sezone z Bregom kdove kaj izkazali, čeprav je bilo odsotnih več ključnih igralcev.

Kot je znano, se bo Vesna v prvem kolu prvenstva spoprijela z Op. Supercaffe, ki je lani igrala v 3. amaterski ligi.

Prispeljate za
DIJAŠKO MATICOKAREL
PRUŠNIK - GAŠPER

Gamsi

na plazu 24.

In tako je Matjaž dosegel, da je bil razgovor vedno bolj živahen. Mnogi so uvideli koristnost takega razpravljanja in že so se na skupnih sestankih, kjer so bili navzoči tudi Robin in njegovi somišljeniki, vse glasneje vneli za politične ure.

Cez dober mesec se je že zmanjšala Robinova skupina pod snreko, zvečala pa Matjaževa in Matjaž se je z večjo vnenio lotil dela. Le kritika je še vedno bila boleča stvar: nekateri niso hoteli priznati, da je škodljivo, če partizan v kmečki hiši glasno zabavlja čez duhovnike, če preklinja ali se nedostojno vede.

Slednjič je «kapitulirala» Robinova skupinica. Uvideli so, da se s puško ne da ljudi prepričati, temveč da je za to le treba imeti nekaj znanja.

Ljudje tod na Koroskem so bili zelo stvarni. Kako naj jih trije slabo obelodeni partizani, oboroženi le z lovskimi puškami, prepričajo, da bodo premagali silno Hitlerjevo armado. Kmetje so po navadi menili o njih: «Glej jih, siromake; šopirijo se pa že tako, kot da imajo oni, ne pa Nemci na tisoče topov, letal, tankov, strojnic in na milijone vojakov...»

In ljudem je bilo treba govoriti o tem, da imamo danes

že široko razpredeno tajno organizacijo osvobodilnega gibanja, treba jih je bilo prepričevati o pravilnosti protifašistične borbe... Za tak posel pa smo potrebovali borce, ki so bili hkrati tudi zgornji in prepričljivi politični delavci.

Nekega večera smo počivali pri Cemru v Podpenci. Bil sem na straži in Robin, ki je bil vodnik, je pripeljal zamenjo. Ko sva se z Robinom vračala, me je na Čemrovem dvorišču nenadoma prijateljsko objel in rekel:

«Ne zameri, naša srca niso taka, kot so včasih besede strupene.»

Očital sem mu bil namreč njegovo vedenje pri političnih urah. Robin pa je nadaljeval:

«Vsakdo izmed nas je za tole našo revolucijo pripravljen tudi umreti. Saj sam vem, da se bomo morali še mnogo učiti, če bomo hoteli speljati revolucijo do konca...»

Robin je v zadregi utihnil in opazil sem, kako si je grizel spodnjo ustnico. Kratka, sršata brada mu je silila naprej. Očitno mu je bilo nerodno, ker se je izpovedal in raznežil. Nato pa je pojasnil:

«Več kot eno leto smo v partizanih in navajeni smo, da se med seboj vedno zbadamo. To smo prinesli še iz rudnika. Hej kako smo se knapi vedno surovo zbadali in se šalili! Smo pač knapi! Kadar pa je treba, smo eno!»

Umolknil je, nato pa vzdihnil:

«Saj vem, da so potrebne politične ure... Saj ima Matjaž prav...»

Globooko me je ganilo. Kako plemenit značaj! Kako iskreni so ti tovariši revirici, ti knapi. Kako naj bi jih povsem spoznal, ko pa sem bil komaj dva meseca med njimi.

Preden sva stopila v hišo k Lukiju in Micki, je Robin še dejal:

«Boš že videl, Gašper, ko bomo mlatili hakenkrajcarje, ne bomo več tako malenkostni in sitni.»

Res sem šele na pomlad prav spoznal te prve soborce: Lojza, Milana, Robina, Marjetko, Matjaža, Staneta, Milančka,

Murija, Cirila, Dragota in Dolfeja. Vedno se jih rad spominjam. Toliko izkušenj sem si nabral pri njih, da mi jih ne bi mogla nuditi še tako debela knjiga. Posebno me je presenetilo toliko medsebojno zaupanje in srčno tovarštvo. Kadar je bilo najtežje, so se revirici spogledali in se zakrohotali. Kako zlahka so prenašali vse težave: lakoto, mraz, utrujenost in nevarnost. Nikoli niso jedikovali, pa če je bilo še tako hudo. Jezili in zbadali so se le tedaj, kadar ni bilo drugega dela. In tudi učenja so se lotili. Oni so kasneje vzgojili neštete mlade koroške vojaške in politične kadre.

NOVA SREČANJA

Neke februarске noči nas je dežurni poklical k orožju. Opazil je luč, in sicer prav tam, kjer je bilo naše staro taborišče. Bila je polnoč in kdo bi mogel biti v razdrtnih zamljan-kah, če ne Nemci. Najbrž nas je kdo izdal in policisti so nas hoteli presenetiti.

Planili smo na svoja mesta v zaklone, Robin pa je bil s svojim «psom» že izbral položaj. Proti taborišču so pa odšli v izvidnico trije. To nočno patroljo je vodil drzni Stane Mavrič.

Kmalu so se vrnili: v taborišču so našli ranjeno Ateno, njegovega brata Vladimira Letonjo s Pohorja in partizana Marka, Žutija, Harkova in Servaca. Naša četila se je pomnožila. Novi so takoj povedali svoje doživljaje: Ateno so z Markom in Žutijem obkolili na nekem hlevu in rešila jih je le drznost in prisotnost duha. Izpadli so iz hleva, ubili nekaj sovražnikov in se umaknili v bližnji gozd. Pri tem je bila Atena hudo ranjena v stegno. Zatekla se je v neko delavsko kočico; gosposinja jo je skрила v kozji hlev in jo zakopala v listje. Ko so prišli Nemci, so hodili po listju, Ateno pa niso našli. Zlasti so bili zanimivi doživljaji Ateneinega brata Vladimira Letonje, ki je imel partizansko ime Janec Pohorec in ki je bil v partizanih že od 1941. leta.

Nekaj dni po prihodu Janeza Pahorja — bilo je menda 3. februarja — smo dobili nov obisk. Četo sta prišla pogledat Boris Čizmek - Bor in dr. Kos - Izak. Bor je bil v četi že pred dobrih mesecem in se je že tedaj zavzemal, da ostanе na Koroskem.

IV. operativna cona, imenovana Štajerska, je namreč pred kratkim prejela pismo Glavnega poveljstva slovenske narodnosvobodilne vojske in partizanskih odredov. Pismo sta 12. januarja napisala komandant Ivan Maček - Matija in politični komisar Boris Kidrič - Peter Kalan. V njem dajeta navodila za razplamitev vstaje na Štajerskem in Koroskem in med drugih pišeta:

«...Ko bodo Nemci v bližajočih se operacijah zelo zaposleni na vseh drugih frontah, bo popustil njihov pritisk v okupiranih deželah. To morate znati izkoristiti in z ojačanjem vaših akcij ter s najintenzivnejšim političnim delom v množicah pripraviti vse pogoje za dvig splošne ljudske vstaje na Štajerskem. Pripominjamo, da v vseh ostalih predelih Slovenije pogoji za takšno vstajo izredno naglo dozorevajo. Zlasti sta na čelu teh dogodkov Primorska in Gorenjska. Mislimo, da ob pravilni politiki naših organizacij OF in KPS je spomladi pričel splošen val ljudske vstaje v teh delih Slovenije in nobenega dvoma ni, da bodo ti dogodki bistveno vplivali tudi na Štajersko in izredno hitro tudi na teh sektorjih ustvarili pogoje za razplamitev splošne ljudske vstaje. Pri tem imejte najtesnejši kontakt s Koroško in glejte, da boste vse politične procese z vašega sektorja prenesli na Koroško.»

Te naloge morate izvršiti s silami, s katerimi sedaj razpolagate in ki jih boste na novo mobilizirali. Če bi iz kakršnihkoli razlogov v teh svojih prizadevanjih ne uspeši, tedaj nam sporočite razlog kakor tudi vaše predloge, s katerimi naj bi položaj na Štajerskem rešili v našo korist.»

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo, uprava, oglašni oddelki, TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 — 79 46 38 — 79 58 23 — 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82 — 57 23
Naročnina
Mesečno 2.100 lir — vnaprej plačano celoletno 20.500 lir. Letna naročnina za izvenotno 31.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 2,50 din, ob nedeljah 3,— din, za zasebnike mesečno 30,— letno 300,— din, za organizacije in podjetja mesečno 40,—, letno 400,— din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8

25. septembra 1976

Za SFRJ Ziro račun 50101-603-45361 «ADIT» • DZS • 61000 Ljubljana
Gradišče 10/11 nad. telefon 22207
Oglaš Trgovski 1 modulus (širina 1 stolpec, višina 43 mm) ob delavnikih 13.000, ob praznikih 15.000.
Finančno-upravni 500, legalni 500, osmrtnice in sozajla 250 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 100 lir beseda, IVA 12%. Oglasi za tržaško in gorško pokrajino se naročajo pri oglašnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri SPL.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

PO ENOTEDENSKI TURNEJI DRŽAVNEGA TAJNIKA HENRYJA KISSINGERJA V JUŽNI AFRIKI

Premier Ian Smith sprejel načelo črnske večinske vlade v Rodeziji

Beli rodezijski rasistični voditelj je moral popustiti, ker mu je zmanjkala Vorsterjeva podpora - Srečanje med Kissingerjem in angleškim zunanjim ministrom Crosslandom

SALISBURY, 24. — Rodezijski ministri predsednik Jan Smith je danes sporočil, da Rodezija sprejema zahtevo po črnski večinski vladi, do katere naj bi prišlo v dveh letih. V poslanci rodezijskega ljudstva, ki sta ga prenašali radio in televizija, je Smith dejal, da se bo njegova vlada sestala čimprej z afriškimi voditelji, da bi spoznavno obravnavali ustanovitve prehodne vlade, katere naloga bo, da pripravi novo ustavo v skladu s pravili vladanja na podlagi večinskega načela.

Smith je še dejal, da je sprejel predloge ameriškega državnega tajnika Kissingerja ob upoštevanju dveh pogojev. Glede teh pogojev mu je Kissinger dal slovesna zagotovila. Pogoja sta: 1. preklicane mednarodne sankcije proti Rodeziji in 2. končala se go gverila proti Rodeziji.

Smith je izjavil, da je prejel zagotovila, da se bosta ta dva pogoja začela uveljavljati od tistega trenutka naprej, ko bo imenovana nova prehodna vlada. V tej zvezi je pa dobesečno izjavil: «Upoštevač izkušnje, bo prav gotovo obstajalo razumljivo nezaupanje glede zagotovila, da bo konec terorizma. To pot pa to zagotovilo ne prihaja samo od ZDA, temveč tudi od Velike Britanije».

V svojem govoru je Smith dal razumeti, da je te predloge moral sprejeti in da mu vsi pogoji ne prija. Vendar pa je pozval rodezijsko prebivalstvo, naj se zavzema za to, da bi bila večinska črnska vlada uspešna.

Smith je še pojasnil, da bo prehodna vlada sestavljena iz dveh teles: na eni strani bo državni svet v katerem bo polovica črnih članov in polovica belih. Državnemu svetu bo predsedoval belec, ki pa ne bo imel pravice do glasovanja. Potem pa bo še ministrski svet s črnsko večino in črnskim predsednikom. Rodezijski premier je še pojasnil, da bo državni svet najvišji organ, ki bo imenoval člane ministrskega sveta in pripravil besedilo ustave. Ministrski svet pa bo imel zakonodajna in izvršna pooblastila.

Po tej Smithovi izjavi se je vprašanje Rodezije, se pravi rešitve vprašanih odnosov med črnsko večino in belci (deset proti ena), postavlja v novi luči. Rasistični beli režim v Rodeziji se je odpovedal načelu, da s samo belci pooblaščen, da izvajajo oblast. Zakaj je bil Smith prisiljen na ta korak? Brez dvoma zaradi splošnega položaja, ker se je gverila razbuhnila na vseh rodezijskih mejah in tudi v notranjosti države. Beli oblastniki na podeželju so že pred časom morali sprejeti svoje farme v pravicatrdnjave. Smith je do konca računal na pomoč predsednika Vorsterja Južnoafriške republike, toda ta je že pred časom prišel do spoznanja, da Smithu ni več pomoči. Pravijo celo, da je Vorster zagrozil Smithu, da bo prekinil vsaakršno prometno in drugo povezavo z Rodezijo, če ne bi rodezijska vlada sprejela Kissingerjevih predlogov. S tem je seveda južnoafriška vlada priznala, da je konec bele nadvlade v Rodeziji, kar v dolocenem smislu ogroža tudi njo samo, ker se bo morala sedaj samo s svojimi lastnimi silami boriti za nadvlado belecev v južnoafriški republiki, kar bo brez dvoma precej hudo, saj se je črnski upor razširil že po vseh važnejših mestih, kot v Johannesburgu (Soweto), Capetownu in drugje. Položaj v južnoafriški republiki pa je precej drugačen, ker je tu razmerje med belim in črnskim prebivalstvom drugačno in sicer v relativno korist belih (ena proti štiri). Vprašanje zase je seveda Namibija, o kateri pa Kissinger in Vorster nista dogovorila nobenega spoznanja. V bistvu torej bi bilo rešeno do sedaj, če bi šlo po Kissingerjevih naklepih, samo vprašanje Rodezije.

Kaj bodo rekli na to črnski voditelji bližnjih držav, posebno tistih, ki podpirajo gverilo? Kako bo mogoče sestaviti novo črnsko večinsko vlado ob sam, podpora dveh notranjih, črnih političnih gibanj (Nkomo in škof Musorewa) brez sodelovanja gverilске, gibanja? Na vsa ta vprašanja od sedaj še nima nobenega odgovora. Potrjujemo pa moral biti v Botswani, vrhunski sekretar predsednikov štirih afriških držav («Fronte konfrontacije», to da, zdi se, da ta sestanek odpade).

Sinoči je ameriški državni tajnik Kissinger prispel po svoji afriški turneji v London. Takoj se je sestel z britanskim premierom Callaghanom, davi pa se je srečal z zunanjim ministrom Crosslandom. Po srečanju sta Kissinger in Crossland priredila tiskovno konferenco na kateri sta izjavila, da načrt za rešitev krize v Rodeziji ni nekelesen Kissingerjev predlog, temveč je zasnovan na britanskem načrtu, ki je bil izdelan v marcu letos in ki je sad spoznanja med Amerikanci, Anglezji in poglavarji afriških vlad. Kissinger je še poudaril, da se je angleška vlada držala hote nekoliko v ozadju ter je pripomnil, da gre za skupen načrt.

Nadalje je še dejal, da pritiče pri tej zadevi Veliki Britaniji zgodovinsko pravna vloga, ker je bila pač Velika Britanija odgovorna kolonialna sila v Rodeziji, kar ni primer ZDA. Kissinger pa je dodal, da bodo ZDA podpirale vsako angleško pobudo za miroljubno rešitev vprašanja. Na tiskovni konferenci so se seveda časniki zanimali za vprašanje, kakšna jamstva obstajajo za to, da se rodezijsko vprašanje ne konča tako kot je bil primer Angole. Kissinger je izjavil, da pripada glavna odgovornost v tem oziru afriškim črnim voditeljem.

Crossland je s svoje strani dejal, da upa, da se bodo pogovori med belci in črnici v Rodeziji začeli najkasneje čez dva tedna, vendar pa je izrazil svoje pomisleke glede možnosti, da bi bila ustavna konferenca v Londonu. «Anglija — je dejal — bo prevzela samo svoje zgodovinske in pravne odgovornosti.

Iz Moskve sporočajo, da so sovjetsko časopisje še vedno ostro kritiziralo Kissingerjevo turnejo po Afriki. Teza sovjetskih časopisov je, da skuša Kissinger ohraniti rasistične in izkoriščevalske odnose v Afriki z novimi metodami.

Predsednik Sampan o položaju v Kambodži

RIM, 24. — V svoji prihodnji številki bo italijanska katoliška revija

«Famiglia cristiana» objavila intervju s kamboškim predsednikom gen. Khieuom Sampanom, ki je bil voditelj tako imenovanih «rdečih kmerov» za časa osvobodilnega boja v Kambodži. Časnikar «Famiglia cristiana» je intervjuval kamboškega predsednika ob priložnosti konferenice neuvrščenih v Colombu. Kamboškemu predsedniku je zastavil pisme na vprašanja, na katere je Sampan odgovoril precej izčrpano. Med drugim je dejal, da je v petih letih vojne, to je do 17. aprila 1975 izgubilo življenje več kot 1 milijon Kambodžanov, da pa ni res, da je prišlo do pokolov po koncu vojne. Dodal je, da so bili izdajalci likvidirani. Glede usode katoliškega škofa v Phnom - Penhu Ramousseja ter še dveh drugih duhovnikov, katerih usoda ni znana, je Sampan odgovoril, da ne razpola s konkretnimi podatki glede vprašanja, dejal pa je, da je veliko ljudi umrlo in da mnoge pogrešajo. Številni pa so tudi tisti, ki so se zatekli v druge države. «V Phnom - Penhu — je dejal Sampan — se nismo borili samo mi. Menite da je pravično, da se samo nam pripisuje odgovornost za to kar se je zgodilo. Izdajalci, so ostali do zadnjega trenutka v prestolnici z orožjem v rokah. Pribijem pa, da mi nismo hoteli vojne.» Glede princa Sihanuka pa je Sampan dejal, da ta živi sedaj kot bivši državni glavar, ki ga vsi spoštujejo.

Hotel je plačati odkupnino ugrabiteljem: priprt

RIMINI, 24. — Karabinjerji orožniške postaje v Riminiju so danes pripravili «kurirja» ter mu zaplenili nekaj sto milijonov lir, ki naj bi služili za odkupnino nekega ugrabljenca. Možje postave so ustavili «šunljivca» moža v predmestju Riminija. Ob pregledu avtomobila so odkrili večja kovčka, natrpana z denarjem.

Ker so sumili, da so prišli na sled članu kakšne roparske tolpe, so ga odvabili v vojašnico, kjer pa je med zasliševanjem prišla resnica na dan. Moškega, čigar imena niso sporočili, so zato osvobodili, denar pa zaplenili. Zaenkrat ni znano niti ime ugrabljenca, možni pa sta le dve domnevi: ali gre za nekoga, ki ni bil ugrabljen v Emiliji, ali pa za osebo, katere svojci so navezali neposredno stik z banditi, ne da bi o ugrabitvi obvestili policijo.

GRŠKA DESNICA PONOVNO DVIGA GLAVO

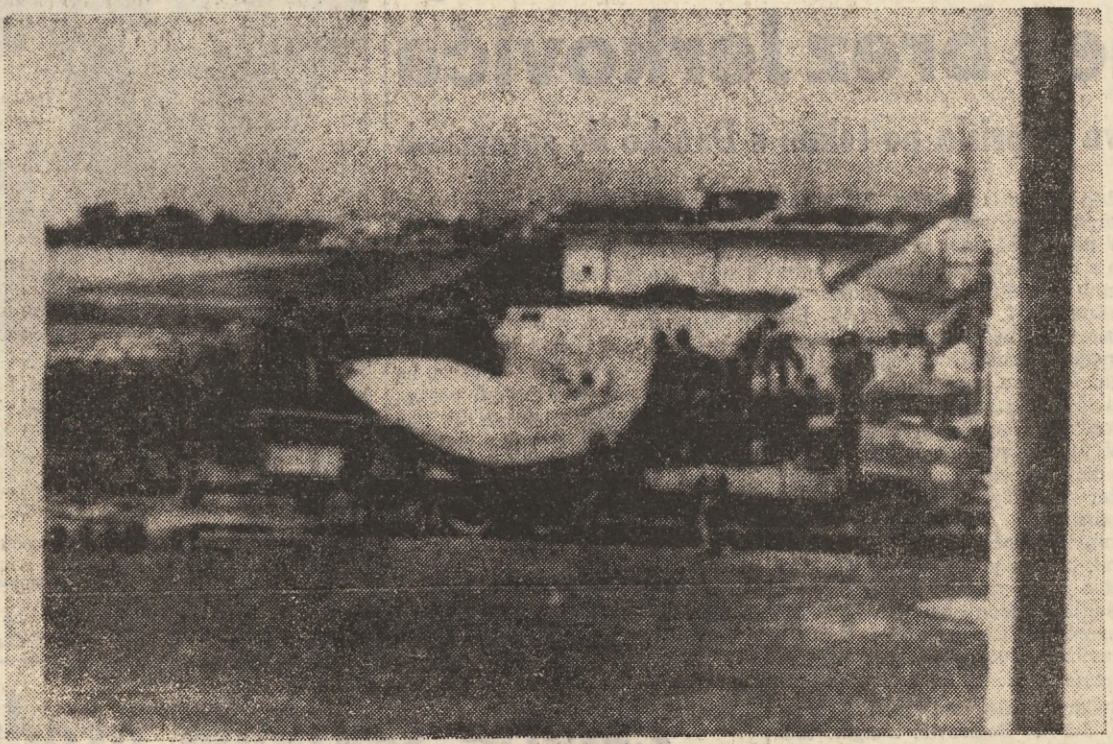
Fronta fašistov in monarhistov

Na javnih manifestacijah so zahtevali osvoboditev Papadopulosa in vrnitev kralja Konstantina

ATENE, 24. — Grška vlada je uvedla več preiskav proti desničarskim in monarhističnim skupinam, ki so v zadnjem času povečali svojo dejavnost. Vodstvo teh preiskav je bilo zaupano ministru za javni red Stamatiju.

Dogajanja v zadnjih časih so dokazala, da nepopoljšljivi simpatizerji poraženih polkovnikov (Papadopulos je v zaporu in skupaj z njim vrsta polkovnikov, ki so leta 1967 ukinili demokratični režim) začnjenja ločeno spovariti. Sploščeta so se omejevali na tiskanje in širjenje letakov in letakov ter grozljivih pisem, sedaj prehajajo na konkretne politične akcije v javnosti. Pridužujejo pa se jim tudi monarhisti, ki niso mogli prebleto zatiška grške kraljevine in ki so se sedaj znašli na istih pozicijah boja proti grški demokraciji skupaj s fašisti.

Zadnji tak primer tesnega sodelovanja fašistov in monarhistov so zabeležili v peloponeški vasi Meligala, kjer se je zbralo več stotin desničarskih skrajnežev posebno iz Aten in Soluna. Demonstranti so nosili transparente z napisi: «Kruha, oliv in kralja Konstantina», «Osvoboditev Papadopulosa, amnestija za obsojene nacionaliste». Skupine desničarjev so vodili upokojeni general Georgios Kourouklis. Zanimivo je, da je zborovanje sklical vaški župan v podastitev žrtve državljanske vojne. Manifestacija pa se je zaradi množice navzočnosti desničarjev kmalu izpodila. Župan je bil znak protesta zapustil zbornu mesto. Oblasti so uvedle preiskavo, ker so manifestanti nosili med drugim zastave Papadopulosaove fašistične revolucije iz l. 1967 ter so zahtevali ljudski referendum za vrnitev kralja Konstantina. Nadalje so zbirali podpise za osvoboditev Papadopulosa, ki naj bi bil hudo bolan (kar so oblasti rezko demantirale, češ da je bivši diktator zdrav kot riba, čeprav v zaporu) ter še 11 drugih polkovnikov. Vsi so bili lani obsojeni na dosmrtno ječo.

S pomočjo ameriških strokovnjakov in vojnih izvedencev bodo japonski tehniki prepeljali razstavljeno sovjetsko lovsko letalo mig-25 s civilnega letališča Hakodate na otoku Hokkaido, kjer je v začetku septembra pristal poročnik Viktor Belenko. V vojaško oporišče Hjakury. Tu bodo razstavljeno letalo pregledali tudi ameriški tehniki, ki bodo skušali odkriti tajnosti letala in ugotoviti, kakšna je stopnja sovjetske vojaške tehnologije. Lovsko letalo, ki je že razstavljeno bodo natovali na ameriškega transportnega velikan «galaxy». Zaradi japonske «radovednosti» so se znatno poslabšali odnosi med Tokiomi in Moskvjo, ki je že večkrat zamahtevala, naj ji vrnejo letalo. Vprašanje vzajemnih odnosov, ki so bili že precej hladni, bosta v prihodnjih dneh obravnavala zunanja ministra Kosaka in Gromiko.

Na sliki: priprave na natovaljanje lovca na ameriško transportno letalo. (Telefoto ANSA-UPD)

PECCHIOIJEV INTERVJU Z UREDNIKOM NEKEGA LIVORNSKEGA ČASNIKA

KPI za ustanovitev policijskega sindikata in demilitarizacijo organov javne varnosti

Strokovno usposobiti agente in preprečiti, da bo poklic policista kot doslej «zadnja rešitev» - Več specializiranih organov in kapilarna organizacija

RIM, 24. — Primer padovskega policijskega stotnika Margherita, ki je prišel navzkriž z vojaško pravico, ker ni hotel biti več «pes čuvaja» režima, je znova vzbudil razpravo in polemike o policiji. Levičarske sile se vse bolj zavzemajo za demilitarizacijo tega telesa, ki je izrecno dovoljeno za javno in za notranjo varnost v državi. Kako gleda na ta vprašanja KPI in kaj misli ukreniti, je obrazložil član vodstva stranke in član obrambne komisije v poslanski zbornici Ugo Pecchioli v intervjuju z urednikom nekega livornskega lista.

Pecchioli je že uvodoma pojasnil, da so komunisti za popolno demilitarizacijo policije in za ustanovitev policijskega sindikata v okviru končne reforme, katere glavni cilj mora biti večja učinkovitost tega telesa pri opravljanju nalog, ki mu jih narekuje ustava. Sintetično osnove točke reforme morajo po mnenju komunistov biti: 1. ustanovitev civilnega policijskega telesa, v katerega naj bodo vključeni tudi kazniški pazniki in ki naj ima posebej specializirane organe (boj proti ugrabitvam, boj proti lhotapljenju in širjenju mamil, zlonabotinstvo) ter večjo kapilarnost osnovne policijskega sindikata. 2. ustanovitev policijskega sindikata, vendar pa prepoved stavke; 3. drugačen sistem nabora in strokovnega usposabljanja agentov, ureditev vprašanja prejemkov in izrednega dela.

«Reforma — je poudaril Pecchioli — ki mora biti sad skupnega dela, mora uresničiti popolno in ne samo delno demilitarizacijo tega organa. Vendar pa demilitarizacija ne sme biti edini cilj preosnove. Nujno je spremeniti način nabora, da policija ne bo več skupek emarginiranih ljudi, ki so izbrali ta posel kot «zadnjo rešitev», pač pa telo strokovno usposobljenih ljudi, ki bodo kos novim nalogam, ki jih življenje narekuje mojem postavu.» Glavno pa je po Pecchiolijem mnenju ustvariti novo, tesno vez med policijo in ljudstvom. V tem pogledu predlaga KPI ustanovitev ljudskega gibanja, ki naj se zavzema za pravice policistov in naj jim obenem pomaga, da premostijo frustracije, katerim so pripadniki takih teles vselej izpostavljeni. V tem okviru je nujno izdelati nov disciplinski pravilnik, osnovan predvsem na zavesti, zvestobi državi in ustavi ter samu nadzorstvu.

Pecchioli je nadalje razčlenil tudi vprašanje policijskega sindikata. Po njegovem mnenju bodo v tem pogledu imele vodilno vlogo, sindikalne konfederacije, ki se že nekaj let borijo za ustanovitev takega sindikata, ne gre pa izključiti tudi nastanek avtonomnih skupin. Edina omejitev policijskega sindikata naj bi po mnenju komunistov prepoved stavke in to, ker je policija atipičen primer v kategorijah delavcev, telo, ki mora biti v službi državljanov in pripravljen, da poseže v vsakem trenutku. Seveda pa gre sindikatu jamčiti zadostno pogodbeno moč.

Mehiška izjava «77» v razvoju

CIUDAD DE MEXICO, 24. — Države v razvoju, ki so se sestale v mehiškem glavnem mestu, so pa vključni seji, ki je trajala 25 ur sprejele izjavo, ki zahteva pravičen odnos industrializiranih držav v svetlo do držav v razvoju.

Mehiška izjava predvideva: 1. ustanovitev globalnega sistema trgovinskih preferencnih odnosov med državami v razvoju; 2. ustanovitev rezervnega sklada, ki naj bi pripomogel k organizaciji dobavljanja osnovnih proizvodov; 3. organizacijo konferenice o polnomočni predstavnikov prizadetih držav, ki naj bi pripravila statut sveta združenih proizvajalcev surovin; 4. zvišanje proizvodnje prehranskega blaga ter ustanovitev izvoznih politij na tem področju; 5. krepitev sodelovanja držav v razvoju pri svetovni industrijski proizvodnji; 6. ustanovitev multinacionalnih prevoznih podjetij.

Zelo pomembno je, da so delegati na konferenci poudarili potrebo, da države v razvoju uveljavijo gospodarsko valuto v okviru sklada za likvidnost, ki naj bi podpiral finančni položaj držav v razvoju.

Vse te zahteve so delegati držav v razvoju sprejeli brez oklevanja, toda pri vsem tem so upoštevali tudi priporočila generalnega tajnika OZN Kurta Waldheima, da se ne izločijo iz splošnih svetovnih gospodarskih tokov.

Na vsak način pa so delegati zahtevali, da se čimprej napravi konec kolonialnemu izkoriščanju, a partheidu in sploh vsem rasnim predsdomom

Agent čilske tajne policije DINA domnevni Letelierov morilec

WASHINGTON, 23. — Vse kaže, da je ameriška zvezna policija FBI, ki je zadolžena tudi za notranjo varnost v državi, končno razširila krog preiskave o umoru bivšega čilskega socialističnega ministra Leteliera, na agente čilske tajne policije DINA, ki delujejo v Washingtonu. Tako trdi večerni list «Washington Star», ki navaja kot vir informacije nekega agenta FBI. List ne razdaja nadalje, da je elemente do odkritje istovetnosti čilskega vohuna, posredoval zvezni policiji William Wipfler, predsednik latinskoameriškega odbora pri nacionalnem svetu ameriških cerkev.

Vest o prisotnosti agenta čilske tajne policije v New Yorku potrjuje med drugim domnevo, da je umor Orlanda Leteliera neposredno organiziral čilska vojaška hunta. Agent je namreč prispel iz Santiaga v New York 25. avgusta in odtlej je na bivšega ministra Allendejeve vlade zgrmel plaz groženj, dokler niso morlici v terek uresničili svojega pogoja naklepa in ga ubili. FBI ni hotel zaenkrat ne potrditi ne demantirati vesti. Omejili so se na izjavo, da posvečajo precejšnjo pozornost skupini oseb, ki so bile na kakršenkoli način povezane in v stiku z Letelierom.

Vest o prisotnosti čilskega vohuna v ZDA je prvi objavil večerni ugledni list «New York Times», ki je med drugim poudaril, da je agenta prvi izsledil neki čilski begunec. Leta ga je videl, ko je prispel v New York z letalom nemške družbe Lufthansa. O odkritju je nemudoma obvestil Williama Wipflerja, slednji pa nekega demokratskega poslanca iz Minnesote, ki je stopil v stik z državnim tajnistvom in z obrambnim ministrom. Kaže pa, da FBI ni posvetil informaciji potrebne pozornosti in je šele večeraj ali danes končno stopil v stik z Wipflerjem. Se pravi potem ko je newyorški list objavil omenjeno vest. Na dani je, kako upravičena je zato bojazen ameriških naprednih krogov in zavoda za politične vede, pri katerem je bil zaposlen Letelier, da bo preiskava nasešla na spine, preden bo roka ameriške pravice lahko dosegla morilce čilskega demokrata, zlasti še če upoštevamo tesne vezi med ameriškim obveščevalnim službami in čilsko tajno policijo.

Zavod za politične vede je med tem sporočil, da bo v nedeljo v Washingtonu protestna demonstracija proti umoru bivšega Allendejevega sočelavca. Manifestacije se bodo udeležili vidni predstavniki čilskega odporniškega gibanja, med katerimi dvoma čilskega predsednika Hortensia Allende.

Po naši zadržanici, ki bo v neki washingtonski katoliški cerkvi, bodo v ponedeljek prepeljali Letelierovo truplo v Caracas, kjer bo bivši čilski minister pokopan.

RIM, 24. — Trije oboroženi in zakrinkani roparji so se polastili treh milijonov lir med napadom na podružnico sicilске banke v Ul. Montemana v Rimu. Preden so vdrl v bančni zavod so roparji pretepili in onemogočili zapreženega stražnika, ki je stražil pred vhodom.

DINAMIKA LETALSKE KATASTROFE NAD VRVOVCEM

Krilo Inexovega DC-9 udarilo v pilotsko kabino angleškega letala

Preiskovalna komisija ugotovila, da pilota obeh letal nista odstopala od smeri letenja

BEOGRAD, 24. — Predstavnik zvezne uprave za civilno zračno plovbo je danes obvestil časnika o novih podatkih o nedavni hudi letalski katastrofi nad Vrbovcem pri Zagrebu, ko je v trčenju dveh letal izgubilo življenje 176 ljudi. Po današnjih objavljenih podatkih se je hude nesreče pripetila takole: na višini 10.050 metrov je letalo DC-9 Inex-Adria avtoprometa z levim krilom udarilo v pilotsko kabino «trident» britanske letalske družbe British Airways. Krilo Inexovega letala je presekalo del kabine in prednjega dela trupa «trident». Zato je začelo teči gorivo iz rezervarjev v krilu jugoslovanskega letala, delci krila pa so pršli tudi v njegov levi motor. To je skupna ugotovitev komisije za raziskovanje vzrokov nesreče in britanskih izvedencev, ki sodelujejo pri tem.

Kakor so sporočili, so doslej desifrirali štiri registratorje, v javnosti bolj znane kot «crne skrinjice», ki so jih našli po katastrofi. Zapisovalca poleta in govora iz Inexovega letala ter zapisovalec govora iz britanskega letala so desifrirali v Beogradu, zapisovalec poleta iz britanskega letala pa v Londonu. Za dokončno ugotovitev vseh vzrokov nesreče pa je nujno še primenjati parametre registratorjev poleta iz obeh letal. Doslej so že ugotovili, da sta v trenutku trčenja obeh letal leteli vodoravno.

Dosedanje poslušanje zapisovalcev poleta ni pokazalo, da bi katerakoli posadka — niti jugoslovanska niti britanska — odstopala od smeri letenja. Ugotovili so tudi, da je posadka «trident» v trenutku trčenja dobila takšne pookbe, da ni bila sposobna ničesar storiti ali ukrepati. «Trident» je zaradi pospeška letel še nekaj časa po trčenju, nato pa ga nekje njegovih motorjev potegnili proti zemlji. Predstavnik zvezne uprave za civilno zračno plovbo je poleg tega tudi sporočil, da se je končala strokovno-medicinska ekspertiza posmrtnih ostankov posadke britanskega letala, medtem ko ekspertiza posadke Inexovega letala se traja.

VLADO BARABAŠ

Španske desničarske sile sklepajo zavestni zvezi

MADRID, 24. — Italijanska časopisna agencija, ki se sklicuje na dobro obveščene kroge, poroča, da so se večeraj v Madridu sestali štirje bivši Francovski ministri, ki naj bi razpravljali o «sklenitvi zavezništva med vsemi desničarskimi silami». Bivši ministri, ki predstavljajo razne stranke frankizma so bivši notranji minister v prvi kraljeviški vladi Manuel Fraga Iribarne, bivši minister za javna dela Federico Silva Munoz, bivši minister za šolstvo Cruz Martinez Esteruelas, ki je povezan z vplivnimi poslovnimi krogi in končno bivši minister za javna dela Gonzalo Fernandez De La Mora.